

Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuustietoportaalin tarvesuunnitelma

Kultanen, Vesa

2010 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Leppävaara

Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuustietoportaalin tarvesuunnitelma

Vesa Kultanen
Turvallisuusalan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2010

Vesa Kultanen

Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuustietoportaalin tarvesuunnitelma

Vuosi 2010

Sivumäärä 69

Opinnäytetyön tilaajana oli Rikosseuraamusvirasto. Hankkeen aikana virasto kävi läpi suuren organisaatiomuutoksen, jonka seurauksena vuoden alusta 1.1.2010. aloitti uusi organisaatio, Rikosseuraamuslaitos toimintansa. Opinnäytetyöni aihe on lähtenyt työelämässä havaitun puutteen pohjalta. Tavoitteena opinnäytetyössäni on löytää ratkaisu havaitulle puutteelle. Eri yksiköissä oli havaittu ongelmaksi sen, että turvallisuustieto on pirstoutuneena eri paikoissa. Osa ohjeistuksesta on päivittämätöntä tietoa. Turvallisuusohjeistus on suurelta osilta integroitu jonkin muun ohjeistuksen yhteyteen, joka vaikeuttaa tiedon hallintaa ja jäsentämistä turvallisuuden eri osa - alueisiin.

Varsinaisen alkusysäyksen hankkeelle antoi Rikosseuraamuslaitoksesta turvallisuusinsinööri Ari Pakarinen. Hän oli tehnyt havaintoja vankiloita kiertäessään, että turvallisuustiedon säilytyksessä ja hallinnassa on suuria eroja. Osa laitoksista on siirtänyt ohjeistusta sähköiseen muotoon. Koska eri yksiköiden käytössä olevat tietojärjestelmät eroavat ja ne vaativat yhteistä tietotukea, päivitystä ja hallinnointia, päätettiin kehittää sisäiseen tiedottamiseen tarkoitettu tiedostoalusta. Silloisen Rikosseuraamusviraston kokonaisviestintää oltiin uusimassa, tuli mukaan projektiin ohjaamaan Rikosseuraamusviraston viestintäpäällikkö. Portaalin rakentaminen päätettiin ottaa osaksi koko Rikosseuraamuslaitoksen viestinnän uudistamista. Laurea-ammattikorkeakoulusta opinnäytetyötä ohjasi Soili Martikainen.

Tutkimushankeen pohjana oli strukturoitu kyselylomake. Kysely kohdistettiin vankiloiden virstaposteihin ja aluevankiloiden sähköposteihin. Kohderyhmänä olivat laitosturvallisuuden suunnittelu- ja operatiivisessa johtotehtävissä olevat virkamiehet. Kyselytutkimuksesta saatuja tietoja täydennettiin asiantuntijoiden teemahaastattelulla. Haastateltavat olivat keskushallintoyksikön tarkastaja, vankilan apulaisjohtaja ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen opettaja. Lisäksi Konnunsuon vankilan johtaja osallistui asiantuntijana SWOT-tutkimukseen. Tärkeimpänä tutkimuksellisenä tuloksena saatiin määriteltyä portaalin rakenne ja sisältö.

Rikosseuraamuslaitoksessa tehtiin uusi turvallisuusstrategia vuosille 2010-2015, joka valmistui 2010 vuoden alkupuolella. Portaalin toteutuessa se tulee tukemaan turvallisuusstrategian toteutumista. Organisaatiouudistuksessa yhdistettiin Vankeinhoitolaitos ja Kriminaalihuoltolaitos. Tulevaisuudessa tulee olemaan haasteena uuden organisaation yhtenäisen turvallisuus-kulttuurin luominen. Portaali voi olla auttamassa tässä tehtävässä useassa eri osa-alueessa. Käyttöönoton tullaan suorittamaan pilotoinnin lisäksi kaksivaiheisena. Ensin kokeiluversio pilotoidaan kahdessa vankilassa, jonka jälkeen portaali otetaan käyttöön kaikissa vankiloissa. Saatujen kokemusten jälkeen portaali jalkautetaan yhdyskuntaseuraamustoimistoihin.

Asiasanat: Turvallisuusalan portaali, julkinen turvallisuusala, sähköinen viestintä, sisäinen viestintä, tiedottaminen

Vesa Kultanen

Needs plan for a security information portal

Year	2010	Pages	69
------	------	-------	----

This project was commissioned by the Criminal Sanction Agency. During the project there has been a large organization reform, which had some effects on this project needs plan. The new Criminal Sanction Agency organization started on 1 October 2010. The thesis subject is based on observation of working life. The results of observation showed that there are shortcomings in the way security information is handled. The final objective of the thesis is to find answers to those open questions. The observation had been made by the Agency that security information is fragmented in different files or locations. Some documents are updated and some are not. Security information is sometimes hard to find because the information has been integrated in some other directions and documents. That aggravates the administering of information and including it in the various fields of security.

The very first steps were taken by the Criminal Sanction Agency Central Units security engineer. He has visited many prisons in Finland. He noticed that there is a lot of variation in how security documents have been filed. Some prisons have filed security documents in electric form. Because prevailing practices differ in all units, the Criminal Sanction Agency decided that they will develop a new tool for internal communication. At the same time The Criminal Sanction Agency communication policy was under reconstruction. The head of communication consulted and supported the writer during the research about what customers needs are. The decision was made that the portal will be one part of the agency internal communication policy. Soili Martikainen from Laurea University of Applied Sciences was this research mentor.

The foundation of this research was a structured questionnaire. The questionnaire was aimed at officials who work at the Criminal Sanction Agency`s operative and security planning level. The results from the structured questionnaire were completed with theme interviewing authorities. The theme interviewees were the security inspector from the Criminal Sanction Agency, three assistant prison governors and teacher from the Training Institute for Prison and Probation Services. Besides, there was the prison governor from Konnunsuo Prison who consulted this project as the specialist during the SWOT analysis process. The most important research result was the definition of the structure and content of the portal.

The Criminal Sanction Agency planned new security strategy for the years from 2010 to 2015. When the portal project is implemented, the portal will support the agency`s strategy. The organization reform connected the Prison service and Probation Service into one agency. In the future it will be a challenge to create a new common security culture. The portal will be helpful in many ways and it will be implemented in a two-pronged process. The first test version will be tested in two prisons. After that the project manager will collect and analyze feedback. Finally the implementation will cover the whole Criminal Sanction Agency.

Key words: Portal of security information, public security, interior communication, communication.

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Organisaatiokuvaus kohdeorganisaatiosta	6
3	Opinnäytetyön kuvaus.....	8
3.1	Tutkimusongelma	10
3.2	Aiheen rajaus.....	11
3.3	Tutkimusstrategia ja -menetelmät	11
3.4	Aineiston käsittely.....	13
4	Viestintä	13
4.1	Sisäinen ja ulkoinen viestintä	15
4.2	Sähköinen viestintä.....	15
4.3	Sähköinen viestintä Rikosseuraamuslaitoksessa	16
5	Portaali	17
5.1	Rakenne	17
5.2	Portaalin kustannukset	19
5.3	SWOT -analyysi.....	21
5.4	Portaalin tavoitemäärittely.....	22
5.5	Sisällön ja ulkoasun määrittely.....	23
6	Tutkimustulosten esittely	24
6.1	Kyselytutkimuksen ensimmäisen osan tulokset.....	26
6.2	Kyselytutkimuksen jälkimmäisen osan tulokset	31
6.3	SWOT -analyysin tulokset	37
6.4	Haastattelujen tulokset	39
6.5	Reliaabelius.....	42
6.6	Validius	42
7	Portaalin sisältö, prototyypin suunnittelu ja pilotointi	43
7.1	Sisällön luominen	43
7.2	Pääsivuston sisältö.....	44
7.2.1	Riskien arviointi	44
7.2.2	Henkilöturvallisuus	45
7.2.3	Työturvallisuus	45
7.2.4	Palo - ja pelastustoiminta, omatoiminen varautuminen	45
7.2.5	Rikostorjunta	46
7.2.6	Tietoturvallisuus	46
7.2.7	Toimitilaturvallisuus	47
7.2.8	Turvallisuuskoulutus.....	47
7.2.9	Kuvapankki.....	48
7.3	Yksikkökohtaiset sivustot.....	49

7.3.1	Työpaikkakohtainen ohjeistus	49
7.3.2	Säädöspankki	49
7.3.3	Palo - ja pelastustoimi	50
7.3.4	Perehdytys	51
7.3.5	Sisäinen turvallisuuskoulutus	51
7.3.6	Tarkastustoiminta	51
7.3.7	Sidosorganisaatiotoiminta	52
7.3.8	Linkit	52
7.4	Prototyypin teko	53
7.5	Pilotointi	54
7.6	Siirto tuotantoon	55
7.7	Ylläpito	55
8	Johtopäätökset	56
	Kuvat	63
	Liitteet	64

1 Johdanto

Vankilaturvallisuuteen kuuluu olennaisena osana tietojen turvallinen käsitteleminen. Vankilaturvallisuus ei ole nykyään enää sidottu kiinteästi tiettyihin virkanimikkeisiin, vaan uusien työmuotojen seurauksena vankilaturvallisuuden vaaliminen kuuluu kaikille. Rikosseuraamuslaitoksella on nykyaikaiset tietoverkot ja tietokoneet. Henkilökunta on tottunut käyttämään sähköisiä järjestelmiä viestimässä. Rikosseuraamuslaitoksessa tehdään eri virkamiesten ja työryhmien toimesta toimintaa ohjaavia suunnitelmia, ohjeita ja muita dokumentteja. Perinteisesti useassa työpaikassa tulostetaan dokumentti ja otetaan siitä tarvittava määrä kopioita. Alkuperäinen dokumentti on yhden henkilön tietokoneella tai muistitikulla. Ilmoitustaulut ovat pahimmillaan täynnä asiakirjoja ja ohjeita useana kerroksena. Dokumentteja voi olla myös pöydillä. Yksittäinen dokumentti ei välttämättä ole riski, mutta jos samaan asiayhteyteen yhdistetään useampia tietoja, saattaa se vankilaympäristössä muodostaa huomattavan turvallisuusriskin henkilökunnalle kuin myös vangeille.

Teknisillä turvallisuusjärjestelmillä saadaan nostettua huomattavasti turvallisuutta. Työturvallisuutta voidaan parantaa noudattamalla turvallisia työmenetelmiä sekä erityyppisiä suojaimia ja apuvälineitä. Turvallisuus on kuitenkin kokonaisvaltainen asia, joka muodostuu eri osa-alueista. Se on kaikkien eri osa-alueiden summa. Turvallinen tietojenkäsittely on osa kokonaisuutta, jonka tarkoituksena on tuoda viraston sisäiseen turvallisuuteen liittyvä viestintä laadukkaalle tasolle. Portaalin on tarkoitus tukea Rikosseuraamuslaitoksen viestintä- ja turvallisuusstrategiaa sekä sitä kautta tuottaa organisaatiolle lisäarvoa.

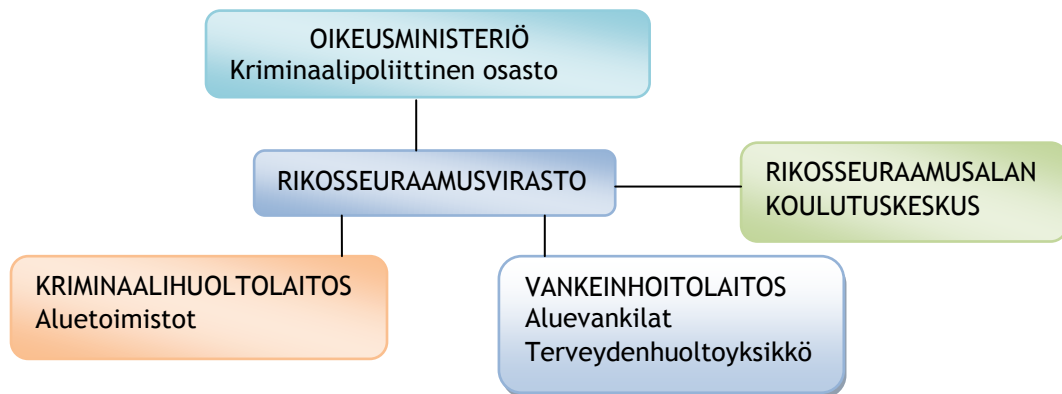
Toinen turvallisuustietoportaalin funktio on tehostaa turvallisuustietoon liittyvää viestintää. Turvallisuuteen liittyvässä viestinnässä korostuu viestin eheys, muuttumattomuus ja oikea-aikaisuus. Sähköinen viestintä on tällä hetkellä erilaisissa kansioissa ja formaateissa. Tietoa on vaikea löytää, ja sen päivittämisessä on ongelmia. Portaali kokoaa ja eheyttää viestintää.

Kolmas funktio on käyttää portaalialueita henkilökunnan perehdyttämiseen. Nykykäsityksen mukaan jokaisella alalla perehdyttämistä korostetaan yhä enemmän. Laadukkaalla perehdyttämällä säästetään lopulta varsinaista työaikaa. Säästö realisoituu itse työtehtävien itsenäisenä suorittamisena sekä vähäisinä virheinä, joiden korjaamiseen kuluu vähemmän aikaa. Henkilökunta vaihtuu ja osa henkilökunnasta ei ole sidottuna tiettyyn toimipisteeseen, vaan heidän tehtävänä on ”paikata” eri syistä johtuvia henkilökuntavajauksia, joita syntyy esimerkiksi vuosilomista, sairauspoissaoloista, työmatkoista ja koulutuksista.

2 Organisaatiokuvaus kohdeorganisaatiosta

Tämän opinnäytetyöprosessin aikana rikosseuraamusalalla on suoritettu koko alaa koskeva organisaatiouudistus. Uudistus tuli voimaan 2010 vuoden alusta. Koska opinnäytetyö tehdään vanhan organisaation aikana ja työn tuotos, portaalin rakentaminen tapahtuu uuden organisaation aikana, on paikallaan kuvata molempia organisaatorakenteita. Vanhaa organisaatiota (Kuva1) ohjasi Rikosseuraamusvirasto. Rikosseuraamusalan keskusvirastona toimivaa Rikosseuraamusvirastoa tulos ohjasi oikeusministeriö. Rikosseuraamusvirasto tulos ohjasi Kriminaalihuoltolaitoksen aluetoimistoja, aluevankiloita, Vankeinhoitolaitoksen terveydenhuoltoyksikköä sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskusta.

Rikosseuraamusviraston ohjauksessa toimiva Vankeinhoitolaitos pani täytäntöön vankeusrangaistukset ja sakon muuntorangaistukset ja huolehtii tutkintavankeuden toimeenpanosta sekä vankien kuljetuksesta siltä osin kuin se kuului Vankeinhoitolaitokselle. Vankeinhoitolaitoksen tehtävistä oli lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen lailla säädettiin. Olennaisimmat lain tasoiset säädökset ovat vankeuslaki ja tutkintavankeuslaki, jotka ovat perustana myös uudelle organisaatiolle. Vankeinhoitolaitokseen kuului viisi aluevankilaa. Niissä kussakin toimii sijoittajayksikkö sekä yhteensä 26 vankilaa. Suljettuja vankiloita näistä oli 16 ja avovankiloita 10. Kutakin aluevankilaa johti aluevankilan johtaja, sijoittajayksikköä sijoittajayksikön johtaja ja vankilaa vankilan johtaja.

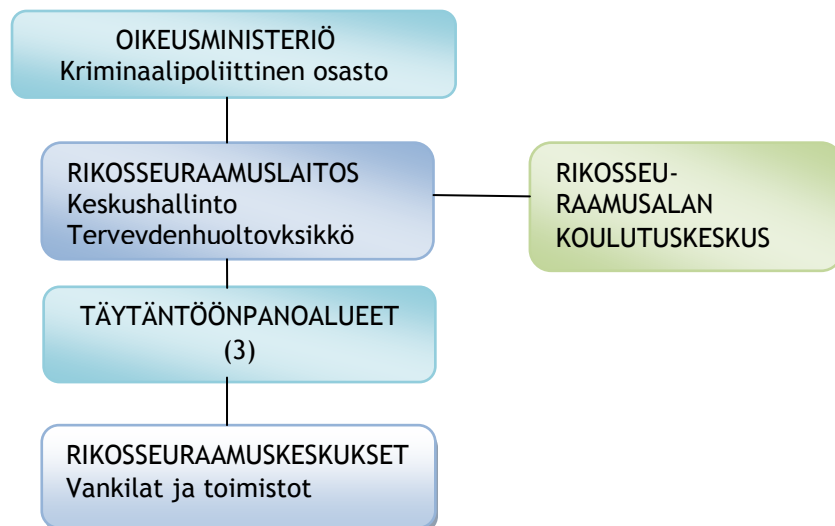

Kuva 1: Rikosseuraamusviraston organisaatio (Rikosseuraamusviraston kotisivut 2009).

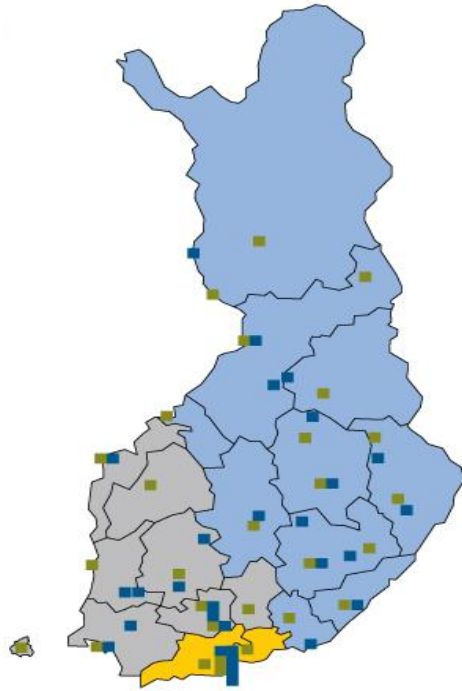
Uuden organisaation, 1.1.2010 alkaen tehtävät säilyvät viranomaisen nimen ja rakenteen muuttumisesta huolimatta ennallaan. Tehtävät vastaisivat rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annetun lain (788/05) todettuja Kriminaalihuoltolaitoksen ja Vankeinhoitolaitoksen tehtäviä. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on panna täytäntöön yhdyskuntaseuraamukset, vankeusrangaistukset, sakon muuntorangaistukset ja huolehtia tutkintavankeuden toi-

meenpanosta. Yhdyskuntaseuraamuksia ovat ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksentekijöiden valvonta, nuorisorangaistuksen ja yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano sekä ehdonalaisesti vapautettujen valvonta. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävät ilmenevät tarkemmin yhdyskuntaseuraamusten ja vankeusrangaistusten täytäntöönpanoa sekä tutkintavankeuden toimeenpanoa koskevasta lainsäädännöstä. Mahdollista on, että seuraamusjärjestelmää kehitettäessä Rikosseuraamuslaitoksen tehtäväksi tulee myöhemmin uudenlaisten seuraamusten täytäntöönpano. Vankeusrangaistusten suorittamisessa painopiste suljetuista vankiloista avoseuraamuksiin tullaan toteuttamaan. Yhtenä haasteena tulevaisuutta ajatellen tulee olemaan valtion kiristynyt rahatilanne. Valtionhallinnon laskusuhdanteesta johtuvat seuraukset näkyvät yksityistä sektoria hitaammin ja takapainotteisesti, koska hallintoa ohjaa toimialakohtaiset ministeriöt ja valtion varoja ja valtion varoja ja liikelaitoksia ohjaa valtiovarainministeriö. Tällä on merkitystä vankeusrangaistusten täytäntöönpanoon. Paine soveltaa vankeuslakia (767/2005) väljemmin tulee olemaan suuri, koska avoseuraamusmuodot ovat kustannustehokkaampia. erityisesti henkilöstömenot suhteessa vankien määrään.

Rikosseuraamuslaitoksella on keskushallintoyksikkö, joka vastaa entistä Rikosseuraamusvirastoa. Muuten koko Rikosseuraamuslaitos on organisoitu kolmeksi alueeksi (Kuva 3). Samalla liitettiin kriminaalihuollon yksiköt osaksi samaa aluerakennetta. Rikosseuraamuslaitokseen kuuluu edelleen erillinen terveydenhuoltoyksikkö, joka hoitaa keskistetysti vankien terveydenhuollon. Yhtenä synergiaetuna, jota haettiin, on myös muiden tehtävien hoitamisen koko toimialan yhteisenä ja valtakunnallisesti keskitettynä. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiorakenne perustuu lakiin Rikosseuraamuslaitoksesta (953/2009).

Kuva 2: Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio (Rikosseuraamuslaitoksen kotisivut 2010).

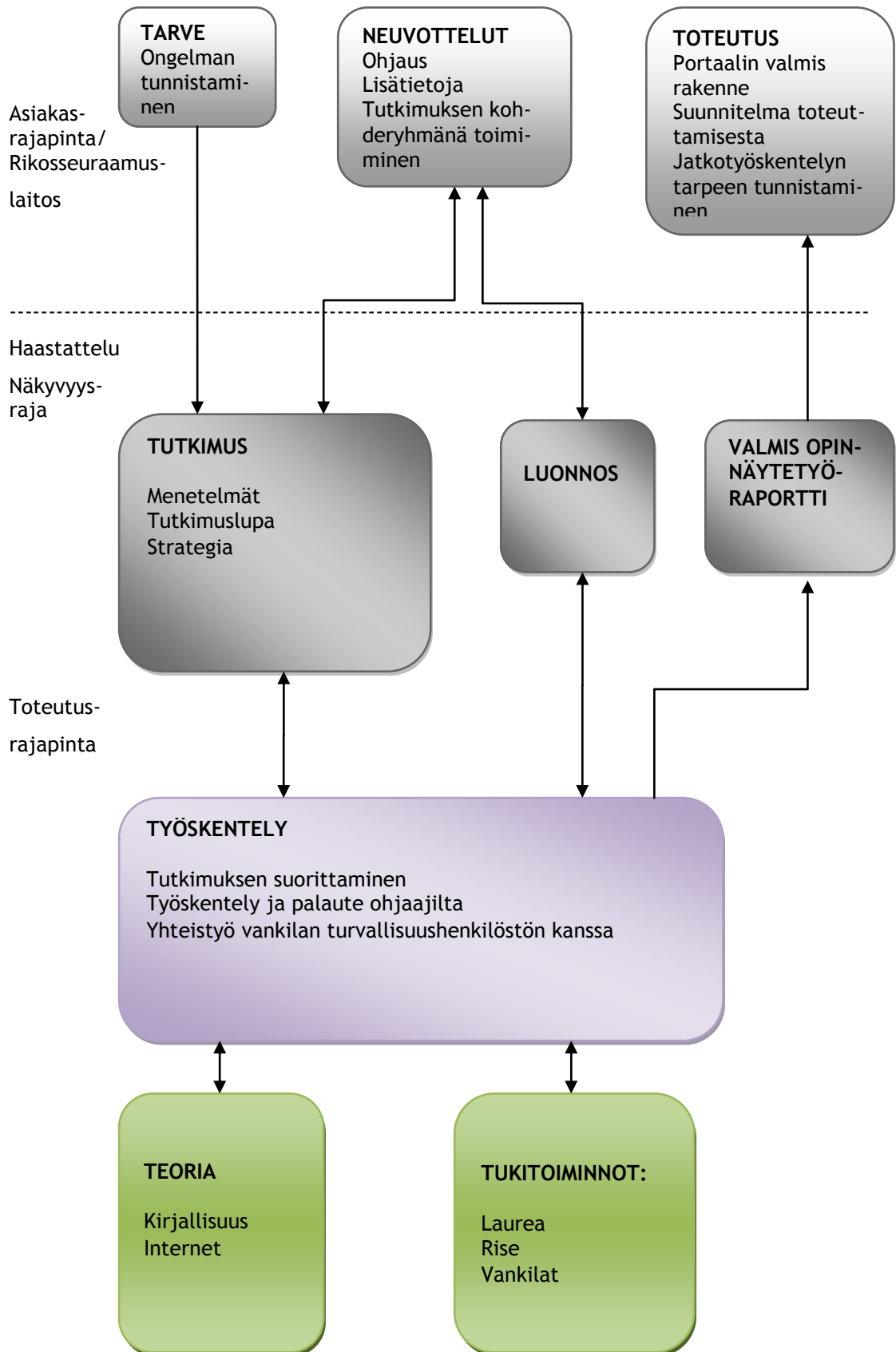

Kuva 3: Rikosseuraamuslaitoksen toimipaikat ja aluejako (Rikosseuraamuslaitoksen kotisivut 2010).

3 Opinnäytetyön kuvaus

Vankiloissa on mietitty, miten saataisiin ohjeistusta järkevöitettyä niin, että ohjeet olisivat sähköisessä järjestelmässä. Pohdintaan on liittynyt se, miten olemassa oleva turvallisuustieto voitaisiin koota yhteen paikkaan ja se olisi myös järkevässä muodossa ja helposti sieltä kaivettavissa. Varsinaisen ajatuksen turvallisuustietoportaallista tuli Rikosseuraamusvirastossa turvallisuusinsinöörinä toimivalta Ari Pakariselta. Hän oli itse huomannut saman puutteen kierrellessään eri puolilla Suomen vankiloita. Ilmoitustaulut ovat täynnä paperia. Ohjeistukset ovat seinillä niissä tiloissa missä vangit eivät liiku. Osissa ohjeista puuttuu päiväys. Ohjeita on saatettu korjata alkuperäisen yliviivaamalla ja päälle kirjoittamalla.

Opinnäytetyöprosessia on havainnollistettu blueprint - kaavion avulla (Kuva 4). Kaaviossa prosessia on kuvattu eri rajapintojen kautta. Ensimmäiseksi on mietitty, mitkä asiat näkyvät asiakkaalle, työn tilaajalle sekä mikä on tilaajan rooli. Olennainen asia kehitystyössä on tarpeen tunnistaminen. Vaihe oli ratkaiseva, koska tässä tapauksessa se jo lähes pelkästään määrittä tutkimusmenetelmät, joiden avulla oli mahdollista ratkaista tutkimusongelmaa.

Kuva 4: Blueprint - malli portaalin opinnäytetyöprosessista.

Toiseksi prosessissa on otettu huomioon, että työn tilaaja on oman alansa asiantuntija, jonka kanssa oli hyvä käydä dialogia. Tilaaja/ asiakas toimi myös tutkimuksen kohderyhmänä. Valmis opinnäytetyöraportti on tässä tapauksessa se konkreettinen tuote, jonka asiakas saa ensi vaiheessa. Projektin aikana on jo varmistunut Rikosseuraamuslaitoksen taholta, että portaali on hyödyllinen ja se tullaan rakentamaan. Niiden keskustelujen pohjalta, joita on käyty Rikosseuraamuslaitoksen sisällä, on tämä projekti osa mahdollisesti uusien hankkeiden sarjaa, joilla sähköistä viestintää tullaan tulevaisuudessa suuntaamaan sekä vangeille että henkilökunnalle.

Toteutusrajapinnalla tehdään varsinainen tutkimusprosessi sekä kaikkein isoin työ. Tutkimisen strategia luotiin ja lähdettiin hakemaan menetelmiä toteutukseen. Valmiiden kontaktien avulla tutussa ympäristössä tutkiminen oli motivoivaa. Suuri osa ajasta käytettiin tiedon keräämiseen ja seulomiseen eri lähteistä. Erityisen tärkeää on saada palautetta eri vaiheessa työtä. Rikosseuraamusalan turvallisuusstrategiasta 2010-2015 oli suuri apu hahmottaessa turvallisuustiedon eri osa-alueita sekä hahmottaessa asiayhteyksiä, jotta sisällön runko saadaan mahdollisimman selkeäksi. Tällä on merkitystä sovellutuksen rakenteitten sekä toimivuuden kannalta.

3.1 Tutkimusongelma

Opinnäytetyöprosessissa tarkoituksena on selvittää, millä tavoin Rikosseuraamuslaitoksessa voidaan sähköistä tiedottamista ja perehdyttämistä tehostaa käyttäjälähtöisesti valtakunnallisesti. Tutkimus on rajattu käsittämään ainoastaan turvallisuuteen liittyvää tietoa. Kyselytutkimuksella selvitetään, mitä tietoa toiminnan kannalta on tärkeää saada operatiivista toimintaa tukemaan sähköisessä muodossa. Tutkimuskysymyksillä haluttiin saada konkreettista tietoa, jotta käyttäjälähtöisyyttä pystyttäisiin viemään suoraan portaalin sisältöön jo suunnitteluvaiheessa. Lisätietoa tutkimusongelman ratkaisemiseksi haettiin haastattelumenetelmää käyttämällä.

Tutkimusongelmaan tai tutkimuskysymykseen päästiin turvallisuusnäkökulman ja koulutusnäkökulman kautta. Näkökulmia kutsutaan tässä yhteydessä apukysymyksiksi. Yksi keskeinen apukysymys on; mikä vaikutus toimipistekohtaisen ohjeistuksen ja suunnitelmien viemisellä sähköiseen muotoon on laitosturvallisuudennäkökulmasta? Ohjeistukset löytyvät tällä hetkellä pöytälaatikoista, seiniltä ja pöydiltä. Vuosilomansijaisia rekrytoidaan suoraan ilman ammatillista koulutusta. Heille järjestetään laitoksen toimesta eripituisia perehdytysjaksoja. Mikä vaikutus sähköisellä tiedottamisella on uuden henkilöstön perehdyttämiseen tai alan opiskelijoiden ammatilliselle kehitymiselle työharjoittelun aikana?

3.2 Aiheen rajaus

Kun aihe on löytynyt, sitä on useimmiten rajattava. On tarkennettava ajatusta siitä, mitä haluaa tietää tai mitä haluaa osoittaa keräämällään aineistolla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 81.) Ensimmäinen rajaava tekijä opinnäytetyössä itsessään on hankkeen tarvearvio sekä sovellutus. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia portaalin tarve, sen rakenne ja sisältö. Rajauksesta on sovittu Rikosseuraamuslaitoksen kanssa, joka on itse työn tilaaja. Hirsjärven ym. (2008, 81) mukaan Silverman (1994, 2-3) on todennut, että aloittelevat tutkijat valitsevat aiheita jotka ovat toivottoman laajoja tutkittavaksi. Itse tutkimuslomake omassa työssäni on jo itsessään rajaava tekijä. Opinnäytetyöprosessissa pyrittiin jatkuvaan reflektointiin substanssin ja tutkimuskysymyksen eri näkökulmien kanssa.

3.3 Tutkimusstrategia ja -menetelmät

Vankeinhoidossa on tunnistettu sähköisen viestinnän erilaisia tarpeita. Siitä on osoituksena laitospohjaisia sisäiseen tiedottamiseen kehitettyjä sovellutuksia. Tutkimusta aloittaessa tutkijalla on jo mielessään juoni, miten edetä, ja hänellä on johtoaikataulu ohjaamassa havaintojen keruuta (Hirsjärvi ym.2008, 178). Kun valitaan menetelmää tutkimuksen toteuttamiseksi, sitä ohjaa se, minkälaista tietoa etsitään, keneltä ja mistä tieto saadaan. Hirsjärven ym.(2008, 131) mukaan strategian valintaa ohjaa se, kuinka paljon eri strategiat sallivat joustoa menetelmien valinnassa. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä viittaa toimintatutkimukseen, koska useamman henkilön toimesta on tehty havainto, puute tai voidaan kutsua myös ongelmaksi, jota halutaan tarkastella lähemmin. Toimintatutkimus voidaan nähdä pikemminkin tutkimusstrategiana kuin erityisenä tutkimusmenetelmänä. Sitä voidaan pitää myös teknologiana tai eettis-moraalisena lähestymistapana (Aaltola & Syrjälä 1999, 17). Toisaalta sille ei ole olemassa mitään yksiselitteistä ja kaikkien hyväksymää määritelmää eikä sitä voi erottaa siinä käytettyjen tutkimustekniikkojen perusteella, koska ne vaihtelevat. (Kuula 1999, 218.) Tällöin korostuu tutkijan oman lähestymistavan tiedostaminen. Heikkinen & Jyrkämä (1999, 33) lainaavat Kemmish & McTaggartin (1998, 5) määritelmää toimintatutkimuksesta. Heidän mielestään toimintatutkimus on itsereflektiivinen tutkimustapa, jonka avulla sosiaalisen yhteisön jäsenet pyrkivät kehittämään yhteisönsä käytäntöjä järkipäisemmäksi ja oikeudenmukaisemmiksi samalla pyrkien ymmärtämään entistä paremmin näitä toimintatapoja sekä niitä tilanteita, joissa toimitaan.

Portaaliin liittyvä tutkimus suoritetaan kentällä sekä se on sidottu kustannuksiin ja aihe on tullut rahoittajalta. Tutkimus on suunnattu asiakkaille, joita voidaan tässä tapauksessa kutsua loppukäyttäjiksi. Portaali on suunniteltu käytäntöön ja se on ongelmakeskeistä. Aaltola ja Syrjälä (1999, 18) määrittelevät toimintatutkimuksen prosessiksi, joka tähtää asioiden muuttamiseen ja kehittämiseen entistä paremmiksi. Aaltolan & Syrjälän määritelmää tukee aikai-

semmin esitetty Kemmish & McTaggartin (1998, 5) määritelmää toimintatutkimuksesta. Se on myös tämän tutkimuksen päätarkoitus, koska portaali ei tule olemaan koskaan valmis, vaan sitä tullaan muuttamaan ja päivittämään tarpeen mukaan. Tällä hetkellä yksiköiden turvallisuuskäytännöt, toiminnot ja valvontarutiinit sekä rakenteellinen ja tekninen turvallisuus ovat eritasoisia eri yksiköissä (Rikosseuraamusviraston turvallisuusstrategia 2010-2015). Tällöin toimintatutkimus soveltuu tutkimusmenetelmäksi tähän projektiin, koska sille ei ole olemassa mitään yksiselitteistä ja kaikkien hyväksymää määritelmää eikä sitä voi erottaa siinä käytettyjen tutkimustekniikkojen perusteella, koska ne vaihtelevat. (Kuula 1999, 218.) Koska päätös portaalin rakentamisesta on tehty hallinnollisella tasolla, varsinaisen tutkimuksen painopiste muuttuu jonkin verran. Tarve on ilmaistu kentältä käsin omien kehiteltyjen sovellutusten kautta. Tutkimuksellisen osion pääfunktio on tuottaa tietoa portaalin sisällön tuottamiseksi.

Tutkimus aloitettiin kvantitatiivisella kaksiosaisella kyselytutkimuksella. Se tunnetaan survey-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä Hirsjärvi ym. (2008, 188). Tarkoituksena on kartoittaa turvallisuustiedon käsittelyä laitoksessa sekä tarvetta muuttaa toimintakulttuuria tiedon käsittelyssä. Strukturoitu lomake on tehty Likertin asteikon mallia hyväksi käyttäen. Likertin asteikko on tyypillinen mielipideväittämissä käytetty, tavallisesti 4-5 portainen järjestysasteikon tasoinen asteikko (Puhakka 2005, 21). Suurelle yleisölle eli valikoimattomalle joukolle lähetetty lomake ei yleensä tuota tulokseksi kovinkaan korkeaa tulosta (Hirsjärvi ym. 2008, 191). Tässä tutkimuksessa kysely suunnattiin tietyille virkamiehille tai laitosturvallisuuden asiantuntijatehtäviä tekeville. Kysely tapahtui organisaation virastosähköpostia käyttäen. Tällöin pystyttiin saamaan vastaanottokuittauksella tieto, että jokainen yksikkö on saanut tutkimuslomakkeen ja saatekirjeen. Hirsjärven ym. (2008, 191) mukaan tutkija joutuu usein muistuttamaan vastaamatta jääneitä eli karhuamaan lomaketta. Tässä tapauksessa muistuttaminen tapahtui Rikosseuraamuslaitoksen sisäisillä koulutuspäivillä.

Kyselytutkimuksesta saatiin enemmän spesifioitua tietoa siitä, mitä sisältö tulee olla. Kyselyn ajankohta ei ollut paras mahdollinen, koska epätietoisuus henkilöiden tulevista tehtävistä uudessa organisaatiossa aiheutti varsin alhaisen vastausten määrän. Syventävän tiedon sekä kyselystä kumpuavien uusien kysymysten johdosta tehtiin valikoidulle joukolle teemahaastattelut, joista saatiin kvalitatiivista tietoa. Teemahaastattelu on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto. Teemahaastattelussa on tyypillistä, että haastattelun teemat eli aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat (Hirsjärvi ym. 2008, 203.) Portaaliin liittyvässä teemahaastattelussa lähetettiin etukäteen haastateltaville teemat ja ohjeet tulevasta haastattelusta, jotta haastateltavat voivat orientoitua haastatteluun etukäteen. Hirsjärven ym. (2008, 205) mukaan Grönfors toteaa, että haastateltavat ovat paljon luontevampia ja vapautuneempia, kun useampia henkilöitä on paikalla. Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina, koska haastateltavat olivat maantieteellisesti eri puolilla Suomea. Haastateltavat henkilöt sekä haastattelija tunsivat toisensa etukäteen, joten itse haastateltavat

olivat vapautuneita. Hirsjärven ym. (2008, 205) mukaan Hirsjärvi & Hurme (1991, 200) ovat todenneet, että myös yksilökeskusteluissa keskustelut voivat olla vapautuneita ja luontevia.

Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen eroista on keskusteltu jo pitkään (Hirsjärvi ym.2008, 131). Nykyään monet tutkijat haluaisivat poistaa tämälantapaiset vastakkaisajattelut. Hirsjärven ym. (2008,132) mukaan ne voidaan nähdä toisiaan täydentäviksi lähestymistavoiksi, ei kilpaileviksi suuntauksiksi. Tässä opinnäytetyössä on menetelty niin toteuttamalla kvantitatiivinen survey-tutkimus ennen kvalitatiivisia haastatteluita. Hirsjärvi ym. (2008, 133) kvantitatiivinen vaihe voi edeltä kvalitatiivista vaihetta; esim. laaja kvantitatiivinen survey-tutkimus voi luoda perusteet sille, miten muodostaa mielekkäitä vertailtavia ryhmiä kvalitatiivisia haastatteluita varten.

3.4 Aineiston käsittely

Tutkimuksen aikana ei käsitelty itse yksittäistä turvallisuustietoa, mikä vaarantaisi jollain tapaa laitosturvallisuutta. Tällä vältyttiin ongelmallisilta tilanteilta aineiston julkisuusnakokulmat huomioon ottaen. Tutkimuksessa käsiteltiin lähdetietoa ryhmitellen ja olemassa olevista ohjeista ja suunnitelmista puhuttiin otsikkotasolla. Hankkeeseen liittyvistä yksityiskohdista neuvoteltiin erikseen turvallisuusinsinoorin ja viestintapaallikon kanssa.

Tutkimuksen tekeminen tapahtui osittain Konnunsuon vankilasta käsin, koska siellä oli käytävissä oma työhuone, jossa tutkimustietoja voitiin sailytta lukitussa tilassa. Toisena vaihtoehtona olisi ollut mahdollisuus tehdä opinnäytetyötä Laurea-ammattikorkeakoulussa SID lab **Security** - tiloissa. Tiloihin on rajattu pääsy. Tilat ovat kehitetty erityisesti turvallisuuteen liittyville kehityshankkeille. Ajan saastamiseksi ja kulujen pitämiseksi kurissa tehtiin suurin osan hankkeesta Konnunsuon vankilasta käsin. Lupa poikkeamiseen sovituista menettelytavoista koskien tutkimustietojen käsittelyä sovittiin Ari Pakarisen kanssa. Tutkimustiedot ja muut kirjalliset dokumentit, joita ei ole julkaistu lopputyössä, havitetaan kuuden (6) kuukauden kuluttua lopputyön hyväksymisestä silppuamalla. Sähköisessä muodossa oleva tieto tuhoetaan kunkin sovellutuksen edellyttämällä tavalla.

4 Viestintä

Viestintä ja erityisesti sähköinen viestintä on taman lopputyokeskeinen teema. Viestintä on kommunikointia. Viestintä edellyttä, että on joku joka lähettä viestin ja sillä on myös vastaanottaja. Reaktio syntyy siitä kun vastaanottaja saa viestin = informaation. Viestintä voi

olla verbaalista tai non-verbaalista. Oleellista viestinnässä on viestin sisällön muuttumattomuus sen siirtyessä lähettäjältä vastaanottajalle.

Viestintä on ollut johdon huomion polttopisteessä jo vuosikymmeniä. Viestinnästä on kannettu suurta huolta niin yrityksissä, julkishallinnossa, asevoimissa kuin sairaaloissakin eli kaikissa nykyaikaisen yhteiskunnan suurissa instituutioissa (Druckler 2001,172). Kuitenkaan Drucklerin mukaan viestintää ei hallita. Esitykseksi Druckler tarjoaa sen, että perinteisesti organisaatioissa viestintä on ollut organisaation ylätasoilta alaspäin suuntautuvaa tai esimieheltä alaiselle suuntautuvaa. Nykyaikaisen ja tehokkaan viestinnän tavoitteena on olla parhaimmillaan kommunikointia, jossa käydään vertikaalia ja horisontaalista viestintää, jolla varmistetaan tiedon ymmärtäminen.

Sähköisen ja konventionaalisen viestintäkanavien välille pitäisi löytää avoimuuden yhteydessä selkeä roolijako. Peruseriaatteena tulisi olla, että mitä keskeisemmästä tiedosta on kyse, sitä konventionaalisempia ja tätä kautta tasapuolisempia kanavia edelleen käytetään (Puro 2004, 133.) Portaalin suunnittelussa on varmistettava se, että portaaliin tallennettavasta tiedosta tulee tiedottaa käyttäjille. Tästä syystä portaalin etusivulle suunnitellaan ”sähköinen ilmoitustaulu” johon voidaan ilmoittaa uusista päivityksistä. Keskeisimmistä viesteistä tulee myös ilmoittaa esimerkiksi sähköpostin välityksellä. Puron (2004, 133) mielestä suurin osa sähköisistä kanavista joita käytetään avoimuuden toteuttamiseen, ovat luonteeltaan passiivisia. Jotta tiedottaminen portaalin välillä toimii, tulee portaalin sisältöön kiinnittää suurta huomiota. Se mitä portaaliin kirjoitetaan, tulee olla mielenkiintoa herättävää ja relevanttia tietoa jolla oikeasti nostetaan henkilökunnan tietotasoa ja henkilökunnan kompetenssi tehtävien suorittamiseen kasvaa.

Mitä organisaatiossa tulee viestiä? Viitala & Jylhä (2006, 263) toteavat, että johtajien ja omistajien tahtotilan tulisi muuttua koko organisaation yhteiseksi tahtotilaksi, jotta päämäärät tulisi saavuttaa. Detaljeina voidaan ainakin mainita ne asiat, jotka ovat yrityksen kivijalkoja tahtotilaa määriteltäessä. Niitä ovat yrityksen arvot, toiminta-ajatus, missio, visio ja päämäärät ja tavoitteet sekä strategiat. Edellä mainitut tekijät on saatava selkeiksi jokaiselle työntekijälle. Tämä edellyttää, että organisaatiossa johto ja koko henkilöstö viestivät, kommunikoivat jatkuvasti sovitulla tavalla. Viestintää voidaan kutsua organisaatioviestinnäksi (business communications, corporate communication, organisational communication). Se voidaan jakaa organisaation sisäiseksi ja ulkoiseksi viestinnäksi.

Suunnitteilla olevan portaalin ei kuitenkaan ole tarkoitus olla pelkästään johtamisen tai johdon työväline. Se on tarkoitettu koko henkilöstön yhteiseksi työkaluksi. Lohtaja & Kaihovirta - Repo(2007) näkevät viestinnän prosessina, jossa on kaksi osapuolta, viestin lähettäjä ja vas-

taanottaja. Koska viestintä on vuorovaikutusta, roolit vaihtelevat. Samoin portaalissa tapahtuva viestintä on sekä vertikaalia että horisontaalista.

4.1 Sisäinen ja ulkoinen viestintä

Sisäinen viestintä tarkoittaa vuorovaikutusta ja tiedonvaihtoa organisaation jäsenten kesken ja ulkoinen viestintä tarkoittaa kanssakäymistä ulkopuolisten sidosryhmien kanssa (Viitala & Jylhä 2006, 263.) Esimerkkejä sisäisestä viestinnästä ovat erilaiset tiedotustilaisuudet, palaverit, suora keskustelu ja koulutustilaisuudet. Ulkoisen viestinnän muotoja voivat olla esimerkiksi verkostoitumisen myötä tulleet yhteiset työtavat, kuten säännölliset tapaamiset, suunnittelukokoukset, markkinointikeinot ja messut. Voidaankin sanoa perustellusti, että yrityksen ulkoinen viestintä on elintärkeää jo pelkän yrityskuvan ja brändin muodostuksen kannalta. Åberg (2000, 146) painottaa, että yhteisöilme on työyhteisön antamien aistivaikutelmien monitahoinen kokonaisuus. Siihen Åberg (2000, 146) mainitsee kuuluvan myös ulkoisen viestinnän osatekijöitä ja verkkosivujen antaman vaikutelman.

Turvallisuustietoportaali nähdään organisaation sisäisenä tiedotuskanavana turvallisuusasioissa. Henkilöstö on organisaation tiedottamisessa tässä kontekstissa tärkein sidosryhmä. Rikosseuraamuslaitos on ottanut erääksi turvallisuusviestinnän hankkeeksi Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategiassa (2010, 21), henkilöstön sisäisen tiedottamisen käyttöön tarkoitettu tiedostoalusta. Henkilökunnan tulee tietää, mitkä ovat organisaation oman yksikön tavoitteet ja mikä on itse kunkin osuus kokonaisuudessa (Kortetjärvi - Nurmi, Kurronen & Ollikainen 2002, 105.) Tällä hetkellä ei ole olemassa sellaista keskeistä foorumia, jossa olisi keskitytty viestimään pelkästään turvallisuusasioista. Turvallisuustieto on pirstoutuneena osina eri strategioita, ohjeita ja osana eri henkilöiden työnkuvia sekä hiljaisena tietona. Koska edellisessä vuoden 2006 toteutetussa organisaatiouudistuksessa keskushallintoa purettiin, aiheutti se myös turvallisuusjohtamisen segmentoitumiseen vankeinhoitoalueiden sisään. Turvallisuusosaaminen paikallistui suurelta osin aluevankilan vankeinhoitoalueelle. Rikollisuus on kuitenkin valtakunnallista. Turvallisuus on koko vankeinhoidon yhteinen asia ja portaalin välityksellä voidaan saavuttaa ”osin hiljaisen turvallisuusosaamisen” tulemisen näkyväksi.

4.2 Sähköinen viestintä

Verkossa tapahtuva viestintää on korostetusti integroitunutta. Pohjanoksan, Kuokkasen & Raaskan (2007, 11) mukaan integraatio toteutuu organisaation sisällä että niistä ulospäin. Pohjanoksa ym. (2007, 11) jatkaa, verkkoviestintä ei vain ole osa organisaation viestintää, vaan osa koko organisaation toimintaa. Työntekijä ei välttämättä ole tietoinen, että sovellu-

tusohjelmia käyttäessään hän osallistuu organisaation viestintään, olkoonpa se sitten ulkoista tai sisäistä viestintää. Mihin tarkoitukseen sitten internet luotiin, jos ei viestinnän tarpeisiin? Verkkoympäristö on tarkoitettupalveluiden tarjoamiseen, välittämiseen ja työkaluna käyttämiseen. Tätä näkökulmaa tulee laajentaa. Edellä mainittuihin toimintoihin liittyy aina välillisesti viestintää. Pohjanoksan (2007, 11) mielestä viestintä sisältyy osaksi palvelukokonaisuutta. Mitkä sitten ovat viestinnän välineet sähköisessä muodossa verkossa? Taulukossa (Kuva 6) on selvitetty erilaisten viestintään liittyvät tehtävät ja niitä toteuttava palvelu.

Tehtävä	Toteuttava palvelu
Ulkoisten uutisten välittäminen kohdeyleisölle	Julkinen verkkopalvelu Tiedonjakelujärjestelmä, sähköposti
Sisäinen tiedottaminen	Intranet
Markkinointiviestintä	Julkinen verkkopalvelu Minisitet (pienemmät, erilliset sivustot osana verkkopalvelua) Sähköpostisuorat Newsletterit
Sähköisen viestintäaineiston hallinta ja jakelu	Digitaaliset aineistopankit Download - palvelut Massasähköpostijärjestelmät
Taloustiedottaminen	Verkkovuosikertomukset Taloustiedon analyysipalvelut
Yhteisön rakentaminen	Keskustelufoorumit Chatit Blogit
Osaamisen kehittäminen	Intranet Verkkokoulutukset
Tiimin tukeminen	Virtuaaliset työtilat Virtuaalikokoukset Projektipankit

Kuva 5: Verkko viestinnän välineenä (Pohjanoksa ym. 2007, 12)

4.3 Sähköinen viestintä Rikosseuraamuslaitoksessa

Sähköisellä viestinnällä on jo pitkät perinteet Rikosseuraamuslaitoksessa. Sähköistä viestintää on pyritty uudistamaan ja päivittämään tarpeen ja strategisten tarpeiden mukaan. Jokaisella Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on pääsy verkkoon kaikille avoimiin internet-sivustoon sekä omaan intranet-sovellutukseen. Kuten edellisessä yleisessä sähköisen viestinnän osuudessa todettiin, verkkoympäristö on yhä enemmän työkalu ja välillisen viestinnän väline. Niin on myös Rikosseuraamuslaitoksessa. Intranet sisältää useita sähköisiä työkaluja joiden avulla jokainen virkamies sitoutetaan verkkopalvelujen käyttöön. Tällaisia järjestelmiä ovat esimerkiksi Tarmo - työajan seurantajärjestelmä sekä sähköposti. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusviestintää ja tiedottamista halutaan kehittää aktiivisesti. Apuvälineitä ollaan kehittämässä aktiivisesti uuden Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategian 2010-2015 mukaan.

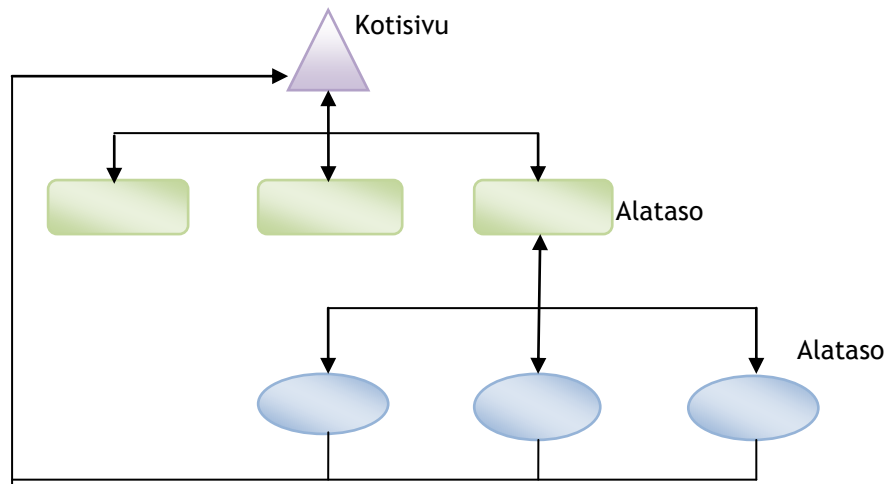
Ulkoista viestintää varten Rikosseuraamuslaitoksella on omat internet-sivustot. Koska kyse on viranomaisesta, viestintä ei ole kaupallista. Siitä syystä sähköisen viestinnän tehtävävalikoima ei ole sama kuin kaupallisella konsernilla. Rikosseuraamuslaitoksen viestinnässä voi olla ja on elementtejä, joista on otettu mallia yksityiseltä sektorilta. Sisäiseen tiedottamiseen ja viestintään Rikosseuraamuslaitoksella on oma intranet Rinki. Verkkoyhteisön rakentaminen onnistuu Ringissä oman keskustelufoorumin avulla. Omalla intranetillä on tarkoitus kasvattaa myös jokaisen virkamiehen osaamistasoa tarjoamalla tietoa. Rikosseuraamusalan koulutuskeskus on ottanut keskeisen roolin henkilökunnan ammatillisten valmiuksien kehittäjänä. Rikosseuraamusalalla on vuosia annettu koulutusta tiimityön muotoihin. Samoin henkilökunta muodostaa moni ammatillisia verkostoja. Verkostotyötä sekä uusia muitakin työmuotoja helpottamaan on otettu jokaisessa yksikössä myös videoneuvottelumahdollisuus. Merkittävää alalla on se, että 1990-luvulla suuri osa silloisen Vankeinhoitolaitoksen virkamiehiä opiskeli suoraan erilaisia laitospohjaisia sovelluksia ilman tietokoneen käytön perusteita. Koko tietotekniikkaan perustuva kehitys operatiivisella tasolla on kehittynyt noin 15 vuoden aikana.

5 Portaali

Portaalille löytyy erilaisia määritelmiä, riippuen sen funktiosta. Portaali yhdistetään usein sanaan portti ja pääovi. Portaalille haettiin Internetin hakukoneen kautta määrittelyä. Yksi kuvaavampia nimityksiä sille on palveluportti. IBM määrittelee Web -porttiin paikaksi, jonka avulla liikekumppanit, työntekijät, asiakkaat voivat vertailla käyttäjien kokemuksia suhteessa sovellutusten toimivuuteen, sisältöön, sijaintiin sekä miten sisältö vastaa eri tiimien tarpeita (IBM-kotisivut). Portaali nähdään nyky-yhteiskunnassa vallitsevan informaatiohyökyäalon jäseneltyä tilana. Se on portti tai pääovi tiedonhakujärjestelmään.

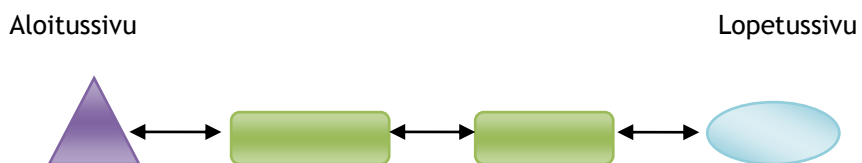
5.1 Rakenne

Portaalin rakennettaessa tulee ottaa huomioon tarpeet, miksi portaali perustetaan. Portaalin rakenteella on vaikutusta sen käytettävyyteen. Koska portaali määritellään porttina tietoon, tulee informaatio olla mahdollisimman nopeasti saatavilla. Tiedon hierarkiat verkossa (Alasilta 1998) kuvaa tiedon hankinnan eri kanavia. Mallien avulla voidaan myös portaalin rakentaa suunnitella. Alasillan (1998) mallirakennetta tukee Metsämäen (2000, 100) määrittelemät mallit eli lineaarinen-, puumainen- ja matriisirakennemalli. Rakennemalleilla on Metsämäen (2000, 100) mukaan vaikutusta lukutottumuksiin sekä tiedon hakuun. Portaalien kehityksen mukana ollaan siirtymässä sarjallisesta ja orjallisesta rakenteesta vapaan valinnan aikaan. Linkityksillä on suuri merkitys vapaassa assosiaatorakenteessa.

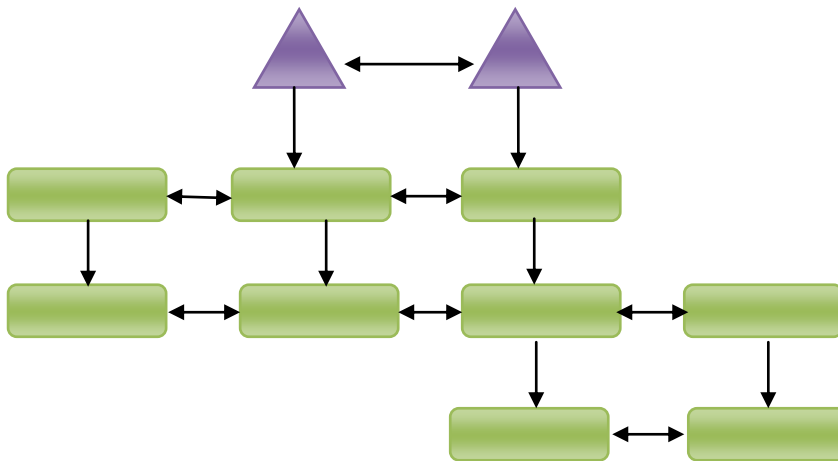
Kuva 6: Puumainen hierarkkinen malli Metsämäen (2000, 100) mukaan.

Hierarkkisessa mallissa dokumenttien rakennemallit kuvaavat sitä, miten lukijan tiedonhankinta verkossa etenee suunnitellusti kuvaruudulta tai sivulta linkin kautta seuraavalle sivulle. Hierarkkinen ja peräkkäinen rakennemalli ovat lukijan odotusten mukaisia, siis selvästi ennustettavia. Hierarkkisessa mallissa aloitussivulta on linkitetty sisältöluettelo. Kullakin alatasolta pääsee linkin kautta etusivulle.

Kuva 7: Peräkkäinen eli lineaarinen malli Metsämäen (2000, 100) mukaan.

Peräkkäisessä mallissa aloitussivu alkaa sisällysluettelolla, jossa on kunkin sivun otsikko ja tarvittaessa linkki. Tekstin lukija ohjataan lukemaan teksti järjestyksessä alusta loppuun asti, jolloin kunkin sivun lopussa sijaitseva linkki ohjaa häntä seuraavalle sivulle. Tätä rakennemallia käytetään paljon koulutuksen verkkosivuilla, joilla annetaan vaihe vaiheelta edeten ohjeita lukijalle.

Kuva8: Web-malli eli matriisirakenne Metsämäen (2000, 100) mukaan.

Matriisimallia kutsutaan myös amebaksi. Se on malleista vaikeimmin hahmottuva, koska sen johdonmukaisuutta ei voi ennakoita. Lukijan odotetaan toimivan assosiativisesti, koska matriisimallin mukaan rakennetuilta sivuilta lukijan saattaa olla vaikea löytää tietoja. Malli sopii parhaiten viihteellisten sivujen rakennemalleiksi tilanteisiin, joissa lukija haluaa yllätyksiä. Nuolet kuvaavat paluumahdollisuuksia. Niiden on aina oltava mukana. Metsämäen mukaan (2000, 100) ollaan kuitenkin siirtymään matriisimalliin, jota Alasilta (1998) kutsuu web-malliksi.

5.2 Portaalien kustannukset

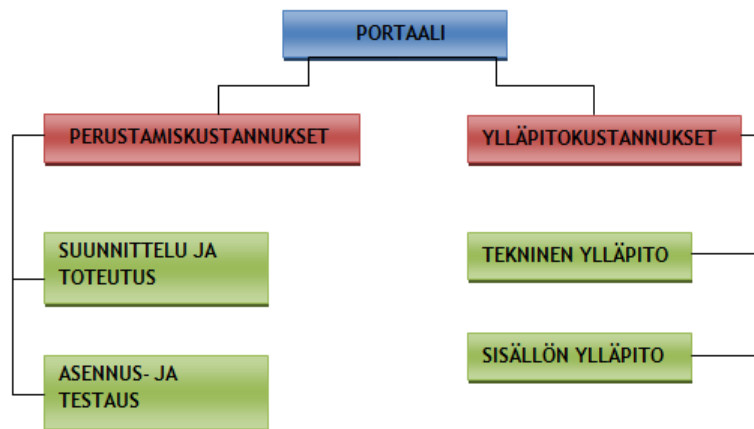
Verkkopalvelu voi menestyä vain silloin, kun se tarjoaa käyttäjiä kiinnostavia palveluita (Metsämäki 2000,19). Lähtökohtana on se, että henkilökunta on kiinnostunut turvallisuuteen vaikuttavista elementeistä. Turvallisuustieto on ollut pirstoutuneina niin, että siihen liittyviä elementtejä on ollut operatiivisessa toiminnassa vaikea hahmottaa. Nyt portaalien avulla tarjotaan selkeää parannusta. Sen tulee olla rakennettu niin, että toisaalta se tulee olla helposti päivitettävissä. Portaalien sisältö muuttuu koko ajan. Rakenteissa tulee ottaa huomioon, ettei sitä rakenneta minkään organisaatorakenteen ympärille kovinkaan kiinteästi, koska globalisoituvassa maailmassa organisaatiouudistukset ovat jo nyt ja tulevaisuudessakin yleisiä.

Verkkopalveluita suunniteltaessa kaupallisessa mielessä halutaan sitoa asiakasta palveluun mahdollisimman pitkäksi aikaa. Turvallisuustietoportaalien funktio eroaa tässä kohden kaupallisista palveluista. Eri viranomaisportaalien lähtökohtana on tuottaa palveluita ja työkaluja käyttäjälleen, joita hän virkatehtävissään tarvitsee. Silloin portaalien tehtävä on tehostaa työajankäyttöä, mutta toisaalta verkkopalvelun funktio on olla porttina tietoon. Tällä tarkoitetaan tässä kontekstissa sitä, että palvelun tulee tarjota käyttäjälleen mahdollisuuden syven-

tää turvallisuuden näkökulmasta vankeinhoitoalalla työskentelevää virkamiestä. Tähän luodaan mahdollisuuden kattavan linkkien kokoamisen ja liittäminen eri asiakokonaisuuksien alle. Portaali edistää turvallisuuskulttuurin kehittämistä samalla tavoin kuin yrityksetkin ovat alkaneet kehittää omaansa. Portaali olisi alusta ja tiedon välittäjä uudelle ideoille sekä olemassa olevalle tiedolle. Toimintatapa olisi avoimen innovaation ja suljetun innovaation yhdistelmä. Lähtökohtana on se, että kaikki turvallisuusalan asiantuntemus ei ole organisaation sisällä. Sen vuoksi tulee pyrkiä ottamaan hyödynnettävissä oleva tieto ympäristöstä omassa toiminnassa, mutta rajataan pääsy portaaliin ainoastaan oman organisaation piiriin.

Kun luodaan uutta verkkosovellutusta, on selvää, ettei se ole ilmaista. Kustannukset voidaan jakaa karkeasti kahteen osaan Metsämäen (2000, 59) mukaan. Ne ovat perustamiskustannukset ja ylläpitokustannukset (Kuva 9). Perustamiskustannukset muodostuvat verkkopalvelun suunnittelu- ja toteutuskustannuksista. Kustannuksiin pystytään vaikuttamaan itse sisällön suunnittelun tarkkuudella. Jos pystytään määrittelemään selkeästi tarpeet, ryhmittelemään sisältö sekä määrittelemään ulkoasuvaatimukset, pystytään suunnitteluvaihetta nopeuttamaan. Tällä on oltava myös selkeä vaikutus kustannuksiin. Toisen osan perustamiskustannuksista muodostaa asennus - ja testaustyöt. Näihin kuluihin voidaan sisällyttää myös pilotoinnista aiheutuvat kustannukset. Olettamuksena on se, että OTTK:n rooli korostuu tässä vaiheessa. Laskutusperiaatteista sovitaan projektikohtaisesti. Projektikohtaisia lisäkustannuksia tulee mahdollisesti pilottilaitosten pääkäyttäjien kouluttamisesta. Sehen tapahtuu ennen varsinaista yksiköitten koulutusta. Jos halutaan heidän osalta päästä kevyemmällä koulutuksella, voitaisiin jo aikaisessa vaiheessa valita pilottilaitokset. Heidät tulee ottaa mukaan itse kehitystyön loppuvaiheessa jo mukaan työryhmään.

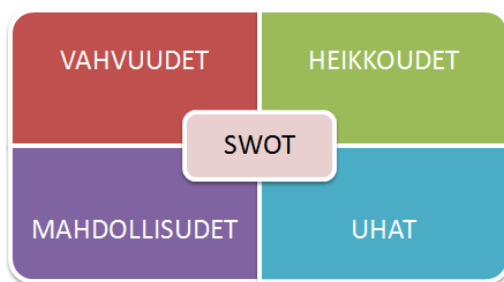
Normaaleihin ylläpitokustannuksiin kuuluvat tekninen ylläpito ja sisällön ylläpito. Tekninen ylläpito pitää sisällään portaalin rakenteen toimivuuden sekä mahdolliset laajennukset. Sisällön ylläpito on sisällön päivittämistä ja siihen tulee kouluttaa eri käyttäjäryhmiä, eri hallinnon portailta pääkäyttäjät, jotka vastaavat päivittämisestä ja portaalin kehittämisestä. Toiminnan kehittämisen varmistamiseksi, tulisi pääkäyttäjille järjestää koulutuspäivät, jossa keskitytään portaalin sisällön ja ulkoasun kehittämiseen. Pääkäyttäjille tulisi antaa perehdytystä verkkokirjoittamisesta. Verkkokirjoittamisessa on erityispiirteitä, jotka tulisi huomioida heti alussa, että toimintakulttuuri kehittyisi oikeaan suuntaan. Pääkäyttäjäkoulutuspaikalla on merkittävä osuus koulutuskustannuksissa. Yksiköt itse lähettäessään virkamiehen koulukseen, vastaavat matka- ja majoituskustannuksista sekä päivärahoista. Koulutuspaikan väline- ja tilavuokran sekä kouluttajien kustannuksista vastaisi Rikosseuraamuslaitos.

Kuva 9: Kustannusten jakautuminen poratalin suunnittelu ja toteutusvaiheessa (Metsämäki 2000, 59).

5.3 SWOT -analyysi

Nelikenttäänalyysi (SWOT) on yksinkertainen ja yleisesti käytetty yritystoiminnan analysointimenetelmä. Analyysin avulla voidaan selvittää yrityksen vahvuudet ja heikkoudet sekä tulevaisuuden mahdollisuudet ja uhat. Nelikenttäräudukon (Kuva 10) avulla yritys pystyy vaivattomasti arvioimaan omaa toimintaansa vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia.

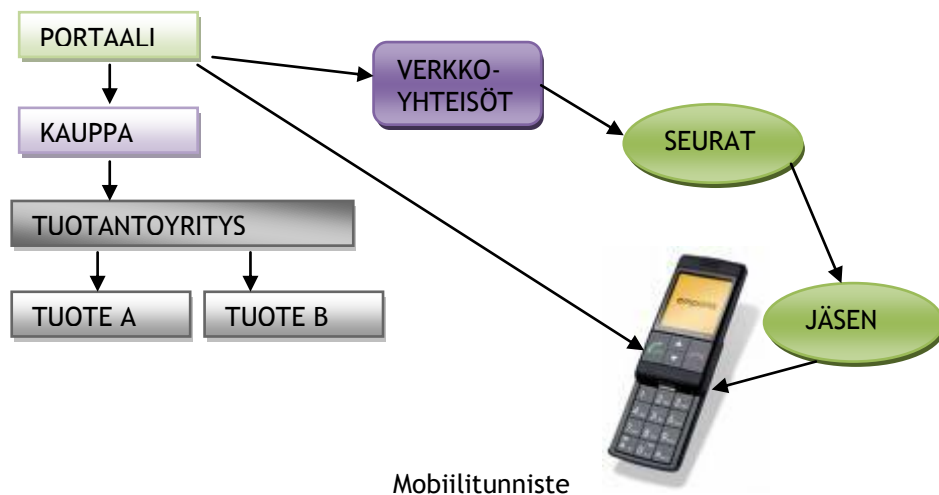
Kuva10:SWOT - analyysi (PK - yritysten riskienhallinnan kotisivut 2009)

Organisaation toimintaa on mahdollista arvioida eri tavoin. Jotta organisaatiota voitaisiin ohjata eri strategioiden avulla kohti visiota, on aina selvitettävä sekä yrityksen nykytilaan että sen tulevaisuuteen vaikuttavat asiat. SWOT-analyysi on yksinkertainen tapa ryhmitellä yrityksen toimintaan vaikuttavia lukuisia tekijöitä havainnolliseen nelikenttämutoon. SWOT-analyysissä yhdistyy sekä vahvuuksien ja heikkouksien (nykytilanteen) että sen uhkien ja mahdollisuuksien (tulevaisuuden) analysoiminen.

Portaalissa vahvuudet ovat toimenpiteitä tai resursseja, joita Rikosseuraamuslaitos ja sen henkilökunta pystyvät hyödyntämään. Heikkoudet analyysin näkökulmasta ovat tekijöitä, joita henkilökunnan täytyy parantaa pystyäkseen toimimaan tehokkaasti turvallisuutta edellyttävällä tavoilla. Turvallisuutta edistävä toimintakulttuuri on mahdollista vasta kun tulevaisuudessa turvallisuutta vaarantavat uhat ja menestymistä edesauttavat mahdollisuudet pystytään tunnistamaan eri menetelmin. Rikosseuraamuslaitoksella on oma sisäinen tiedottamiseen erikoistunut portaali, jonka nimi on Rinki. Ringistä löytyvät koko Rikosseuraamuslaitoksen suunnitelmia, tilastoja, keskeiset strategiset dokumentit ja sekä organisaatiota palvelevaa tietoa. SWOT- analyysi perustuu Ringin lähteisiin. SWOT-analyysin laadintaan on antanut asiantuntijapanoksen Konnunsuon vankilan johtaja Lea Lehtonen.

5.4 Portaalin tavoitemäärittely

Metsämäen (2000, 28) mukaan portaaleille ei ole yhtenäistä määrittelyä. Kauppapaikkana toimivaa portaalia verrata vilkasliikenteisen kadun risteyksessä olevaan kauppakeskukseen, jossa kulkee paljon ihmisiä. Portaali kokoaa erilliset palvelut yhtenäiseksi palvelukokonaisuudeksi (Kuva 11). Usein tähän liittyy yhteisten tunnusten käyttö, jota voidaankin useimmissa tapauksissa kutsua kokonaisuutena brändiksi.

Kuva11: Portaali toimii porttina palveluihin (Metsämäki 2000, 29).

Viranomaisportaali tulee olemaan Rikosseuraamuslaitoksen sisäinen ja vilkasliikenteinen kaunrusteys. Portaalista on pyritty esittämään perusmallin (Kuva 4), jossa kuvataan mitä turvallisuustietoportaali voi olla rikosseuraamusalalla. Kaavio on suuntaa antava. Portaali on portti palvelukokonaisuuksiin, jotka voivat koostua eri turvallisuuden osa-alueista täydennettynä

muihin tärkeisiin kokonaisuuksiin. Tällaisia kokonaisuuksia voivat olla esimerkiksi linkit ja täydennyskoulutus. Portaali välittää verkon välityksellä eri organisaation tasoilla toimiville loppukäyttäjille palveluita, yleisemmin informaatiopalveluita. Tavoitteeksi asetetaan itse portaalin rakenteellisen selkeyden. Pohjanoksan (2007, 131) mukaan laajasti hyväksytyt ohjeistot suosittelivat ”kolmen klikkauksen periaatetta”. Tällä tarkoitetaan, että sivustojen tulisi olla saavutettavissa maksimissaan kolmella klikkauksella. Pohjanoksan (2007, 133) mukaan hyvä käytettävyyssperiaate on dokumenttien rakentaminen siten, että pitkiä ja rullaavia sivustoja tulee välttää.

Verkkopalvelulle tulee asettaa tavoitteita. Tässä yhteydessä tarkastellaan niitä erityisesti verkkopalvelun hyötyjen näkökulmasta. Suurimpina etuina nähdään kustannusten ja ajan säästyminen verrattuna perinteisiin tapoihin viestittää tai tiedottaa asioita. Palvelu on saatavilla verkossa heti julkaisuhetkellä ja tuote on käytettävissä kun palvelun päivittämisestä vastaava on sen sinne päivittänyt. Kuvan ja äänen tuottaminen on elektronisesti nopeaa. Jos verrataan perinteiseen julkaisuun, ei uusintapainosta tarvitse ottaa. Dokumentti päivitetään ja varustetaan päiväyksellä. Se on heti samaan aikaan ja saman sisältöisenä saatavilla kaikilla käyttäjillä. Tällöin toteutuu häiriötön viestintä. Samansisältöinen viesti on samanaikaisesti saatavissa koko henkilöstöllä. Viestintä on Åbergin (2000, 33) mukaan harvoin häiriötöntä, koska siihen liittyy usein esteitä, kohinaa, katoa ja vääristymiä. Portaali mahdollistaa häiriötekijöiden minimoimisen.

5.5 Sisällön ja ulkoasun määrittely

Sivuston rakenne heijastaa yrityksen rakennetta, kun sen pitäisi keskittyä käyttäjien palvelemiseen ja heijastaa heidän tapaansa käsitellä informaatiovaruutta (Nielsen 2000,15). Turvallisuustietoportaalien rakenne tulee suunnitella selkeäksi rakenteeksi, josta käyttäjä löytää nopeasti etsimäänsä asiaan vastaukset. Sivukartta on muodoltaan lähellä sisällysluetteloa. Portaalia suunniteltaessa luodaan rakenne, joka näkyy sivukarttana. Portaalien pääelementtien, kuten sivujen, tulee näkyä sivukartassa. Itse tekstijulkaisun perusosat ovat otsikko, ingressi ja leipätekstiksi kutsuttu kerronnallinen osa (Metsämäki 2000, 183.) Rakenne perustuu pyramidiajatteluun; tärkein asia kerrotaan ensin ja sitten asiaa tarkennetaan (Kuva 12). Rakennemallin eduksi voidaan ajatella olevan se, että portaalia voidaan selata nopeasti ja itselle tärkeään tietoon voidaan sitten syventyä tarkemmin. Malliesimerkkinä on käytetty turvallisuuskoulutusta.

Kuva 12: Pyramidiesimerkki tekstijulkaisun rakenteesta Metsämäen (2000, 183) mukaan.

Graafinen suunnittelu on verkkopalvelun ulkoasun suunnittelua. Käsitteeseen sisältyy kuvapinnan hahmotus toiminnallisiin osiin: Kirjoitettu teksti on edelleen tärkeä osa viestintäämme. Kirjoituksen ulkoasun suunnittelua kutsutaan typografiaksi (Metsämäki 2000, 105). Sisältöä tuotettaessa on otettava huomioon verkkokirjoittamisen erityisvaatimukset. Sisällöntuottajan tulee opetella kirjoittamaan uudella tavalla, jossa otetaan huomioon se, että verkossa lukijat usein silmäilevät tekstiä ja informaatio pitää esittää hyvin pienissä erissä siten, että toissijainen tieto esitellään toisella sivulla (Nielsen 2000, 15).

Turvallisuustietoportaalin ulkoasun tulee olla Rikosseuraamuslaitoksen muiden verkkopalveluiden ulkoasujen kanssa samanmuotoinen. Rikosseuraamusviraston viestintäsuunnitelmassa (11/2007) on otettu kantaa verkkoviestintään. Rikosseuraamusalan verkkoviestinnän halutaan olevan yhtenäinen. Tällöin esimerkiksi tunnus, logo, mitoitus, värit, www-etusivumalli ja www-alisivumallit tulevat olemaan pääsivuston mallien mukaiset. Tällä hetkellä käytössä on käytössä intranet Rinki.

6 Tutkimustulosten esittely

Tässä osiossa esitetään kyselytutkimuksen tulokset. Kaksivaiheinen kyselylomake (Liite 2) postitettiin yksiköitten virallisiin sähköposteihin. Kyselytutkimuksen ohien lähetettiin lisäksi yksikköihin saatekirje (Liite 1) ja ohje kyselyyn vastaamisesta. Haastattelut tehtiin teema-haastattelumenetelmää käyttäen. Haastateltaville postitettiin asiakirja (Liite 3), jossa etukäteen esiteltiin teemat, joihin toivottiin vastauksia. Siihen oli myös hahmoteltu niitä keskeisiä sisältökokonaisuuksia, joihin kyselytutkimuksen avulla oli päädytty. Itse varsinaisiin haastatteluihin ja niistä saatuun informaatioon viitataan pitkin raporttia. Haastattelujen kommentit toimivat reflektion pohjana.

Tutkimusaineistoa käsitellään luokittelemattomana sekä luokiteltuna. Siten päästään arvioimaan tuloksia ryhmän tai sitten yksittäisenä luokkana. Kyselytutkimukseen vastanneet henkilöt sekä laitokset ja laitostyytit joissa henkilökunta työskentelee tietää vain kyselytutkimuksen tekijä. Tutkimustulokset on luvattu jo tutkimuslupaa hakiessa käsiteltävän luottamuksellisesti. Luokiteltu aineisto on ryhmitelty seuraavasti:

Luokka I: muodostavat asteikon ryhmät 1 ja 2 = täysin tai jokseenkin eri mieltä.

Luokka II: muodostaa asteikon ryhmä 3 = ei samaa eikä eri mieltä.

Luokka III: muodostaa asteikon ryhmät 4 ja 5 = täysin tai jokseenkin samaa mieltä.

Hirsjärven ym. (2008, 133) mukaan hyvä ohje tutkimusta suunnittelevalla on, että hän pohtii, mikä menettely parhaiten tuo selvyyttä käsiteltäviin ongelmiin ja että hän valitsee sellaisen lähestymistavan ja metodin, jonka pätevydestä hän itse on kaikkein vakuuttunein. Kyselytutkimukseen vastasi kaikkein ahkerimmin vankiloiden virkamiehet. Tällöin tutkimus on saavuttanut sen ryhmän, jotka etukäteen arveltiin olevan hyödyllisin tutkimuksellisesta näkökulmasta. Kaikkien mielipiteet ovat tärkeitä. Vankeinhoitoesimiesten (1.1.2010 alkaen rikosseuraamusesimiesten) rooli on tässä kontekstissa hyvä. He osallistuvat laitosten operatiiviseen johtamiseen. Heillä on suora kosketus vankilan käytännön työhön sekä he tekevät yhteistyötä laitosten strategisen johdon kanssa. Vankeinhoitoesimiehet toimivat monissa tapauksissa tiimien esimiehinä, jotka osallistuvat palavereihin ja ovat siten avainasemassa käytännön työntekijöiden kehitysideoiden johtimina ylöspäin.

Kyselyyn vastanneiden joukko on pieni suhteessa henkilöstön kokoon, jolloin yhdellä mielipiteellä on tilastollisesti merkittävyyttä. Vastauksia tuli 15 kpl. Yhden vastauksen merkittävyys tuloksissa oli 6,67 % ja pyöristyksistä johtuen virhemarginaali on 0,01 %. Virhemarginaalilla ei ole merkitystä kokonaistuloksia arvioidessa. Tulokset on esitetty sekä prosentein (%) että määrällisesti (n). Kyselyyn vastanneet olivat eri puolilta Suomea, mikä on tutkimuksen kannalta hyvä. Kvantitatiivinen kyselyvaihe edelsi kvalitatiivista haastatteluvaihetta. Tällöin maantieteellisesti kattavalla otannalla oli merkitystä haastatteluihin saatavaan pohjainformaatioon. Prosentuaalisesti tulokset jakautuvat seuraavasti (kuva 14). Avolaitosten osuus vastanneista oli 43,8 %, suljettujen laitosten osuus vastanneista oli 37,5 %, aluevankilan osuus vastanneista oli 12,5 % ja muita turvallisuusalan asiantuntijatehtävissä olevia virkamiehiä vastasi 6,2 %.

Kuva 13: Kyselytutkimukseen vastanneiden tausta Rikosseuraamuslaitoksessa.

6.1 Kyselytutkimuksen ensimmäisen osan tulokset

1. väittämä: Turvallisuustietoja ja ohjeita on usein vaikea pitää ajan tasalla.

Aluksi kyselyssä lähdettiin kartoittamaan kuinka vaikeaksi henkilökunta kokee turvallisuustietoa koskevien ohjeiden ajan tasalla pitämisen. Koska kysymys on viranomaistoiminnasta ja erityisesti oikeusministeriön alaisuuteen kuuluva viranomainen, tulee rikosseuraamusviranomaisen korostetusti pyrkiä toimimaan ajan tasalla olevien normien mukaisesti. Luokitellun aineiston mukaan 40,00 % (n=6) henkilökunnasta kokee, että tietojen päivittämisen olevan helposti toteutettavissa. Sama määrä henkilökuntaa on myös sitä mieltä, että turvallisuustietoja on vaikea päivittää. 20,00 % (n=3) on sitä mieltä, että turvallisuustiedon päivittäminen ei ole helposti toteutettavissa, mutta ei ole vaikeakaan. Luokittelemattomasta aineistosta poimittuna suurin yksittäisen prosenttiarvon sai mielipide jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Kyselyyn osallistui lähes yhtä paljon suljettujen laitosten henkilökuntaa kuin avoimien laitosten henkilökuntaa. Keskimääräisesti avolaitokset ovat kooltaan pienempiä ja niiden toiminnan muodoista johtuen kirjallisen ohjeistuksen määrä ja tarve on pienempi. Suljetut taitokset ovat keskimääräisesti isompia ja toiminnot ja osastointi muodostavat haasteen myös ajantasaiselle ohjeistukselle.

2. väittämä: En ole varma, onko jokaisessa työpisteessä laadittu ohjeistusta siellä työskentelemisestä.

Toisessa väittämässä kysyttiin, tietääkö henkilökunta, onko jokaisessa työpisteessä laadittu ohjeistusta siellä työskentelemisestä. Suuri osa laitosturvallisuuden kanssa työtä tekeviä virkamiehiä työskentelee vuorotyössä. Toiminnan perusrakenne tulee kuitenkin olla samanlaista

24 tuntia vuorokaudessa, seitsemän päivää viikossa. Jotta toiminnan perusrakenne ja normien noudattaminen onnistuu virkamiehen vaihduttua toimipisteissä, tulee toiminnan tueksi laatia riittävä ohjeistus. Uuden henkilökunnan perehdytyksen apuvälineenä ohjeistuksen laadulla on merkitystä. Työturvallisuuslain (2002/737) 14 § mukaan työnantajan on annettava työntekijälle riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä sekä huolehdittava siitä, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ- tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista. 46,67 % (n=7) oli varma tai melko varma, että oman laitoksen toimipisteisiin on laadittu ohjeistus siellä työskentelyyn. 40,00 % (n=6) vastanneista taas ei ollut varma tai melko varma toimipisteiden ohjeistuksen laatimisesta. 13,33 % (n=2) ei osannut olla samaa eikä eri mieltä siitä, onko ohjeistusta laadittu. Luokittelemattomasta aineistosta poimittuna suurin yksittäisen prosenttiarvon 26,67 % (n=4) sai mielipide jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa.

3. väittämä: En tiedä missä eri työpisteissä säilytetään työpisteen ohjeistusta.

Kolmannessa väittämässä haluttiin tarkentaa edellistä väittämää. Tietääkö henkilökunta mistä ohjeistusta voi lähteä etsimään? Jokseenkin tai täysin eri mieltä väittämän kanssa oli 40,00 % (n=6). Selkeää mielipidettä ei ollut 20,00 % (n=3) vastanneista. 40,00 % (n=6) vastanneista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä, etteivät tiedä missä ohjeistusta säilytetään. Kyselyn kohderyhmä ainakin laitosten osalta on sama, joiden tehtävänä on ohjeistuksen laadinta tai ainakin ohjeistuksen päivittämisen esittäminen. Työturvallisuuslain (2002/73) 14§ mukaan pidetään tärkeänä, että he myös tietävät missä ohjeistusta säilytetään. Portaalin yksi perusfunktio on se, että olemassa oleva ohjeistus on saatavissa sähköisessä muodossa joka laitoksessa samassa paikassa.

4. väittämä: Henkilökunta hoitaa eri ohjeiden päivityksen aina tiedon muuttuessa.

Väittämällä haluttiin tietoa, kuinka hyvin päivittäminen onnistuu automaattisesti informaation muuttuessa. Ennen tieto ja käytänteet olivat hyvin pitkään muuttumattomia. Rikosseuraamusalalla uusi vankeuslaki (767/205) tuli voimaan 1.1.2006. Sitä ennen isompi muutos oli asetus rangaistusten täytäntöönpanosta (RTA 1975). Kun maailma muuttui ympärillä, ei sillä ollut välittömiä vaikutuksia laitosten päiväjärjestyksiin. Nyt taas organisaatiomuutokset ja strategiset linjaukset ovat arkipäivää. Jatkuva muutos edellyttää, että ohjeistus on ajan tasalla. Nielsenin (2000, 382) mukaan hyvän www-suunnittelun yksi perusta on oikea-aikainen sivustojen päivittäminen.

Prosentuaalisesti suurin osa vastauksista keskittyy keskimmäiseen vaihtoehtoon sekä molemmin puolin keskimmäistä vaihtoehtoa. Luokittelemattomassa aineistossa ei samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa oli 40,00 % (n=6) Jokseenkin eri mieltä ja jokseenkin samaa mieltä oli kumpiakkin 26,67 % (n=4). Täysin eri mieltä oli 6,67 % (n=1). Laitoksiin sijoitettujen kohtelun valvonta on perinteisesti kuulunut oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnan kovaan ytimeen (Ojala 2009, 221). Muut ohjeistukset, jotka eivät ole akuutteja tai asia ei ole suoranaisesti yksin jonkun esimiehen työnkuvassa, saavat odottaa pidempään. Mitään automaattia laitoksissa ei päivityksiä koskien ole.

5. väittämä: Työpaikassamme ei ole todettu ongelmia tiedotuksessa.

Viidennessä väittämässä haluttiin saada tietoa, miten organisaation tiedotus toimii. Onko siinä havaittu olevan ongelmia? Viestintä ja tiedottaminen ovat merkittävä osa organisaation laadullisia tekijöitä. Nielsenin (2000, 277) mukaan yrityksen tehokkuus paranee todella huomattavasti, kun viestintää selkeytetään ja intranet voi olla se pohja, jolle viestintä rakennetaan. Etenkin, jos se vain on suunniteltu siten, että tarvittava informaatio löytyy helposti. Väittämällä haluttiin saada tukea Nielsenin mukaiselle ajattelulle. Kyselyllä halutaan saada informaatiota, miten tiedottamisesta saadaan tehostettua ja onko siihen tarvetta? Viestintä on ollut viimeiset kaksikymmentä vuotta ollut johdon huomion polttopisteessä. Viestinnästä on kannettu suurta huolta niin yrityksissä, julkishallinnossa, asevoimissa kuin sairaaloissakin eli kaikissa nykyaikaisen yhteiskunnan suurissa instituutioissa (Druckler 2001, 172.) Kuitenkaan Drucklerin mukaan viestintää ei hallita.

Kyselyyn vastanneista laitoksista 46,67 % (n=7) oli jokseenkin tai täysin sitä mieltä, että tiedottamisessa ei ole ongelmia. 20,00 % (n=3) vastanneista oli jokseenkin tai täysin eri mieltä väittämän kanssa. 30,00 % (n=5) ei ollut samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa. Tarkempi tarkastelu osoitti, että merkittäviä eroja eri laitostyyppien välillä tai organisaatioiden tasojen välillä ole. Sisäisen turvallisuustiedonkulun nopeuttaminen ja tehokkuus on Rikosseuraamuslaitoksen strategisia päämääriä (Rikosseuraamusviraston turvallisuusstrategia 2010, 7).

6. väittämä: Jokaisessa työpisteistämme on tietokone, joka on kytketty verkkoon.

Väittämällä haluttiin kartoittaa, mikä tilanne laitoksissa on verkkoon kytkettyjen tietokoneiden määrän suhteessa työpisteiden määrään. Kyselyyn vastanneista oli 60,00 % (n=9) täysin tai jokseenkin sitä mieltä, ettei jokaisessa työpisteessä ole tietokonetta, joka olisi kytketty verkkoon. 30,00 % (n=5) oli jokseenkin tai täysin sitä mieltä, että laitoksissa kaikissa työpisteissä on tietokoneet jotka on kytketty verkkoon. Vain 6,67 % (n=1) eivät osanneet sanoa, onko tietokoneita jokaisessa työpisteessä ja ovatko ne verkossa.

Osa käytännön vankeinhoitotyötä tekevää henkilökuntaa, erityisesti valvontatyötä tekevää henkilökuntaa työskentelee sellaisissa työpisteissä, ettei sinne voida asentaa tietokonetta. Esimerkiksi osat osastojen työpisteistä ovat avonaisia kerrosakvaariotyyppisiä valvontapisteitä. Joissain työpisteissä, esimerkiksi korjausrakennuskohteissa, valvonnan työtilat liikkuvat työkohteen mukana, eikä sinne ole mahdollista viedä verkkoon liitettyä tietokonetta. Näillä henkilöillä on mahdollisuus kuitenkin käyttää tietokonetta, silloin kun eivät ole töissä työpisteessä esimerkiksi viikonloppuisin tai valvouksien aikana. Voi olla, että laitoksissa on työpisteitä, joissa työskennellään vain satunnaisesti, eikä siksi ole ollut järkevää hankkia sinne tietokonetta. Jokainen virkamies laitoksissa joutuu käyttämään vankitietojärjestelmää, sekä muita työsuhteen ylläpitoon liittyviä sovellutuksia, jotka toimivat verkossa.

7. väittämä: Työpisteen ohjeistukset löytyvät sähköisessä muodossa.

Väittämällä haluttiin kartoittaa kuinka paljon työpisteen ohjeistusta työntekijät voivat löytää jo tällä hetkellä verkosta. 40,00 % (n=6) kyselyyn vastanneista oli täysin tai jokseenkin sitä mieltä, ettei työpisteiden ohjeistusta löydy sähköisessä muodossa. 33,33 % (n=5) ei ole saamaa, eikä ei mieltä väittämän kanssa. 26,67 % (n=4) oli täysin tai jokseenkin sitä mieltä, että toimipistekohtaista ohjeistusta löydy sähköisessä muodossa. Eroa tässä suhteessa ei ole onko vastaaja avolaitoksesta vai suljetusta laitoksesta. Aluevankilatasolla kyselyyn vastanneet olivat sitä mieltä, ettei työpistekohtaista ohjeistusta löydy sähköisessä muodossa.

Työpistekohtainen ohjeistus tulee löytyä tietokoneelta sähköisessä muodossa. Työturvallisuuslain (2002/737) 14 § mukaan työnantajan on annettava työntekijälle riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä sekä huolehdittava siitä, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ- tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista. Rikosseuraamusalalla perehdytykseen on kiinnitetty huomiota, erityisesti valvonnan puolella perustutkintolaisten perehdytys ja sen kehittäminen on Koulutuskeskukselle ja harjoittelunohjaajille tärkeä asia. Samat henkilöt vankiloissa perehdyttävät myös muuten uuden henkilökunnan tehtäviin. Molemmissa tapauksissa perehdyttämiseen tulisi tehokkuutta ja syvyyttä jos perehdytettävä voisi milloin vain käydä katsomassa etukäteen keskeisimmät ohjeet, kuinka voi toimia työturvallisesti. Suurissa suljetuissa vankiloissa työskentelee suuri määrä virassa olevia virkamiehiä, joiden tehtävänä on paikata vakituisissa työskentelevän henkilöstön vapaapäiviä ja vuosilomia. On mahdollista, että vartija on työskennellyt asianomaisessa työpisteessä puoli vuotta aikaisemmin eikä rutinoitumista työpisteen erityispiir-

teisiin ehdi muodostua. Siksi myös vakituinen henkilökunta tarvitsee sähköisessä muodossa olevaa ohjeistusta, joka välittyy jokaiselle samansisältöisenä ja samaan aikaan päivitettyinä.

8. väittämä: Työpisteen osa ohjeistuksesta löytyy sähköisessä muodossa.

Väittämällä haluttiin saada lisätietoa väittämästä 7. Haluttiin tietää, onko osa ohjeistusta siirretty sähköiseen muotoon vai ollaanko aivan alkutekijöissä. Muutosta tapahtui niiden joukossa, jotka edelliseen väitteeseen 7. eivät osanneet sanoa selkeää mielipidettään. Heitä on enää 6,67 % (n=1). Nyt 66,67 % (n=10) on jokseenkin tai kokonaan eri mieltä edes osittaisen sähköisen työpisteohjeistuksen suhteen. 26,67 % (n=4) oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa.

9. väittämä: Tietokoneelta pääsee katsomaan toisen työpisteen ohjeistusta.

Väittämällä haluttiin kartoittaa, kuinka avointa ja joustavaa sähköisen ohjeistuksen käyttäminen yksiköitten sisällä on. Pääseekö omalta tietokoneelta katsomaan toisen työpisteen ohjeistusta? Täysin tai osittain eri mieltä oli 60,0 (n=9) %. Henkilökunnasta 20,00 % (n=3) ei ollut samaa eikä eri mieltä. 20,00 % (n=3) vastanneista pääsi osin tai kokonaan katsomaan toisten työpisteiden ohjeistusta. Väittämällä haluttiin saada tietoa taustatietoa itse portaalin toiminnan kehittämisen kannalta. Portaali nähdään isona moniammatillisena tiimien verkostona, johon tuodaan hyviä käytänteitä epäitsekästä toisten hyödynnettäväksi. Omaksuttaisiin toisilta oppimista eli käytetään benchmarking-tyyppistä oppimismuotoa. Tavoitteena olisi portaalin laadullinen kehittäminen. Koska avointa kulttuuria ei merkittävässä määrin ole, osin tietysti turvallisuusnäkökulmista johtuen, täytyy näitä valmiuksia kehittää erityisesti koulutusta ajatellen.

10. väittämä: Työpisteen ohjeet löytyvät helposti ja selkeässä muodossa työpisteen tietokoneelta.

Väittämällä haluttiin saada tietoa niistä kohteista, joissa ohjeistusta on jo siirretty sähköiseen muotoon. Erityisesti halusin tietää, onko tieto ymmärrettävässä muodossa ja löytyykö se helposti. Verkkopalvelun sisältö koostuu palveluista, interaktiosta sekä verbaalisesta ja visuaalisesta sisällöstä - viestinnästä. Viestinnän tehtävä on sekä jakaa informaatiota että ohjata käyttäjää palveluissa. Viestintä sitoo verkon palvelut ja interaktiot käyttäjän kannalta loogiseksi kokonaisuudeksi, jossa on miellyttävä vierailta (Pohjanoksa, Kuokkanen & Raaska, 2007, 185). 40,00 % (n=6) vastanneista löytää puutteita jokseenkin tai hyvin paljon. 40,00 % (n= 6) ei osaa ilmaista selkeää mielipidettä puolesta tai vastaan. Vastanneista 20,00 % (n=3) on melko tai täysin samaa mieltä, että tieto on ymmärrettävässä muodossa ja löytyy helposti

11. väittämä: Tiedän kenen kuuluu päivittää toimintaa ohjaava ohjeistus.

Väittämässä kysyttiin, tiedetäänkö kenen kuuluu päivittää toimintaa ohjaava ohjeistus. Jotta palvelu pysyy houkuttelevana käyttäjän kannalta sekä sen tarjoamat palvelut ja tiedot tuoreina, on portaalia päivitettävä. Sisältöä kehitetään tarpeiden muuttumisen myötä. Rikosseuraamusviraston ulkopuolella voi olla harhakäsitys, että kun viranomaisorganisaatio on hierarkkinen ja siellä tiedetään asianomaisen alueen vastuuhenkilö. Kyselyn mukaan näin ei kuitenkaan ole. Vastanneista 46,67 % (n=7) ei tiedä kokonaan tai ainakaan kaikkea toimintaa ohjaavien ohjeistuksen päivittävää virkamiestä. 13,33 % (n=2) ei osaa ilmaista selkeää kantaa puolesta tai vastaan. 40,00 % (n=6) tietää kokonaan tai ainakin osin kenelle ohjeitten päivitys kuuluu.

12. väittämä: Turvallisuustietoportaalin luominen helpottaa uuden henkilökunnan perehdyttämistä.

Väittämällä haluttiin saada tietoa, tuoko Portaalin luominen helpotusta uuden henkilökunnan perehdyttämiseen. Mitkä henkilökuntaryhmät hyötyisivät portaalin rakentamisesta eniten? Kyselyyn vastanneista 66,67, % (n=10) ei ollut väittämän kanssa osin tai kokonaan samaa mieltä. Heidän mielestään portaalista ei ole apua osin tai kokonaan perehdytyksessä. Vastanneista 30,00 % (n=5) katsoi, että portaalin luominen helpottaisi osin tai kokonaan perehdyttämistä.

13. väittämä: Turvallisuustietoportaalin luominen voi helpottaa omaa työtäni.

Väittämällä haluttiin saada tietoa kuinka henkilökunta kokee turvallisuustietoportaalin luomisen. Voiko se helpottaa omien virkatehtävien suorittamista? Kyselyyn vastanneista 60,00 % (n=9) oli jokseenkin tai kokonaan eri mieltä portaalin hyödynnettävyydestä omiin työtehtäviin. 6,67 % (n=1) ei osannut sanoa helpottako vai ei omia tehtäviä. 30,00 % (n=5) oli jokseenkin tai samaa mieltä, että portaalilla voi helpottaa omia virkatehtäviä.

14. väittämä: Turvallisuustietoportaalin luominen on tarpeellista.

Väittämällä haluttiin mitata henkilökunnan mielipidettä suoraan. Näkeekö henkilökunta että turvallisuustietoportaalin kehittäminen on tarpeellista? Tulos on sama kuin edellisen väittämänkin tulos. 60,00 % (n=9) vastanneista on osin tai kokonaan turvallisuustietoportaalin kehittämistä vastaan. 6,67 % (n=1) Ei osaa sanoa onko vastaan vai puolesta. 33,33 % (n=5) vastanneista kokee että portaalin kehittäminen on kokonaan tai osin tarpeellista.

6.2 Kyselytutkimuksen jälkimmäisen osan tulokset

Kokonaisuutena kysely oli kaksivaiheinen. Ensimmäisellä osiolla haluttiin tietoa tämän hetkestä turvallisuustiedon säilyttämisestä, mahdollisuudesta käyttää säännöllisesti tietokonetta ja tiedon päivittämisestä. Loppupuolella esitetyt kysymykset mittasivat enemmän vastaajien halukkuutta ottaa vastaan uusi sähköinen työväline.

Tämän kyselyn jälkimmäisen osion tarkoituksena on pikemmin mitata, kenelle portaaliin olisi pääsy sekä sen sisältöön liittyviä asioita. Kyselyssä ei haluta aliarvioida kenenkään tietopohjaa portaaleista, mutta kyselyyn vastaamiskynnykseen liittyen, haluttiin luoda mahdollisimman yksinkertainen kysymyspatteristo. Aluksi tehtiin 18 kysymystä rasti ruutuun menetelmällä (kyllä / ei). Tällä tavalla haluttiin saada motivaatio herätettyä. Tarkoituksena oli saada vastaajille orientaatiopohja, mitä portaalin sisältö voisi olla.

Portaalin kysymykset perustuivat virkatehtävissä suoritettuun havainnointiin. Vilkan (2005, 120) mukaan osallistuva havainnointi on erityisen hyvin toimiva, kun yhteisöstä on ennestään vähän tietoa tai tieto ilmenee hiljaisena tietona. Kyselyyn jätettiin myös vapaan sanan mahdollisuus. Tällöin kyselyyn vastaaja voi tuoda omaa kompetenssia, jos kyselyn laatija ei ole huomannut jotain tärkeää asiaa. Ensimmäiset kuusi väittämää koskivat portaalin oletettua käyttäjäkuntaa. Väittämissä kartoitettiin lähinnä suuntaa antavasti kenellä tulisi olla pääsy portaaliin.

Ensimmäiseksi kysyttiin, halutaanko portaalista yksikön sisäinen vai valtakunnallinen.

93,3 % vastanneista haluaa portaalin olevan valtakunnallinen ja 6,7 % haluaa, että portaalia käytetään yksiköittäin paikallisesti. Lähtökohtaisesti tilaaja on ilmoittanut, että portaali on valtakunnallinen. Valtakunnallinen portaali kehittyy nopeammin ja laadullinen kehittyminen onnistuu paremmin, kun jokainen ei mieti samaa ongelmaa yksin. Tavoitteena on, että portaalin käyttäjät muodostaisivat taustalle moniammatillisen tiimin, joka kehittäisi sisältöä.

86,7 % kannatti portaalin rakentamista palvelemaan myös keskusvirastotasoa sekä alueorganisaatiota. 13,3 % oli sitä mieltä, että keskusvirasto ja alueorganisaatio jätetään portaalin ulkopuolelle. 100 % kannatti portaalin rakentamista palvelemaan suljettujen ja avovankiloiden tarpeita. 93,3 % kannatti portaalin palveluiden piiriin otettavaksi Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen opettajia. Kun saatiin selville kenelle palvelut suunnataan, seuraavilla väittämillä on haluttu kartoittaa niitä keskeisiä vankeinhoidollisia alueita, joilla portaalin suunnittelussa päästään alkuun.

100 % kyselyyn vastanneista halusi portaalin sisältävän osion koskemaan työturvallisuutta ja siihen liittyvää opastusta.

Työturvallisuuden lähtökohtana on työntekijän suojeleminen työhön liittyviltä fyysisiltä, psyykkisiltä ja sosiaalisilta vaara- ja uhkatekijöiltä. Työturvallisuustoimenpiteitä sekä vastuuta ja velvollisuuksia säädellään työturvallisuuslaissa (738 /2002). Työturvallisuuslain tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi sekä ennaltaehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden haittoja (Leppänen 2006, 218.) Kun kysymyksessä on vankeinhoitoala, on tässä kontekstissa liitettävä työturvallisuuden yhdeksi lähtökohdaksi myös vankien suojeleminen.

100 % kyselyyn vastanneista halusi portaalin ohjeistavan henkilöturvallisuuteen liittyviä asioita.

Leppäsen mukaan (2007, 218) henkilöturvallisuus on ihmisten turvallisuuden takaamista. Mistä henkilöturvallisuus koostuu? Usein henkilöturvallisuudesta vankeinhoidossa puhutaan niin kuin se olisi jotenkin erityisesti korostettuna. Näin voi olla, mutta useinkaan näin väittävän henkilön tarkastelemat henkilöturvallisuuden osa-alueet, mistä yleisesti henkilöturvallisuus muuten koostuu, ei välttämättä ole kovin laajat. Leppäsen (2007, 218) mukaan henkilöturvallisuus koostuu asiakkaiden ja vierailijoiden turvallisuudesta, avainhenkilöiden turvallisuudesta, kodin ja perheen turvallisuudesta, matkustusturvallisuudesta ja henkilösuojauksesta erikoistapauksissa, tavoitettavuus - ja hälytysjärjestelyistä, varamiesjärjestelyistä, luotettavuusmenettelyistä, salassapitosopimuksista sekä uutena ulottuvuutena verkoston hallinnasta. Henkilöturvallisuudella turvataan henkilöitä ja toimintaa. Näistä jokaisesta osiosta voidaan löytää esimerkkejä vankeinhoitotyöstä. Osa liittyy suoraan vankeihin, henkilökuntaan tai molempien omaisiin ja lähipiiriin. Toisaalta voidaan nähdä yhtymäkohtia työntekijän elinkaareen vankeinhoitotyössä. Itse portaalin rakennetta kuvaavassa osiossa otetaan tarkemmin kantaa, miten henkilöturvallisuusosion voisi ryhmitellä.

100 % kyselyyn vastanneista halusi portaalin pelastussuunnitelmat.

Pelastussuunnitelmien laajuus ja päivitystilanne vaihtelee laitoksittain. Pelastussuunnitelmat on pelastuslain (2003/468) mukaan päivitettävä vuosittain. Pelastussuunnitelmien muodosta sisällön riittävydestä ja relevanttiudesta päättää kunnan pelastusviranomainen. Käytännössä asia riippuu palotarkastajasta. Miten tarkasti palotarkastaja katsoo pelastussuunnitelmaa ja ottaa kantaa päivittämiseen? Mitä varten pelastussuunnitelma on säädetty tehtäväksi? Käytännössä asianomainen laitos osoittaa sillä pelastusviranomaiselle, että kyseisessä yksikössä on mietitty valmiiksi ulkoisia ja sisäisiä uhkatilanteita ja toimintamalleja niistä selviytymiseen. Pelastussuunnitelmien implementointi, käytäntöön vieminen ja henkilökunnan sitouttaminen pelastussuunnitelman sisällön omaksumiseen on ongelma. Portaali voi parhaimmillaan osoittautua osaksi ongelman ratkaisua.

100 % kaipasi lisätietoa turvallisuustekniikasta.

Vankeinhoidossa useat laitosten valvonnasta vastaavat henkilöt ovat jossain kohtaa uraa jotkut enemmän ja jotkut vähemmän tekemisissä turvallisuustekniikan kanssa. Useat ovat olleet käyttäjän asemassa, eikä teknisiä ratkaisuja ole pohdittu sen syvällisemmin. Varsinaisesti turvallisuustekniikkaa ei opeteta RSKK:ssa erillisenä oppiaineena. Laitosten sovellutukset poikkeavat jonkin verran toisistaan, ja laitoksen henkilökunta hoitaa uuden henkilökunnan turvallisuustekniikan sisäisen koulutuksen.

100 % vastanneista piti tärkeänä liittää portaaliin laitosten järjestyssäännöt.

Vankilassa on järjestyssääntö, joka sisältää lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä tarkempia määräyksiä vankilan alueella liikkumisesta ja tilojen lukittuna pitämisestä, osastoista, tapaamisten ja puhelimen käytön sekä vapaa-ajan järjestämisestä, omaisuuden hallussapidosta sekä muista vastaavista vankilan järjestyksen ylläpitämiseen ja toimintojen järjestämiseen liittyvistä yksittäisistä seikoista (767/2005).

Vankeuslain (767/2005) voimaantulon myötä jokaiseen laitokseen tuli pakolliseksi järjestyssäännön laatiminen. Järjestyssääntö on normi lain ja asetuksen ohessa. Sillä on laitoskohtaiset olosuhteet huomioon ottava lakia ja asetusta täydentävä rooli. Järjestyssäännön merkitys korostuu laitosjärjestyksen ylläpitämisessä. Erityisesti se korostuu silloin kun vanki on rikkonut laitosjärjestystä vastaan. Mikäli vankeuslaissa ei olisi mainintaa järjestyssäännöstä, ei siitä voisi antaa vankilassa kurinpitoseuraamusta. Vankeuslain 2§ ja 3§ luovat lainsäätäjän näkökulmasta legaalien viitekehyksen lain tulkittamiseen kurinpitokäsittelyä valmisteltaessa järjestyssääntörikkomuksen yhteydessä. Vangin on noudatettava vankilan järjestyssääntöä sekä vankilan henkilökunnan antamia kehotuksia ja käskyjä. Vangin on käyttydyttävä vankilan henkilökuntaa sekä muita vankeja ja henkilöitä kohtaan asiallisesti (767/2005).

Vangille voidaan määrätä kurinpitorangeistus, jos vanki syyllistyy 1 §:ssä tarkoitetun vankilan järjestyssäännön rikkomiseen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitorangeistus. Rikoksesta, josta vankilan johtaja on tehnyt ilmoituksen poliisille, ei saa määrätä kurinpitorangeistusta (767/2005.)

93,3 % vastanneita kannatti hallussapitosääntöjen laittamista portaaliin ja 6,7 % vastusti.

Omaisuusluettelon asemasta on säädetty vankeuslain (767/2005) 9 luvun 2§:ssä; suljettuun vankilaan vastaanotetusta vangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Avolaitoksessa luettelo on laadittava ainoastaan avolaitokseen säilytettäväksi otetusta omaisuudesta ja

vangin pyynnöstä hänen haltuunsa annetusta erityisen arvokkaasta omaisuudesta. Vangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos vanki ei allekirjoita luetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi. Suljetussa vankilassa vangin haltuun annetusta omaisuudesta on tehtävä merkintä omaisuusluetteloon. Vangille on hänen pyynnöstään annettava kopio omaisuusluettelosta. Vangin hallusta voidaan ottaa pois sellainen ilman vankeinhoitoviranomaisen lupaa vastaanotettu omaisuus, joka on merkitty toisen vangin omaisuusluetteloon.

Yksi yleisesti erimielisyyttä vangin kanssa aiheuttavia tekijöitä on omaisuuden hallussapito, erityisesti rajoittaminen. Sen vuoksi hallussapitosäännöt tulee laittaa portaaliin? Vankia vastaanotettaessa on helpompi perustella vangille se omaisuus, jonka hän saa haltuun ja mitä ei saa. Taas muualla vankilassa, esimerkiksi sellitarkastusten yhteydessä löydettyä luvattoman omaisuuden pois ottaminen on perusteltua, silloin kun siitä on erikseen annettu kirjallinen ohje. Hallussapito - ohjetta päivitetään. Siksi on tärkeää, että kaikilla on sama päivitetty ohjeistus käytettävissä. Jonkin verran vankien omaisuutta häviää vangin siirtyessä laitoksesta toiseen. Väitetyn omaisuuden selvitysvelvollisuus kuuluu viranomaiselle. Selvitys työtä helpottaa jos vankitietojärjestelmän ja portaalin kautta voidaan tarkastaa, onko edes mahdollista, että vanki on saanut omaisuutta haltuun hallussapitosäännön perusteella.

100 % vastanneista halusi linkit laitosturvallisuutta ohjaaviin säännöksiin.

Vankeuslakiuudistus (767/2005) toi merkittävästi apua vankeinhoitoalalla olevaan ohjeistusviidakkoon. Vanha säädönpohja oli tullut elinkaarensa päähän. Sitä oli päivitetty vuosikymmenten saatossa useasti. Alkuperäisiä säädöksiä oli vaikea löytää. Määräyskirjoilla ja laitosten omilla ohjeilla ja määräyksillä ohjattiin toimintaa. Samantyyppisissä laitoksissa saattoi olla varsin merkittäviäkin eroja. Vankeuslakiuudistuksen (767/2005) myötä siitä on päästy eroon.

Miksi portaaliin tulisi laittaa linkkejä laitosturvallisuutta ohjaaviin säädöksiin? Hallinnon eri tasoilla virkamiehet tekevät oman työnkuvansa mukaista hallinnollista valmistelutyötä. Jotta päätökset ja esitykset noudattavat hyvää hallintotapaa, tulee viranomaisen perustaa päätökset voimassa oleviin säädöksiin ja virallisiin ohjeisiin. Portaaliin tulee koota lainsäädännöllisesti keskeisimpiä linkkejä. Se nopeuttaa tiedon etsimistä. Portaalin yksi perustehtävä on olla portti tietoon. Turvallisuuskoulutuksissa käydään läpi säädöspohjaa merkittävässä määrin, jolloin portaali hyödyntää kouluttajaa koulutusmateriaalin suunnittelussa.

73,3 % vastanneista halusi linkit sidosorganisaatioiden kotisivuille. 26,7 prosentin mielestä sidosorganisaatioiden sivuille ei tarvitse laittaa linkkejä.

Sidosorganisaatiotyötä esimerkiksi Tullin, Rajavartiolaitoksen ja Poliisin välillä on ollut jo pidemmän aikaa erityisesti turvallisuusasioissa. Laitoksilla on ollut yhteistyösopimuksia edellä

mainittujen sidosorganisaatioon kuuluvien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä on ollut rikosten esitutkinnassa, vihjetietojen antamisen muodossa sekä koulutusyhteistyössä ja virkamiesvaihtojen yhteydessä. Usein näiltä sivustoilta löytyvät myös koko maata kattavat yhteystiedot.

100 % vastanneista halusi keskitetyksi tiedot organisaation sekä laitosten sisäisen turvallisuuskoulutustarjonnan portaaliin.

Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen sivuilta löytyvät valtakunnalliset täydenniskoulutukset. Laitoksissa järjestetään joka vuosi iso määrä sisäistä turvallisuuskoulutusta. Vankeuslain (767/2005) sekä työturvallisuuslain (2002/738) mukaista täydenniskoulutusta järjestetään esimerkiksi palo-, voimankäyttö- ja ampumakoulutusta sekä toimipistekohtaista koulutusta. Tällaisen koulutuksen suunnittelun ja aikataulujen ilmoittamisen foorumina portaali toimii.

93,3 % vastanneista halusi koulutusmateriaalit myös portaaliin. 6,7 % vastanneista ei pitänyt tarpeellisena liittää toteutuneitten koulutusten materiaalia näkyviin portaaliin.

Rikosseuraamuslaitoksen alaiset vankilat toimivat 24 tuntia vuorokaudessa seitsemänä päivänä viikossa. Lisäksi henkilökuntaa on lähes koko ajan porrastetusti lomilla. Tämä tarkoittaa sitä, että poissaolot rajoittavat mahdollisuutta osallistua täydenniskoulutuksiin. Lisäksi jokaisella yksiköllä on varattu budjetissa määräraha täydenniskoulutukseen, joka saattaa rajoittaa osallistujien määrää. Kuitenkin koulutuksessa käsitellään asioita, jotka suoraan tai välillisesti vaikuttavat virkatehtävien suorittamiseen.

93,3 % vastanneista piti tärkeänä sähköisen ilmoitustaulun sisällyttämisen akuuttien turvallisuustiedotteiden tiedotuskanavana. 6,7 % ei pitänyt sähköisen ilmoitustaulun sisällyttämistä akuuttien turvallisuustiedotteiden tiedotuskanavana.

Sidosorganisaatiotyön ja verkostotyön tuloksena sekä henkilökunnan tekemän tiedottajatoiminnan tuloksena saadaan tietoa vankien laitosturvallisuutta vaarantavasta toiminnasta. Samoin tietoa tulee ulkopuolisista vaaroista. Joskus tieto on yksityiskohtaista ja joskus se voi olla suuntaa antavaa. Saatetaan tietää, että jotain tapahtuu tiettyyn aikaan, mutta ei tiedetä missä. Tällaista turvallisuustiedotteiden nopeaa ja yksinkertaista tiedotuskanavaa ei ole. Sähköposti on, mutta se on huomattavasti hankalampi ja hitaampi toteuttaa ja tieto voi hukkuu muiden sähköpostien sekaan. Kun turvallisuustiedottaminen tapahtuu portaalin välityksellä, se tapahtuu oikeassa kehyksessä. Portaalin sähköistä ilmoitustaulua voi käyttää myös valikoidusti muuhun tiedottamiseen. Ilmoitustaulun avulla voidaan ilmoittaa, jos esimerkiksi josain turvallisuuskoulutuksessa on vapaita paikkoja ilmoittautumisajan jälkeen.

100 % piti tärkeänä luoda yhteinen kuvapankki esimerkkinä huumelöydökset.

Huumausaineita piilotetaan erilaisiin paikkoihin sen perusteella, kuinka suuri kiinni jäämiseen riski on. Joissain paikoissa huumevälineitä ja käyttövälineitä tai muita luvattomia esineitä ei uskalleta pitää sellissä suuren kiinni jäämisriskin takia. Piilot voivat olla paitsi rakenteissa, ne voivat olla piilotettuina myös esineisiin. Usein väkijöjen tekemiseen on nähty vaivaa. Tieto hyvistä piiloista, joista henkilökunta ei osaa etsiä, kulkee väkiryhmän sisällä sisäisenä tiedotuksena nopeasti. Siksi on tärkeää, että myös henkilökunta saa tiedon ja näkee konkreettisesti, miten luvattomia aineita ja esineitä on piilotettu. Kuvapankkia voitaisiin käyttää omissa turvallisuuskoulutuksissa koulutusmateriaaleissa. Samoin Rikosseuraamusalan koulutuskeskus saisi oikeuden käyttää samaa kuvamateriaalia perustutkinnon koulutuksessa.

6.3 SWOT -analyysin tulokset

Vahvuuksina nähtiin seuraavia tekijöitä, jotka auttavat portaalin kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Ensimmäisenä vahvuutena nähdään väntekijöiden pitkä työura väneinhoidon parissa. Toisena vahvuutena nähdään vahva täydennyskoulutuskulttuuri. Rikosseuraamusalan koulutuskeskus on tehnyt työtä vänteisen täydennyskoulutuskulttuurin eteen vuosia. Sen pohjalta henkilökunta järjestää laitoksissa omaa sisäistä täydennyskoulutusta. Näiden materiaalien pohjalta voidaan tuottaa portaaliin ajantasaista ja relevanttia tietoa. Portaali tulee lopulta säästämään aikaa sekä rahaa koko organisaatiolle. Portaalin ylläpito ja vävittäinen on nopeaa. Henkilökunta pystyy itse olemaan mukana omine väveineen kehittämisessä palvelua. Uuden henkilökunnan vähdyttämiseen tulee lisää vävyttä. Portaalista löytyy vävapistekohdista ohjeistusta. Uusi väntekijä pystyy etukäteen vähdyttämään uuden vävapisteen ohjeistukseen eikä vie siellä koko henkilökunnan aikaa vähdyttämiseen. Väköstöitymisen edistäminen on yksi portaalin vahvuuksia. Käyttäjä pystyy muodostamaan organisaation sisäisiä väntuntijaverkkoja esimerkiksi täydennyskoulutuksen osalta tai vähdyttämisen osalta. Vahvuutena on myös se, että meillä on selkeä kohderyhmä, jolle palvelu suunnataan. Tiedetään melko hyvin etukäteen ne väpeet, joita käytännön vävinnasta tulee.

Heikkouksia löytyy myös, vävän niin kuin väikestä väustakin vävinnasta. Eräs heikkous on se, että turvallisuusväsiöiden vätkimukseen ei ole vänostettu alalla. Jotta turvallisuuskulttuuri vävistäisi ja kehittäisi, tulisi alalla olla enemmän vätkimusta. Vävingin väpautta vävevien vävmiuksien vätkimusta sekä väihteiden vävttöön vävittävä vätkimusta löytyy enemmän. Vätkitulalla vävnetulla väkstillä on vävnavampi väveteellinen väro lähdeärvona. Eräs heikkous, jolla on vävkitystä vävrisien vävnaoimisessa, on vävstemaattisten vävrisien vävointityökalujen vävuttuminen tai jo vävnettujen vävökalujen vävttämättä vävttäminen. Vävian vävstaminen vävillle vävnenomaisesti vässä vävkohtaa vävkuuttaa vävtoivottavasti vävpositiivisesti. Väällä vävkoitetaan, että vävaine tulisi vävriittävä väv suureksi vävnen kehittämiseen tai vävttöönnottoon. Uudessa Rikosseuraamusvävlaitoksen

turvallisuusstrategiassa (2010, 25) on riskien arviointi otettu huomioon. Heikkoutena, jota ei tarkkaan voida ennakoita, on henkilökunnan pysyvyys tehtävissä. Tällä on vaikutusta portaalin sisällön kehittämisen jatkumiseen. Vastauksena voisi olla, että laitoksiin perustettaisiin useamman henkilön koulutettu tiimi.

Mahdollisuuksia, joita portaali voisi tuoda, on esimerkiksi seuraavanlaisia. Portaali voisi edustaa kokonaisvaltaista turvallisuusasioiden käsittelyä laadullisessa merkityksessä. Rikosseuraamuslaitokseen ollaan laatimassa turvallisuuden laatukäsikirjaa (Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia (2010, 24). Tieto löytyy keskitetyssä muodossa, samansisältöisenä ja samaan aikaan. Mikäli turvallisuustietoportaali saa hyvän vastaanoton käyttäjiltä, sen sekä muiden sitä tukevien sähköisten uusien sovellutusten sisällön kehittämiseen saadaan hyviä ideoita. Verkkopalvelun toteuttaminen edistäisi nykyistä käsitystä työyhteisössä oppimisesta koko työuran kattavasti. Alueiden turvallisuuspäälliköt koordinoivat turvallisuuskoulutusta omalla alueellaan (Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia 2010, 25). Saatavana on aina ajan tasalla oleva tietoa valtakunnallisesti sekä paikallisesti yksiköittäin. Tällä tavoin voitaisiin oppia toisilta. Samalla saataisiin myös materiaalia yksiköiden oman sisäisen koulutuksen käyttöön. Samoin itse alan ammatillisen koulutuksen näkökulmasta portaali muodostaa merkittävän linkin käytännön turvallisuusasioiden ja oppilaitoksen välille. Portaalista oppilaitoksen henkilökunta näkee missä käytännön tasolla mennään turvallisuusasioissa. Tällöin opetukseen saadaan käytännön vastaavuutta yhä enemmän.

Mitä **uhkia** mahdollisesti liittyy portaalin luomiseen ja käyttöön. Käyttöönottoprosessiin voi muodostua uhkatilanne laadullisten tekijöiden kannalta, jos ei heti löydetä sopivia henkilöitä laitosten pääkäyttäjiksi. Silloin saattaa tulla ongelmaksi yksittäisten yksiköitten sitoutumisen puute, jolla on merkitystä koko portaalin kehittymisen kannalta. Tilannetta pystytään estämään säännöllisillä pääkäyttäjien tapaamisilla, jolloin syntyy asiantuntijatiimi. Toisena uhkana on turvallisuustietoportaalin tietojen ja ohjeiden huolimaton kopiointi ja käsittely. Tällöin on otettava huomioon mitä asetus (1030/1999) viranomaistoiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallinnasta sekä henkilötietolaki (523/1999) säättää. Portaali ei tule sisältämään vankien nimiä eikä muitakaan henkilötietoja kuin mitä yksittäisissä pelastussuunnitelmissa tai muussa ohjeistuksessa on. Laitoskohtaisesti ennen ohjeistusten tallettamista voidaan poistaa sellaiset tunnistetiedot, jotka saattavat aiheuttaa vaaraa työntekijän turvallisuudelle. Portaalin yksi perustehtävistä on siirtää paperimuotoista ohjeistusta toimistoista sähköiseen muotoon. Koulutusten yhteydessä tämä tulee tuoda julki henkilökunnalle sekä opiskelijoille. Eräs uhkatekijä voi olla suljetussa portaalissa sekä koko vankeinhoidossakin eristäytyminen turvallisuusasioissa pelkästään vankiloiden laitosturvallisuuteen. Turvallisuusasioiden kanssa kehitystyötä tekevien sekä koulutusta suunnittelevien tulee seurata turvallisuusalan keskeisten toimijoiden käymää keskustelua turvallisuusalasta.

6.4 Haastattelujen tulokset

Jotta tarpeista saatiin kattavaa tietoa, jouduttiin sitä hankkimaan syventävillä haastatteluil- la. Haastattelun kohderyhmäksi valitsin erilaisissa vankeinhoidollisissa asiantuntijatehtävissä olevia virkamiehiä, joilla tiedetään olevan riittävä kokemus alalta ja kehittävä ote työskente- lytapana. Haastateltaviksi pyysin tarkastaja Jukka Siltaloppia (keskusvirasto), opettaja Matti Niiniskorpi (Rikosseuraamusalan koulutuskeskus), apulaisjohtaja Jyrki Heinonen (Konnunsuon vankila), apulaisjohtaja Jukka Suomi (Konnunsuon vankila) ja apulaisjohtaja Arto Räsänen (Mikkelin vankila). Haastattelutilanteet oli järjestetty haastateltavien työpaikoille. Haastatel- tavat kokivat hyväksi sen, että heille oli lähetetty tutkittavaksi teemahaastattelulomake etu- käteen, jotta aiheeseen orientoituminen sujui ilman ongelmia. Haastateltavista kaikki eivät olleet läsnä Kuopiossa 2009 pidetyssä lyhyessä projektin esittelyalustuksessa turvallisuudesta vastaavien koulutuspäivillä.

Ensimmäisessä teemassa käsiteltiin haastateltavien kanssa portaalin rakennetta ja aihe- alueita. Niiniskorpi piti tärkeänä, että rakenne pysyy matalana. Etsittävän tiedon tulee olla nopeasti saavutettavissa. Samaa sanoivat myös muut haastateltavat. Pohjanoksa, Kuokkanen & Raaska (2007) korostavat käytettävyyssperiaatetta, joka on kansainvälinen ”kolmen klikka- uksen periaate”. Käytettävän tiedon tulee olla saavutettavissa kolmella klikkauksella. Silta- loppi korosti nopeaan operatiivista toimintaa ohjaavaan tietoon pääsyä, erityisesti poikkeusti- lanteiden ohjeistukseen. Siltalopin mukaan portaaliin tulisi liittää Rikosseuraamuslaitoksessa suunnitteilla oleva poikkeustilanteita varten laadittavat toimintakortit. Heinonen ja Suomi ehdottivat omissa haastatteluissaan, että portaalin kirjautumissivu tulisi asettaa tiettyihin työpisteisiin oletussivuksi tietokonetta avattaessa. Räsänen piti erityisen tärkeänä portaalin ”markkinoimista” henkilökunnalle heti alkuvaiheessa. Mikä on se konkreettinen hyöty kerrok- silla työskentelevälle virkamiehelle? Nielsen (2000,10) korostaa, että jos käyttäjä ei löydä jotain tuotetta, ei hän myöskään osta sitä. Viranomaisportaalissa tämä tarkoittaa sitä, että jos käyttäjä ei löydä jotain tietoa, ei hän myöskään käytä portaalia. Räsänen piti tärkeänä erityisesti yksikkökohtaisia sivuja peruskäyttäjälle. Sieltä löytyy konkreettisia ohjeita. Pääsi- vustolta taas löytyy laajemmin perusteita, joihin yksikkökohtaiset ohjeistukset perustuvat. Haastateltavat pitivät aihealueita perusteltuina. Kukaan ei halunnut jättää mitään osiota poiskaan. Siltalopin mielestä portaalin sisältö tukee suurelta osin Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategiaa 2010-2015. Hän toivoo, että yksikkökohtaisille sivustoille lisätään poliisi- yhteistyötä koskevat sopimukset. Monikaan ei tiedä, mitä se kattaa, vaikka yhteistyötä teh- dään ja pitää ymmärtää mihin valtuuksiin yhteistyö perustuu. Verkostoja turvallisuusalalla tarvitaan, yksin ei kukaan pärjää.

Toisessa teemassa pyydettiin haastateltavia arvioimaan, millaisia vahvuuksia ja heikkouk- sia portaali voi sisältää. Saman teeman yhteydessä haastateltavat arvioivat tulevaisuuden mahdollisuuksia ja uhkia. Siltaloppi mainitsee haastattelussa portaalin vahvuudeksi sen,

että saadaan yhteinen keskitetty turvallisuusasioihin keskittynyt infokanava läpi koko organisaation. Siltalopin mielestä jokainen turvallisuustyötä tekevä henkilö voi löytää portaalista asioita, johon itse pääsee vaikuttamaan. Niiniskorpi pitää **vahvuutena** sen, että portaalit tuo käytännön lähelle koulutuskeskusta. Opettajat pääsevät näkemään konkreettisesti ne laitosturvallisuuteen liittyvät haasteet, joihin he henkilökuntaa kouluttavat. Osa henkilökunnasta ei ole työskennellyt vankilassa tai siitä saattaa olla pitkä aika. Kaikkien haastateltavien mielestä portaalin **vahvuus** on se, että se päivittyy kaikkialle samaan aikaan ja samansisältöisenä. Lohja ja Kaihovirta - Repo (2007, 13) korostavat, että erilaiset häiriöt muuttavat viestin toisenlaiseksi, minkä vuoksi viestin vastaanottaja voi ymmärtää viestin toisin kuin lähettäjä tarkoitti. Tällä hetkellä on olemassa runsaasti ohjeistusta, jonka päivityksessä on puutteita ja jonka sisältö on erilainen. Siltaloppi korosti, että **vahvuudeksi** voi osoittautua yksikkökohtaisen ohjeistuksen näkyminen myös muissa yksiköissä. Tällöin voidaan oppia toisilta. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallinto voi myös uusien määräysten tullessa laitoksille ohjeistuksen päivytyspyynnön. Keskushallinnosta nähdään, onko siihen reagoitu.

Niiniskorpi mainitsee mahdolliseksi portaalin **heikkoudeksi** sen, että jos portaalin sisältö sidotaan liiaksi organisaatorakenteisiin kiinni. Organisaatiouudistukset seuraavat tietyllä kiihtyvällä syklillä toisiaan. Jotta portaalit olisi jatkuvasti toiminnassa eikä radikaaleja uudistamisia tarvitsisi kovinkaan usein tehdä, tulee se pitää mahdollisimman irtonaisena rakenteesta. Metsämäen (2000, 53) verkkopalvelun tulee olla kiinnostava verkossa kävijöiden mielestä, jotta käynti ei jäisi ainutkertaiseksi. **Heikkoudeksi** saattaa Suomen mukaan muodostua itse henkilökunta, eli käyttäjät. Jos portaalit ei tunneta omaksi, sitä ei käytetä eikä päivitetä ja joudutaan noidankehään. Siltaloppi ja Heinonen ovat samoilla linjoilla todetessaan **heikkoudeksi** hieman eri sanoin sen, että yksiköissä on erilainen toimintakulttuuri turvallisuusasioissa. Tällä hetkellä Rikosseuraamusalan ”kenttätöitä” tekevät suljetut vankilat, avovankilat ja yhdyskuntaseuraamustoimistot. Toimintakulttuuri yksiköissä poikkeaa toisistaan, jonka muuttamisessa portaalit voi tukea. Tätä kommenttia tukee Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategiassa (2010, 8) maininta; että turvallisuuskäytännöt, toiminnot ja valvontarutiinit sekä rakenteellinen turvallisuus ja tekninen turvallisuus ovat eritasoisia eri yksiköissä. Heinonen painottaa, että yhdyskuntaseuraamuspuolen unohtaminen turvallisuusasioissa saattaa osoittautua myöhemmässä vaiheessa heikkoudeksi.

Mahdollisuuksiksi haastateltavat näkevät sen, että portaalit kokoaa hajanaisten turvallisuustiedon yhteen paikkaan. Siltaloppi korostaa portaalin mahdollisuutta olla luomassa omalta osaltaan yhtenäistä toimintakulttuuria turvallisuusasioissa. Heinonen pitää portaalin sisältöä ainutlaatuisena, ja ainutlaatuisuus voi olla se **mahdollisuus**, jolla verkkopalvelu markkinoi itsensä henkilökunnan työvälineeksi. Samoin hän uskoo rakenteen selkeyden ja yksinkertaisuuden olevan mahdollisuuksia.

Uhkatekijöinä kaikki haastateltavat pitivät puutteellista päivittämistä. Räsänen mainitsi uhaksi sopivien motivoituneiden ylläpitäjien löytymistä. Suomi piti tärkeänä, että koulutus- ja perehdytysvaiheessa painotetaan, ettei portaalin sisällöstä puhuta. Räsänen toi taas vastaehdotuksena sen, että jossain Rikosseuraamuslaitoksen sivustolla mainitaan julkisesti, että alalla on panostettu ja tehostettu laitosturvallisuuteen liittyvän tiedon kulkemista. Hänen mielestään tulisi mainita ainakin portaali nimeltä. Hän toivoi sillä olevan ennaltaehkäisevä vaikutus. Heinosen mielestä **uhkana** on, että yksittäiset virkamiehet, erityisesti alalle juuri tulleet, tulostavat ohjeita ulos portaalista ja jättävät niitä mihin sattuu ilman valvontaa.

Kolmantena teimana oli portaalin ylläpito. Ylläpidon merkitystä ei voi olla korostamatta. Metsämäen (2000, 195) mukaan verkkopalvelun ylläpitokustannukset saattavat helposti ylittää vuosien aikana koko verkkopalvelun perustamiskustannukset. Ylläpidon laiminlyönti rapauttaa koko palvelun tuoreuden. Tästä seuraa, ettei se ole kiinnostava, josta taas seuraa se, ettei sitä käytetä. Pyysin haastateltavia miettimään vastauksia seuraaviin kysymyksiin. Kuinka portaalin ylläpito tulisi järjestää? Kuka tai ketkä vastaisivat ylläpidosta? Mitä valmiuksia henkilöllä tulee olla? Miten heidän mielestään varmistettaisiin portaalin laadullinen kehittyminen?

Haastateltavat ovat samaa mieltä portaalin ylläpidon järjestämisestä. Siihen tulee valita yksi henkilö, joka ottaa valtakunnallisen vastuun portaalin ylläpidon hoitamisesta. Vastuhenkilö toimii projektin vetäjänä. Rakenteelliset muutokset hoidetaan OTTK:n kautta tai palvelun tekijän kanssa. Jokaiseen yksikköön tulee haastateltavien mukaan valita yhdyshenkilö(t), jotka hoitavat yksikkökohtaisen päivittämisen. Näille henkilöille tulee Suomen mukaan järjestä tarpeellinen koulutus sekä mahdollisuus tehdä työtä, eli varata riittävä henkilöresurssi, joka kattaa varahenkilön. Heinonen ehdottaa, että valituille tulee järjestää riittävästi yhteisiä työkokouksia, jossa varsinainen kehitystyö saadaan etenemään. Tällä on ryhmäidentiteettiä nostava sekä motivoiva vaikutus.

Ylläpidosta vastaavan henkilön tulee Siltalopin mukaan olla vakituudessa työsuhteessa toimiva virkamies. Vankiloissa olevat pääkäyttäjät tulisivat olla mielellään valvontapuolelta, koska omaavat alan yleistä tietämystä ja ammattitaitoa, joka on näissä tehtävissä eduksi. Niiniskorven mielestä ainakin yksi laitoksen ylläpidossa toimiva virkamies olisi hyvä olla päivätyössä kiireellisten päivitystarpeiden varalle. Räsänen mukaan henkilön tulee olla aidosti kiinnostunut tehtävästä. Heinonen tähdentää, että henkilöllä tulee olla kohtuullinen esiintymistaito, normaalit atk-valmiudet, alan peruskoulutus ja erityisesti ”tunteen paloa” kyseisiä tehtäviä kohtaan sekä sellainen virka-asema, että hän pystyy irrottautumaan tehtävistään portaalin ylläpitotehtäviin. Heinosen mielestä aito kiinnostus on tärkein, muihin puutteisiin voidaan järjestää tehtävää tukevaa koulutusta. Laadullisen kehittämisen haastateltavat näkevät pitkälti olevan kiinni resursseista ja pääkäyttäjän taidosta motivoida yksikoitten pääkäyttäjiä.

Neljänneksi teemaksi oli valittu vapaa sana. Haastateltavilla ei ollut enää mitään lisättävää haastatteluihin.

6.5 Reliaabelius

Tutkimuksen reliabeliudella tarkoitetaan Hirsjärven ym. (2008, 26) mukaan mittaustulosten toistettavuutta. Mittauksen tai tutkimuksen reabelius tarkoittaa siis sen kykyä antaa ei - sattumanvaraisia tuloksia. Tässä tapauksessa tutkimus on toistettavissa samalle kohderyhmälle samanmuotoisena. Vilkka (2005, 161) täydentää, että toistettaessa saman henkilön kohdalla mittaus, saadaan täsmälleen sama mittaustulos riippumatta tutkijasta. Se edellyttää tutkijalta riittävää dokumentointia tutkimuksen ajan. Kyselytutkimuksen lomakkeet ja saatekirjeet ja teemahaastattelun apulomakkeet ovat minimivaatimus, jotta tutkimus voidaan tehdä uudelleen tutkijasta riippumatta. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta on yhä organisaatiouudistuksenkin jälkeen löydettävissä samat kohderyhmät. Olennaiset dokumentit kyselyn uusimiseen sekä haastattelun teemat löytyvät liiteosasta tämän raportin lopusta. Reliabeliteetin arviointi muodostaa vain osan luotettavuuden arvioinnista. Vilkka (2005, 161) toteaa, että tutkimuksen pätevyys ja luotettavuus yhdessä muodostavat kokonaisluotettavuuden. Virheiden vaikuttavuus ei välttämättä ole kovinkaan suuri. Tärkeintä on, että tutkija ottaa kantaa tutkimuksensa ilmeisiin satunnaisvirheisiin (Vilkka 2005, 162). Reliabeliuteen vaikuttaa myös kyselymenetelmän tuttuus niin vastaajalle kuin kyselyn suorittajalle. Kyselylomakkeen rakentamisessa on huomioitava, mitaako lomake sitä mitä varten se on rakennettu. Tässä yhteydessä itse opinnäytetyötä suorittavalla henkilöllä ei ollut kokemusta aikaisemmin kyseisestä tutkimusmenetelmästä. Näillä faktoilla on merkitystä reliabiliteettiin. Toisaalta asia oli jo heti alkuun tiedostettu ja siksi kyselylomakkeesta pyydettiin palautetta Rikosseuraamuslaitoksesta sekä opinnäytetyön ohjaajalta ennen kyselyn varsinaista suorittamista. Reliabiliteettiä haluttiin vahvistaa teemahaastattelujen avulla. Haastateltaville annettiin teemat, jotka käsittelivät saamaa asiakokonaisuutta. Tällöin saman yksittäisen asiaa mitattiin useampaan kertaan. Hyvää reliabiliteettiä osoittaa myös se, että kyselytutkimuksen aikana ei tullut kuin yksi tarkentava kysymys siitä miten vastaaja oli mieltänyt kysymyksen. Tämä osoittaa kyselytutkimuksen tulosten vaihtelevan siksi, että siinä asiassa, jota halutaan mitata, on todellisia eroja.

6.6 Validius

Tutkimustulosten validiudella tarkoitetaan tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoitus mitata (Vilkka 2007, 150). Tässä tutkimuksessa voidaan arvioida tulosten validiutta sen perusteella, tuottaako tutkimus tietoa tutkimusongelman ratkaisemiseksi. Hirsjärven ym. (2008, 227) mukaan mittarit ja menetelmät eivät aina vastaa sitä, mitä tutkija kuvittelee tutkivansa. Validiuteen liittyy olennaisesti käsite pätevyys eli kuinka pätevä tämä raportti on

siihen tarkoitukseen, jota varten se on tehty. Tutkimuksessa lähdettiin etsimään vastauksia kuinka Rikosseuraamuslaitoksessa voidaan sähköistä turvallisuuteen liittyvää tiedottamista ja perehdyttämistä tehostaa käyttäjälähtöisesti valtakunnallisesti. Kyselytutkimuksella haluttiin kerätä tutkimusmateriaalia, jonka avulla saatiin perustietoa, mitä asiasisältöjä portaalin tulee sisältää. Jotta tutkimusaineistoa haluttiin syventää, haastateltiin Rikosseuraamuslaitoksessa johto- ja asiantuntijatehtävissä työskenteleviä henkilöitä. Validiutta haluttiin vahvistaa haastateltavien valinnan avulla. Haastateltavat ja haastattelija olivat tehneet yhteistyötä kaikkien haastateltavien kanssa aikaisemmin. Jokaisella haastateltavalla on pitkä ja monipuolinen ura rikosseuraamusalalla. Haastattelut olivat teemahaastatteluja ja teemoista lähetettiin etukäteen esite (Liite3) haastateltaville. Tällöin haastatteluista saatavan aineiston tulokset syvensivät kyselytutkimuksessa saatuja tietoja sekä vahvistivat validiteettia. Kritiikkinä voi esittää tutkijan objektiivisuutta tutkittavaa substanssia kohtaan. Kun itse tutkimuksen suorittaja on Rikosseuraamuslaitoksen työntekijä, joka tulee konkreettisesti hyötymään sovelutuksesta, tutkijan on vaikeaa katsoa asioita ulkoapäin ja seurauksena voi olla johtopäätöksiä, jotka eivät nousekaan tutkimusaineistosta, vaan ovat omia mielipiteitä ja johtopäätöksiä. Tässä tutkimuksessa tilanne voisi olla näin: tutkimus on toimintatutkimus ja tutkija itse työskentelee samassa kohdetyöyhteisössä. Tämä heikentää validiutta, jollei ole tutkimusaineistoa tai muuta asiantuntijamateriaalia johon tukeutua. Tässä tutkimuksessa kysely- ja haastattelu- tutkimusten jälkeen saatiin Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia 2010-2015, joka vahvisti validiutta kahdella tapaa. Ensimmäiseksi tulee huomioda se, että strategia saatiin kyselytutkimusten jälkeen, jolloin strategian sisällöllä ei päästy vaikuttamaan tutkimuksen kulkuun eikä lopputulokseen. Toiseksi strategian sisältö vahvisti validiutta, koska se sisälsi samoja keskeisiä asiakokonaisuuksia, joiden tarpeesta saatiin tutkimusmateriaalista tietoa.

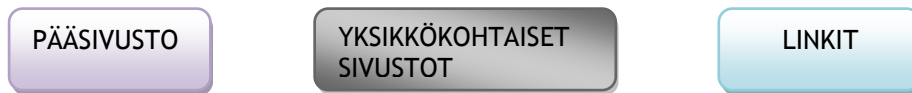
7 Portaalien sisältö, prototyypin suunnittelu ja pilotointi

Portaalien sisältöehdotukset perustuvat kyselyyn, haastatteluissa esille tulleisiin asioihin sekä Rikosseuraamusalan turvallisuusstrategiaan 2010-2015. Verkkopalvelu ei ole lopullisesti valmis tuote, koska se muuttuu sisällön päivittämistarpeen, sekä toisaalta laajennustarpeitten mukaan. Tärkeää on saada riittävän laaja konsepti, jotta henkilökunta tuntee portaalin omakseen ja tärkeäksi omaa työtä helpottavaksi työkaluksi.

7.1 Sisällön luominen

Portaalien sivustot rakennetaan kolmen peruspilarin varaan (Kuva 15). Ensinnäkin pohjana on valtakunnallinen pääsivusto. Pääsivustolta päästään yksikkökohtaisille sivuille. Pääsivuilta saatu yleisinformaatio syvennetään yksikkökohtaiseksi informaatioksi (suunnitelmiksi, ohjeiksi, määräyksiksi, viestinnäksi ja tiedottamiseksi). Kolmantena peruspilarina sivustoja rakenta-

essa panostetaan linkkeihin. Nielsenin (2000, 15) mukaan liian usein organisaatiot keskittyvät oman sivustonsa ulkoasuun ja sisältöön eivätkä lähde etsimään muita informaatiolähteitä. Portaalin on oltava omaa osaamista avartava paikka, joka uusiutuu ja muuttuu. Päivitettyjen linkkien kautta muodostuu osin portaalin tuoreus. Turvallisuustietoportaali ei ole avoin kaikille, mutta sen kautta pääsee muille alan turvallisuustietämystä edistäville sivuille.

Kuva14: Turvallisuustietoportaalin kivijalat

7.2 Pääsivuston sisältö

Pääsivuston tehtävänä on yleisten turvallisuusasioiden käsittely kaikkia rikosseuraamusalueita kattavasti. Informatiiviset palvelut, joita pääsivusto tuottaa voidaan jakaa eri organisaatioturvallisuuden osa-alueisiin. Osa-alueita ovat esimerkiksi henkiloturvallisuus, työturvallisuus, palo - ja pelastustoiminta, rikostorjunta, tietoturvallisuus ja toimitilaturvallisuus. Portaalin sisältö tukeutuu Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategiaan 2010-2015. Edellä mainittujen kokonaisuuksien lisäksi portaalin pääsivustot sisältävät turvallisuuskoulutusosion ja kuvapankin. Päänäkymästä tulee jättää tilaa ajankohtaisille turvallisuustiedotteille. Se toimii ”sähköisenä ilmoitustauluna”.

7.2.1 Riskien arviointi

Vain tunnistettuja ja tunnettuja riskejä voidaan hallita (Leppänen 2006, 121). Turvallisuus on riskienhallintaa sanan varsinaisessa merkityksessä. Turvallisuustyön tarkoitus on tiedostaa mahdolliset riskit ja uhat, jotta niihin voidaan varautua oikealla tavalla (Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia 2010, 6.) Portaalin tarkoituksena on antaa tietoa henkilökunnalle, miten turvallisuutta voidaan alkaa kehittää omatoimisesti. Turvallisuusstrategian mukaan riskienhallinta on osa turvallisuusjohtamista. Tällöin portaalissa on kyettävä luettelemaan, mitä riskit ovat, miten niihin voi varautua ja mitä riskienhallinta Rikosseuraamuslaitoksessa tarkoittaa. Samoin henkilökunnalle tulee antaa työkaluja omatoimiseen riskien arviointityöhön sekä määritellä, milloin riskienarviointi suositellaan tehtäväksi.

7.2.2 Henkilöturvallisuus

Henkilöturvallisuus on ihmisten turvallisuuden takaamista (Leppänen 2006, 205). Portaalissa tulee olla oma osio, jossa kerrotaan, mitä henkilöturvallisuudella tarkoitetaan. Yleisesti vankeinhoitoalalla päivittäin ei välttämättä käytetä aktiivisesti kuin varsin suppeaa turvallisuusalan termistöä. On kuitenkin hyvä, että henkilökunta tuntee alan yleisen terminologian sisällön. Henkilöturvallisuutta käsitellään Rikosseuraamuslaitoksen näkökulmasta. Se kattaa paitsi henkilökunnan ja vankien suojaamisen, se kattaa myös vierailijoiden turvallisuuden. Henkilöturvallisuudella suojataan niin toimintaa kuin henkilöitä. Samassa yhteydessä tulee ottaa kantaa, mitkä ovat ne koko työelinkaaren yhtymäkohdat, joissa henkilöturvallisuutta joudutaan miettimään. Osiossa otetaan kantaa, miten henkilöturvallisuutta pystytään kehittämään.

7.2.3 Työturvallisuus

Työturvallisuus korostuu vankeinhoidossa monessa eri kohtaa. Työyhteisössä tulee esiin tilanteita, joissa joudutaan miettimään, onko kaikki voitava tehty, jotta henkilökunnan olisi turvallista tehdä töitä vankilassa tai vankien suorittaa rangaistustaan. Työturvallisuuslaki (738/2002) velvoittaa työnantajaa noudattamaan lain eri kohtia ja omatoimisesti ja etupainotteisesti parantamaan työoloja. Portaalissa on hyvä olla ne keskeiset velvoitteet, joita organisaation tulee noudattaa päivittäisessä työssä. Tällaisia velvoitteita löytyy työpaikan terveellisyyden huolehtimisesta aina työtehtävien perehdyttämiseen asti.

Riskienarviointi on osa työturvallisuutta. Työturvallisuusosioon tuodaan soveltuvia menetelmiä ja työkaluja omatoimiseen vaarojen tunnistamiseen. Sivuston sisältöön tulee sisällyttää kuvaus Rikosseuraamuslaitoksen työsuojeluorganisaatiosta. Sivustolla esitetään esimerkki konkreettisesta prosessista, kuinka toimitaan työtapaturmatilanteessa. Mitä lomakkeita tulee täyttää ja minne toimittaa? Lomakkeista tulee olla tulostettavat verkkoversiot.

7.2.4 Palo - ja pelastustoiminta, omatoiminen varautuminen

Palo- ja pelastustoiminnalla on pitkät perinteet rikosseuraamusalalla. Kaikissa vankiloissa on annettu palo- ja pelastuskoulutusta. Koulutusaktiivisuus on vaihdellut laitoksittain, vaikka pelastuslainsäädäntö (468/2002) ja laitoksen pelastussuunnitelmat edellyttävät valmius- ja pelastussuunnitelman sisällön tuntemusta koko henkilökunnalta. Portaali tarjoaa tähän hyvän mahdollisuuden. Rikosseuraamuslaitos voi tuoda porataliin yleistä pelastusalan tietämystä. Se määrittää portaaliin yksiköille keskeisiä tavoitteita, joita laitostasolla noudatetaan. Sivustolta tulee päästä linkkien kautta keskeisiin valtakunnallisten pelastusalan vaikuttajien kotisivuille. Erityisesti on tarpeellista luoda linkkejä sivustoilta, joilta saadaan ajantasaista tietoa alan normistosta, pelastussuunnitelman laatimisesta, sekä palo- ja pelastustoimeen liittyvien riskien arvioinnista.

7.2.5 Rikostorjunta

Leppäsen (2006, 257) mukaan jossain alan vakiintuneissa käsitteissä on yrityksen rikosriskeihin varautumista kutsuttu rikosturvallisuudeksi. Leppäsen mukaan käsite on harhaanjohtava, eikä kuvaa oikeasti sitä, mistä todellisuudessa on kysymys - rikoksilta suojautumisesta eli rikostorjunnasta. Aivan samoin on myös Rikosseuraamuslaitoksen alaisissa yksiköissä. Rikosten tekeminen ei useinkaan pääty siihen, kun vanki sijoitetaan määrääjäksi vankilaan. Vankilassa tapahtuu päivittäin huumausaineisiin tai yleisimmin päihdyttäviin aineisiin liittyvää välitystä, käyttöä, hallussapitoa, kiristystä ja väkivaltaa. Vankilassa tapahtuu myös eri järjestyssääntöjen rikkomista sekä omaisuusrikoksia.

Rikostorjuntaosiossa viitataan kansallisiin rikostorjuntaohjelmiin sekä omaan turvallisuusstrategian keskeisiin osiin. Asia on tärkeä yhteisen turvallisuuskulttuurin ja alan yleisen arvostuksen kannalta. Rikosseuraamuslaitoksen valvontatyötä tekevät saavat tuntea, että heidän tekemällään työllään on laajempi merkitys. Tämä on tarpeen, koska turvallisuustyö ei ole saanut viimeisessä kahdessa organisaatiouudistuksessa riittävää huomiota. Niissä on keskitetty organisaation rakenteisiin ja vangin asemaan sekä valmistautumiseen uusiin rangaistusmuotoihin. Eräs asia on ollut myös taustalla, vankeusrangaistuksen painopisteen siirtyminen avolaitossijoituksiin. Mikäli tämä toteutuu, tulevat erityisesti erilaiset laitosturvallisuuteen liittyvät asiat korostumaan. Turvallisuusasioiden, esimerkiksi rikosriskeihin varautumisella ja tunnistamisella on kuitenkin vanginkin kannalta positiivinen vaikutus. Vangit saavat todennäköisemmin keskittyä oman rangaistusajan suunnitelman häiriöttömään noudattamiseen.

7.2.6 Tietoturvallisuus

Tietoturvallisuus koostuu tietoaineturvallisuudesta, hallinnoimisesta ja fyysisestä tietoturvalisuudesta, tietoliikenne-, laitteisto-, ohjelmisto-, ohjelmisto- ja käyttöturvallisuudesta. Ihmiset ja heidän toimintansa vaikuttavat isoon osaan tietoturvallisuutta (Leppänen 2006, 261.) Tietoturvallisuuden kolme kovaa ydintä joita sillä suojataan, ovat tiedon käytettävyys, eheys ja luottamuksellisuus (Leppänen 2006, 261). Portaalista henkilökunta voi löytää keskitetysti omaa alaa koskevaa tietoturvallisuusmateriaalia. Sen lisäksi portaalista voidaan tehdä linkkejä oikeushallinnon alan tietoturvaohjeistukseen sekä OTTK:n ohjeistukseen. Tietoturvallisuus kehittyy jatkuvasti ja sen vuoksi sivustolle kannattaa kirjoittaa yleiskuvaus, mitä henkilökunnalta odotetaan tietoturvallisuuden suhteen. Yksikkökohtaisille sivuille voidaan lisätä yksikkökohtaiset oppaat, jollaisia oppaita on valmiiksi saatavissa pdf-muodossa. Esimerkkinä voi mainita VAHTI-ohjeistuksen.

7.2.7 Toimitilaturvallisuus

Leppäsen (2006, 333) mukaan toimitilaturvallisuus muodostuu lukuisista fyysisistä tekijöistä ja toiminnallisuuksista. Toimitilaturvallisuuden pääasiallisena kohteena ovat toimitilat sekä niissä olevat suojattavat kohteet. Vankilaympäristössä toimitilaturvallisuus ei poikkea periaatteessa yleisestä toimitilaturvallisuudesta. Eri osa-alueiden painotukset saattavat jonkin verran poiketa. Leppänen (2006, 333) on luetellut toimitilaturvallisuuteen vaikuttaviksi tekijöiksi toimipaikan sijainti, kaavoitus ja ympäristön vaikutusten arvioinnin vaatimukset, rakennushankkeen toteuttaminen, tiestö ja pysäköinti, lastaus- ja purkualueet, toimiminen erityisalueilla (mm. satamat) kiinteistöjen turvallisuusvastuut, väestönsuojavaatimukset, rakenteellisten turvallisuusjärjestelyjen tarpeet ja vaatimukset, suojaustasot, tunkeutumissuojauksen tarve, aidat ja portit, valaistus, ovien ja ikkunoiden rakenteellinen suojaus, seinien, lattian ja kattojen rakenteet, erityistilojen suojaus, lukitus ja avaintenhallinta, esteetön liikkuminen, hissit, nostolaitteet, liukuportaat ja kuljettimet.

Toimitilaturvallisuuteen liittyy oleellisesti tekniset turvajärjestelmät. Teknisiksi turvallisuusjärjestelmiksi luetaan rikosilmoitin-, kulunvalvonta-, videovalvonta-, paloilmoitinjärjestelmät, sammutus- ja savunpoistolaitteet sekä muut tekniset järjestelmät (Leppänen 2006, 333). Toimitilaturvallisuus ei suju pelkästään kameroiden tai muiden järjestelmien asentamisella, vaan ne ovat passiivisia apuvälineitä. Miksi toimitilaturvallisuuden osio on tärkeä portaalin kannalta tai vankilaturvallisuuden kannalta? Toimitilaturvallisuus on tärkeä tässä viitekehyksessä, että ymmärtäisimme, kuinka monet eri tekijät muodostavat kattavan turvallisuusratkaisun. Konkreettisia esimerkkejä ovat seuraavat: Miksi panostaa kalliisiin teknisiin turvallisuusjärjestelmiin, jos kukaan ei käsittele hälytyksiä välittömästi, ei valvo kameroita tai ei pura tallenteita? Miksi hankkia kallislukitusjärjestelmä jos ovet jätetään huolimattomuudesta johtuen auki? Toimitilaturvallisuudessa on useita eri tekijöitä. Tässä yhteydessä lueteltujen tekijöiden ympärille voidaan kehittää riskien tunnistamista ja sisäistä auditointijärjestelmää. Laatutyö on osa turvallisuusstrategiatyötä (Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia 2010, 8).

7.2.8 Turvallisuuskoulutus

Turvallisuuskoulutusta järjestetään eri toimijoiden toimesta sekä sisäisenä että ulkoisena koulutuksena. Alan keskeisenä toimijana on ollut Rikosseuraamusvirasto (nykyinen Rikosseuraamuslaitos) sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskus. Molemmilla on ollut merkittävä asema koko alan keskeisinä turvallisuuskulttuurin koulutuskulttuurin vaikuttajana. Laitosten henkilökunta on tehnyt sisäistä koulututusta, joka on kohdistunut operatiiviseen toimintaan ja johtamiseen. Kouluttajina ovat olleet laitosten omat virkamiehet, laituskouluttajat ja paikalliset

sidosryhmien virkamiehet. Saavuttavuutensa ansiosta portaali voi toimia valtakunnallisena turvallisuuskoulutuksen keskeisenä tiedotusväylänä. Koulutustarjontaa voidaan markkinoida portaalin kautta, koska sen kautta saavutettavuus on hyvä.

7.2.9 Kuvapankki

Kuvapankki sisältää sananmukaisesti valokuvia sekä se voi sisältää myös liikkuvaa kuvaa. Sivustoa suunniteltaessa kuitenkin on otettava huomioon yleensä kuvien ja liikkuvan kuvan viemä muistitila. Toisin sanoen ottaa huomioon, kuinka tallenteet voidaan pakata muistitilaa säästään. Toinen asia on kuvamateriaalin ryhmitteleminen kuvien sisällön mukaan. Kuvapankin sisältö voidaan ryhmitellä esimerkiksi seuraavasti: huumausaineet ja luvattomat lääkeaineet, huumausaineen käyttövälineet, kuvat esineistä tai kätköpaikoista ja aseet. Kuvien merkitys on tarkastustoiminnan kouluttamisessa ja kohdentamisessa merkittävä. Pitkään käytännön tarkastustoimintaa tekevä henkilökunta ja usein vielä samoissa tiloissa urautuu tarkastustoimintaa tehdessä. Poikkeuksena tästä on erilliseen vankilan TATU-ryhmään (tarkastus- ja turvallisuusryhmä) kuuluva henkilökunta. Ryhmä käy tarkastamassa muissakin vankiloissa hyvin erityyppisiä tiloja. Samalla ryhmän jäsenet näkevät ja tekevät löydöksiä erilaisista paikoista. Esimerkiksi kuvapankissa voi tiedottaa uusimmista huumausaineen kätköpaikoista (Kuva 17). Ryhmät jakavat tietoa keskenään aktiivisemmin. Välttämättä aina sitä tietoa ei jaeta kuitenkaan laitostasolla niin avoimesti kuin ryhmän sisällä.

Kuva 16: Esimerkki amfetamiinikätköstä scart-liitimessä (Konnunsuon vankila 2006)

Vankien oma hiljainen tiedottaminen niistä paikoista, joita ei tarkasteta sekä niistä päihdyttävistä aineista, jotka eivät näy vankilan pikatestereissä, leviää vankien ja vankiloiden välillä. Tähän tietoon päästään aina joskus tehokkaalla tiedustelulla ja tarkastustoiminnalla. Kuvapankki tuo tähän sopivan tiedonvälitysmenetelmän. Sitä voidaan käyttää oppimisen välineenä benchmarking-menetelmää eli toisilta oppimista. Onnistuneen tarkastustoiminnan tulokset jaetaan yhteisen turvallisuuden nimissä. Kuvapankki tukee Rikosseuraamuslaitoksen turvalli-

suusstrategiaa tiedonkulusta, jolloin löydöksistä tiedottaminen pystytään viestittämään yhteisesti turvallisuuspäällikkökokousten jälkeen (Rikosseuraamusstrategia 2010, 21). Kuvapankki-linkki tulee näkyä sekä päänäkyssä että yksikkökohtaisilla sivustoilla, jotta sillä nopeutetaan kuvien selailua.

7.3 Yksikkökohtaiset sivustot

Yksikkökohtaisille sivustoille päästään itse pääsivuston kautta. Näiden sivujen kautta on tarkoituksena antaa yksityiskohtaisempaa tietoa käyttäjälleen. Sisällön ja samoin ohjeistuksen tarkkuutta on esitetty kuvassa 14, jossa pyramidiesimerkin kautta kuvataan, miten tiedottamisen tarkkuus konkretisoituu portaalin rakenteessa alaspäin mentäessä. Pääsivusto vastaa paremmin organisaation sisäisen viestinnän tarpeisiin. Yksikkökohtaisten sivujen sisällön on tarkoitus ohjata yksittäisen vankilan turvallisuuskulttuuria ja auttaa päivittäisten tehtävien suorittamisessa turvallisuusnäkökohdat huomioiden. Yksikkökohtaisia osa-alueita ovat työpaikkakohtainen ohjeistus toimipisteittäin, säädöspankki, päiväjärjestykset, sisäinen turvallisuuskoulutus, palo - ja pelastustoiminta, perehdytys sekä linkit paikallisiin sidosorganisaatioihin. Päänäkymästä on jätettävä tilaa ajankohtaisille turvallisuustiedotteille, jolloin se toimii ”sähköisenä ilmoitustauluna”.

7.3.1 Työpaikkakohtainen ohjeistus

Työpaikkakohtainen ohjeistus tulee olemaan yksikkökohtaisen ohjeistuksen kivijalka laitostyyppistä riippumatta. Kirjoitettua ohjeistusta, joka on tiiviisti sidoksissa päiväjärjestyksiin, on kuitenkin suljetuissa laitoksissa tarkemmin dokumentoitu. Nämä alasivut poikkeavat laajuudeltaan sekä sisällön tarkkuudeltaan laitoksittain. Jos laadullisesti halutaan verrata, kannattaa keskittyä valitsemaan sellaisia laitoksia, jotka ovat laitostyyppin, toimintojen sekä valvonnan samantyyppisiä. Muita tekijöitä, joita vertailussa tulee ottaa huomioon, ovat laitoksen sijainti (kaupunki/taajama/maaseutu). Myös rakenteelliset ratkaisut vaikuttavat toimintaan. Tässä kontekstissa tarkoitetaan rakennuksen ikää, fyysistä kuntoa ja rakenteellista soveltuvuutta (osastointi) nykyaikaiseen vankeinhoitoon. Konkreettista ohjeistusta, jota sivusto sisältää, ovat esimerkiksi: vartijoiden toimipistekohtaiset ohjeet, osastojen päiväjärjestykset, ohjeet saattovartiointista, omaisuuden hallussapito - ohjeistus ja valvousseuraukset. Valvousseurauksella tarkoitetaan virka-ajan jälkeistä aikaa, siis ilta- ja yöaikaa.

7.3.2 Säädöspankki

Säädöspankin sisältö koostuu laitosturvallisuuteen liittyvästä lainsäädännöstä sekä sitä tarkentavista asetuksista. Myös keskusvirasto on antanut tarkempia yksityiskohtaisempaa ohjeistus-

ta, jota yksiköitten ja yksittäisten virkamiesten on otettava huomioon virkatehtäviä suorittaessaan. Myös yksiköllä on vankeuslain edellyttämä velvollisuus laatia toiminnastaan järjestysääntö. Järjestyssääntö on merkityksellinen lakien ohella, koska sillä on merkitystä laitosrikkomusten rankaisemisen kannalta. Keskeisimpiä normeja, joihin turvallisuusalalla tai rikosseuraamusalan valvontatyötä tekevät soveltavat työssään, ovat vankeuslaki, rikoslaki ja pakkokeinolaki, kun on kyse vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista ja vangin käyttäytymisestä vankeuden aikana. Hallintolakia ja valtion virkamieslakia sovelletaan hyvään hallintotapaan liittyvissä asioissa. Virkamieslaki määrittää virkamiehen oikeudet ja velvollisuudet, joita työntekijä virkatoimia tehdessään on otettava huomioon. Työturvallisuuslainsäädäntö ottaa kantaa asioista, joista erityisesti työnantajan on huolehdittava, jotta työpaikka ja olosuhteet ovat turvalliset työntekijöille sekä vangeille. Työturvallisuuslaista löytyy velvoitteita myös työntekijöille sekä vangeille.

7.3.3 Palo - ja pelastustoimi

Perinteisesti yksiköitten henkilökunnalle vankiloissa palo- ja pelastustoiminta näyttäytyy vuosittaisena pakollisena paloharjoituksena. Päivittäisessä operatiivisessa toiminnassa laitosten valvontatyötä tekevät miettivät, miten toimitaan jos tulipalo uhkaa, tulee panttivankitilanne tai pommiuhka. Samoin tarkastustoimintaa tehdessä testataan sellikutsujärjestelmät ja sellien palokuormaa yritetään pitää siedettävissä lukemissa. Tämän ohjeistuksen alle liittyy paljon muutakin. Pelastuslaki (468/2003) velvoittaa jokaista virkamiestä tutustumaan laitoksen pelastussuunnitelmaan. Ei riitä, että henkilökunta tietää missä mapissa se on, vaan sisällön tuntemus on tärkeää. Jotta henkilökunta ja vangit saadaan turvaan tulipalotilanteesta, on siihen pystyttävä varautumaan. Vankila on poikkeuskohde, jossa osa ihmisistä on lukittuna tilaan, josta poistumisen on tapahduttava muutamassa minuutissa tulipalotilanteessa. Savukaasujen aiheuttama leiskahdus tapahtuu alle seitsemässä minuutissa huoneistopalossa. Tällöin huoneen lämpötila nousee rajusti 400...600 Celsiusasteeseen (Hyttinen 2000, 55.) Ohjeistus ensivaiheen toimintaan on merkityksellistä, koska sillä pelastetaan ihmishenkiä. Portaali tuo tähän kolmella tapaa helpotusta. Ensimmäiseksi pelastussuunnitelman sisältöön on helppo päästä portaalin kautta. Toinen tapa keskeisten ohjeiden sisäistämiseen on integroida ne toimipistekohtaiseen ohjeistukseen. Siltalopin (2010) haastattelussa kävi ilmi, että operatiivisen toiminnan ohjaamiseen poikkeusolosuhteissa on tulossa parannuksia. Rikosseuraamuslaitoksessa varaudutaan poikkeustilanteisiin entistä tehokkaammin. Uhkatilanteet arvioidaan etukäteen ja arvioiden perusteella laaditaan toimintaohjekortit (Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia 2010, 10). Toimintakortit ovat sisällöltään yksinkertaistettuja toimintaohjeita poikkeustilanteisiin. Niihin samoihin tilanteisiin, mitä pelastussuunnitelma sisältää. Myös laitoksen perehdyttämishjelmaan suunnitelman läpikäyminen on tärkeää.

7.3.4 Perehdytys

Portaali tukee kaikilta osin perehdytystä, jota yksiköissä annetaan. Se tarjoaa hyvän oppimisolun uuden henkilökunnan perehdytyksessä. Toisaalta se tarjoaa hyvän mahdollisuuden tukevoittaa myös Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen (RSKK) peruskoulutuksen laitosharjoittelua. Harjoittelijoille tai uusille työntekijöille tehdään erillinen perehdytysohjelma. Harjoittelu tehtäviin tapahtuu henkilökunnan ohjauksessa. Useissa laitoksissa uusille työntekijöille annetaan myös teoriaopetusta ennen käytännön harjoittelua tai töiden aloittamista. Portaalista perehdyttävä löytää: harjoitteluohjelmat, aikataulut sekä ne henkilöt, jotka tulevat vastaamaan harjoittelusta ja palautekeskusteluista. Myös erityyppiset oppimistehtävät voidaan laittaa oman yksikön tai RSKK:n toimesta portaaliiin etukäteen harjoittelijoiden omiin kansioihin. Mikäli teknisesti on mahdollista, olisi hyvä jos harjoittelumateriaalin avaamisesta jäisi merkintä tai kansion avaaminen laukaisi ponnahduksen. Ohjaaja näkisi, että opintomateriaaliin on tutustuttu.

7.3.5 Sisäinen turvallisuuskoulutus

Laitosten järjestämällä vuosittaisella sisäisellä turvallisuuskoulutuksella on ollut merkittävä tehtävä valvonnan taitojen ylläpitämisessä. Kouluttajina toimivat usein omat esimiehet tai oman sidosorganisaation edustajat. Vierailevia luennoitsijoita ovat olleet paikkakunnasta riippuen poliisin, tullin, rajavartiolaitoksen tai pelastuslaitoksen edustajia. Keskeisimmät turvallisuuteen liittyvät koulutukset ovat yleensä tarkastustoimintaan, voimakeinojen käyttöön, ampuma-aseen käyttöön sekä palokoulutusta. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategiasa (2010, 17) on otettu korostettu turvallisuuskoulutuksen merkityksellisyyttä ja riittävyttä henkilöstölle. Portaaliiin sisältyy tulevaisuudessa koulutusmateriaaleja. Saattaa olla, että koulukseen ei voida lähettää kaikkia halukkaita. Siksi on hyvä kun materiaalit ovat saatavissa portaaliiin. Niiden tiedostomuotoina ovat esimerkiksi Power Point-esitykset, pdf-muotoisia asiakirjoja tai muun tyyppisiä tekstejä sekä taulukkoasiakirjoja. Alasivuilta on mahdollista perustaa koulutusryhmiä sekä koulutusaikatauluja. Myös voimankäyttövälineiden, kouluttajien sekä palokoulutuksen läpikäyneistä voidaan pitää luetteloa portaaliiin (Siltaloppi 2010).

7.3.6 Tarkastustoiminta

Tarkastustoiminta perustuu vankeuslain (767/2005) 16 luvun ensimmäiseen ja toiseen pykälään. Kyseiset pykälät sisältävät vankilan tilojen ja vangin tarkastamisen ja asuintilojen ja omaisuuden tarkastuksen. Vankeja ja vankien käytössä oleva tiloja on valvottava siten kuin vankilan järjestys, vankilassa pitämisen varmuus, vankien ja muiden henkilöiden turvallisuus

sekä karkaamisen tai avolaitoksesta luvatta poistumisen ja rikoksen estäminen edellyttävät. Vankilassa on oltava turvallisuuden edellyttämät hälytys- ja muut tekniset turvajärjestelmät (767/2005.) Vankien asuintiloja sekä heidän käytössään ja vankilan alueella olevaa omaisuutta voidaan tarkastaa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai epäillyn järjestyksessä tutkimiseksi. Käyttöesineiden, rahan ja muiden maksuvälineiden sekä muun omaisuuden hallussapidosta säädetään 9 luvussa (767/2005).

Tarkastustoiminta on olennainen osa laitosturvallisuutta ja sen tarkoituksena on tukea valtakunnallisesti turvallisuus- ja päihdestrategiaa. Ennen kaikkea tarkastustoiminnan tehtävä on saada luvattomat aineet ja esineet pois vankien hallusta. Tällöin turvataan paremmin henkilökunnan, vankien ja ulkopuolisten vierailijoiden turvallisuus. Portaaliin ei kannata kopioida ilmoituksia järjestyshäiriöstä vankitietojärjestelmästä, koska pitää pyrkiä päällekkäisten tietojen tallettamista eri paikkoihin. Mikäli tarkastustoiminnan näkökulmasta on jotain tärkeää ilmoitettavaa, tulee siitä viitata sähköisessä ilmoitustaulussa ilmoituksen numeroon, päivämäärään tai muuhun tunnisteeseen, jolla se on haettavissa vankitietojärjestelmästä.

7.3.7 Sidosorganisaatiotoiminta

Tehokas rikostentorjunta edellyttää viranomaisten tiivistä yhteistyötä. Sidosorganisaatiotyön merkitys korostuu tulevaisuutta ajatellen koskien esimerkiksi uusia rangaistusmuotoja ja niiden valmistelutyötä. Tulemme tarvitsemaan kaiken yhteiskunnasta viranomaisilta saadun tiedon esimerkiksi valvotun koevapauden valmistelussa. Tärkein sidosorganisaatioyhteistyökumppani on turvallisuusnäkökulmasta ollut poliisi. Perusteet löytyvät molempien viranomaisten lainsäädännöstä. Paikallisesti vankiloitten ja poliisin välillä on solmittu yhteistyösopimukset. Siinä määritellään se kehys, jossa virallista yhteistyötä tehdään. Muita paikallisia yhteistyökumppaneita ovat ainakin tulli, rajavartiolaitos ja pelastuslaitos. Sidosorganisaatioihin voi kuulua laajemminkin eri viranomaisia, esimerkiksi kaupunkien sosiaalitoimi ja vastaavat toimijat ja sen vuoksi aina tarkasteltava kussakin tapauksessa erikseen, onko kysymyksessä tavallisesta viranomaisten satunnaisesta kanssakäymisestä vai puhutaanko syvemmästä ja systemaattisesta yhteistyöstä. Sidosorganisaatioyhteistyösivujen tietojen on sisällettävä yhteistyösopimuksia sekä edellä mainittujen viranomaisten paikallisten kotisivujen linkkejä (Siltaloppi 2000). Jokainen viranomainen päivittää omia sivustojaan säännöllisesti. Omaan portaalia varten ei ole järkevää tuoda kuin minimaalisesti yleistä tietoa, koska sidosorganisaation päivitetty verkkosivut ja Rikosseuraamuslaitoksen portaali eivät tuota ristiriitaisia tietoja.

7.3.8 Linkit

Nielsenin (2000, 195) mukaan linkkejä on kolmea eri tyyppiä. Ensimmäisenä hän mainitsee rakenteelliset linkit. Ne auttavat hahmottamaan tietoavaruutta ja liikkumaan siinä. Esimer-

kiksi linkki kotisivuille ja linkit sivuhierarkiassa alaspäin ovat tällaisia linkkejä. Toiseksi tyyppiä Nielsen (2000, 195) luokittelee sisältölinkin. Sisältölinkki on yleensä alleviivattu sana (tai joskus bittikartta), jonka avulla käyttäjä siirtyy sivulle, joka antaa lisätietoa alleviivatusta sanasta. Kolmas tyyppi on aiheeseen liittyvät linkit. Aiheeseen liittyvät linkit auttavat käyttäjää löytämään etsimänsä. Kun otetaan huomioon, kuinka vaikeaa Webin selailu tällä hetkellä on, ajatuksella valitut aiheeseen liittyvät linkit ovat usein käyttäjän pelastus.

Linkkeihin voidaan turvallisuustietoportaalissa yksikkökohtaisesti etsiä juuri yksikön tarpeisiin soveltuvia linkkejä. Sinne voidaan koota linkkejä, joiden tehtävänä on edistää yksittäisen virkamiehen ammattitaitoa. Niitä voivat olla valtakunnallisten turvallisuusalan kehittäjien ja vaikuttajien sivustot. Linkkeihin on hyvä koota esimerkiksi henkilökohtaisten turvallisuusvälinevalmistajien kotisivuja, sekä sinne voidaan koota turvavarusteita myyvien verkkokauppojen kotisivuja. Vankilat ovat varustettu erilaisella turvallisuustekniikalla ja siitä johtuen turvatekniikan toimittajien sivustoilta voidaan saada lisätietoa, mihin kaikkeen omilla turvatekniikoilla pyritään saavuttamaan.

Asiakohtaisesti tulee pohtia, laitetaanko linkki jonkin aiheen yhteyteen vai laitetaanko linkki erilliselle sivustolle. Kyseessä on siis tiedon ryhmittelystä tietyssä merkityksessä. Fokuksena tulee pitää käyttäjäystävällisyyttä, loogisuutta ja tiedon saannin nopeutta. Mikäli tieto linkitettävään sivustoon on yleissivistävää, informatiivista tai lasketaan kuuluvan sidosorganisaatioon, tulee linkki linkkisivulle. Jos taas tieto johon viitaan on tärkeää tietyn asian ymmärtämiselle, tulee linkitys rakentaa suoraan aihealueen sisältä jonkin sanan avulla. Esimerkiksi puhutaan henkilöturvallisuuden kehittämisestä ja henkilöturvallisuuden riskeistä, voidaan viitata linkittämään suoraan PK-RH:n riskityökalusivuille. Se ei poista sitä, ettei samaan sivustoon pääsivulle voisi olla linkkiä linkkisivustolla.

7.4 Prototyypin teko

Metsämäen (2000, 179) mukaan prototyypillä tarkoitetaan verkkopalvelun tai useammin sen pääosien koekappaletta, jolla pystytään jäljittelemään lopullisen järjestelmän toiminnallisia ja ulkonäköpiirteitä. Prototyypillä tässä projektissa tarkoitetaan samaa. Tässä tutkimuksessa on kuvattu sisällön aihealueita riittävän yksityiskohtaisesti, jotta prototyypin perusrakenteet voidaan sen mukaisesti rakentaa. Metsämäki (2000, 179) korostaa, että määrittelyvaiheessa saatetaan tietoisesti jättää avoimeksi joitain kohtia, jotka ratkaistaan protomallista saatujen kokemusten perusteella. Tässä projektissa tällä tarkoitetaan konkreetista tekstisisältöä.

Tämän opinnäytetyöraportin valmistumisen jälkeen päästään konkreettisesti kirjoittamaan sisältöä portaaliin. Prototyyppejä päästään kuitenkin suunnittelemaan tämän raportin pohjalta

heti kun Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus ja Rikosseuraamuslaitos ovat valinneet portaalin rakentamiseen yrityksen. Osittain suunnittelu ja rakentaminen teetetään ulkopuolisella yrityksellä. Portaalin sisällön tuottaminen alkaa käsikirjoituksesta. Perinteinen sisältökäsikirjoitus on tekstiä, jonka kirjoittamisessa on otettu huomioon ennakkoon tehdyt sisältömäärittelyt. Verkkopalvelun koostuessa pääsääntöisesti tekstistä, tämä perinteinen on edelleen sopivin (Metsämäki, 2000, 181.) Prototyypin varten tulee tuottaa sisältökokonaisuuksia, joita voidaan myöhemmin täydentää. Käsikirjoitus toimii portaalin sisällysluettelona. Mikäli portaaliiin lisätään kuvia, puhutaan tällöin kuvakäsikirjoituksesta storyboardista. Storyboard on perusmuodoltaan dokumentti, jossa vasemmalla pystysarakkeessa on kuvat ja oikealla kuvaa tukeva teksti. Tämä helpottaa itse sivun suunnittelijaa varsinaisessa toteutuksessa. Suunnittelijalle ulkopuolisena ei välttämättä ole mitään käsitystä itse substanssista ja asiayhteyksistä. Tämä on tärkeä asia pitää mielessä jokaisen sisällön tuottamiseen osallistuvan henkilön.

7.5 Pilotointi

Pilotointi tarkoittaa toimivan prototyypin testaamista oikeissa käyttöolosuhteissa. Toimivuus testataan esimerkiksi käyttäjillä tehtävillä käytettävyytutkimuksilla (Metsämäki 2000, 179). Johtuen ensimmäisistä portaalien kohderyhmistä, pilotointikohteet valitaan toiminnaltaan ja kooltaan erityyppisistä vankiloista. Toinen valittavista pilotoitavista kohteista on avolaitos ja toinen suljettu laitos. Molempiin laitoksiin perustetaan tiimi valvonnan eri tehtävissä toimivista virkamiehistä. Tiimin vetäjäksi valittava henkilö(t) on tarkoitus toimia jatkossa laitoksen pääkäyttäjänä. Tiimit ja suunnittelutyöryhmä laatii tarkistuslistat, joiden mukaan pilotointi tuottaa tutkittua tietoa käytettävyydestä ja parannusehdotuksia lopullista versiota silmällä pitäen. Toiminnan tavoitteena on luoda käyttövarma portaalii, joka vastaa toiminnallisuudeltaan ja mielekkäältä käytettävyydeltään projektille asetettuja vaatimuksia.

Työkokoukset, suunnittelupalaverit on dokumentoitava hyvin. Osittain siksi, että henkilökunta vaihtuu ja on hyvä, että asioita voidaan oleelliselta osin tarkastella jälkikäteen. Osittain siksi, että voidaan jälkikäteen todeta, onko esimerkiksi jokin osio jätetty tarkoituksella pois. Sisältö muuttuu jatkuvasti ja tekniikka kehittyy, jonka seurauksena vasteajat nopeutuvat. Pystytään kehittelemään portaalien käyttöä monipuolisemmaksi. Portaaliiin voidaan sisällyttää liikkuvaa kuvaa koulutustapahtumista. Tekniikka mahdollistaa jo nyt monipuolisen liikkuvan kuvan käyttämisen. Joidenkin asioiden mukaan ottaminen ei myöskään vastaa tällä hetkellä tarvetta, vaikka se teknisesti olisikin mahdollista. Myös tästä syystä on hyvä, että projektin vaiheet ja pilotointivaihe tulevat dokumentoitua.

7.6 Siirto tuotantoon

Kun sivustot ovat pilotoitu, siirretään sivut viimeistelyvaiheeseen, jonka aikana tarkistetaan sekä sisältö että toiminnallisuus. Tavoitteena on, että tässä vaiheessa sivustot ovat siinä määrin hyvin suunniteltu, ettei alkuperäiseltä suunnittelijalta enää tarvitse pyytää muuttamaan rakenteita. Muutokset ovat tässä vaiheessa kosmeettisella tasolla. Sivuja luetaan sellaisella testihenkilöllä, jolla ei ole sisällön tuottamisen kanssa mitään tekemistä. Etukäteen kannattaa suunnitella tarkistuslista, joka palvelee nimenomaan tätä vaihetta. Metsämäen (2000, 190) mukaan kannattaa kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin: Teksti ja kuvat ovat oikeilla sivuilla sekä sivut näkyvät eri selaimilla oikein. Kuvien latausnopeuden optimointi tulee varmistaa sekä kuvien asemointi tulee olla oikein ja kunnossa. Kirjoitusvirheiden tarkistaminen otsikoista tai navigaatioista on tärkeää, koska kun viitataan sivustoilta toisille sivustoille, viittausten toisille sivuille tulee olla oikein ja niiden toimivuus on tarkastettava. Lopuksi huolehditaan, että toiminnot ovat suunnitteludokumentaation mukaisia.

7.7 Ylläpito

Kun verkkopalvelu on valmis ja tuotantokäytössä, se tulee pääkäyttäjätimien päivittämistoimenpiteiden vastuulle. Jos portaalissa oleva tieto ei vastaa projektin tämänhetkistä tilannetta, työntekijät menettävät pian luottamuksensa ja se ei enää ole yrityksen tiedonvälityksen perusta (Nielsen 2000, 279). Mikäli ylläpidossa tullaan epäonnistumaan, on koko projekti ollut turhaa työtä. Päivittämätön portaalit ei houkuttele ketään käyttämään sitä. Sen vuoksi on tärkeää laittaa portaaliiin lähes päivittäin relevanttia uutta, tuoretta kiinnostavaa tietoa. Samalla tulee myös huolehtia vanhan tiedon poistamisesta. Pääsivustolla tulee olla mielenkiintoista valtakunnallisesti merkittävää tietoa tai sitten sinne tulee tuoda yksiköissä, vankiloissa tapahtuneita valtakunnallisesti merkittäviä asioita. Sähköiselle ilmoitustaululle voidaan tuoda esimerkiksi vangin karkaamiset, läheltä piti -tilanteet.

Ylläpito toimii verkkopalvelun toimituksena aivan kuin perinteisissä sekä sähköisessä mediasa. Hierarkian ei tarvitse olla kuitenkaan samansisältöinen. Työtä tullaan tekemään oman työn ohessa. Laajempia päivityksiä ja ylläpidon kuormittajia ovat lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat ohjeistukseen. Samoin on myös, esimerkiksi uusien osastojen perustaminen tai vanhojen osastojen lakkauttaminen. Uusista laajennuksista neuvotellaan ja suunnitellaan etukäteen yhteisissä työkokouksissa.

Portaalin ylläpidon johtamiseen on hyvä valita yksi henkilö. Tehtävä tulee olemaan monipuolinen sekä aluksi henkilöresurssia vievä. Päivitystarvetta tulee olemaan enemmän portaalin käyttöönoton jälkeen, koska henkilökunta tulee käytön myötä havaitsemaan lisatarpeet, mi-

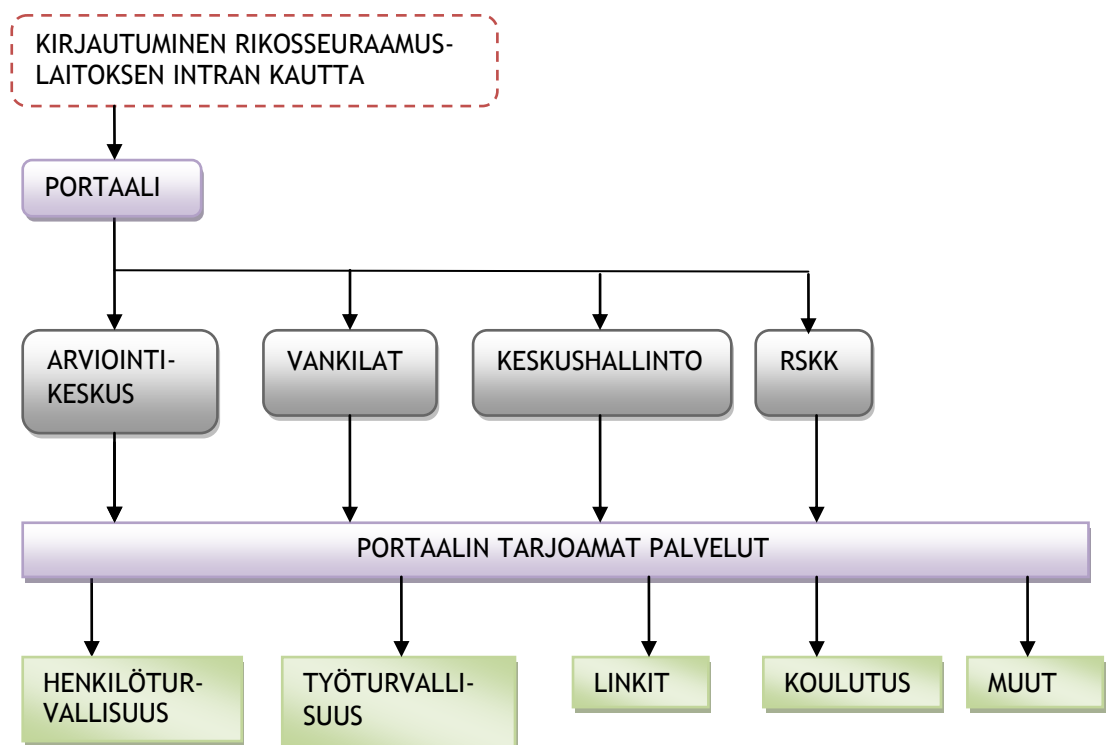
hin portaalialia voi käyttää. Sen mukaan pääkäyttäjän työpanos projektissa tulee olemaan kahden vuoden aikana lähes täysipäiväinen. Projektikokouksessa 3.5.2010 suunniteltiin kehittämistyön kestävän yhden (1) vuoden ja pilotointi toisen vuoden. käyttöönoton jälkeenkin täytyy olla henkilö, joka vastaa portaalin toimivuudesta tulevaisuudessa. Portaalin sisällön tulee vastata rikosseuraamusalan voimassa olevia strategioita. Henkilön tulee olla tietoinen myös tulevista strategiamuutoksista etupainotteisesti, jotta sivuston ajantasaisuus ei kärsi. Työkokouksista ja koulutuspäivistä tulee tehdä jatkuva käytäntö. Portaalin rakentamisprosessin aikana tämä henkilö johtaa ja kokoaa keskeisen projektissa käytettävän dokumentaation. Henkilö toimii yhdyshenkilönä sivustoa rakentavaan yritykseen, Oikeushallinnon tietotekniikkakeskukseen (OTTK) ja yksiköitten pääkäyttäjiin tai tiimeihin. Heinosen (2010) mukaan tehtävien menestyksellinen suorittaminen vaatii tekstin tuottamiskykyä sekä hyviä vuorovaikutustaitoja. Myös kouluttamisesta ja sen suunnittelusta on hyvä olla kokemusta. Henkilöllä on oltava hyvä vankeinhoidon kokonaisvaltainen tuntemus ja aito kiinnostus tehtävän läpiviemiseen. Projektia johtavan henkilön tiimi ja erityisesti tiimien johtamiskokemus on eduksi kehittämistehtävissä.

Yksiköitten pääkäyttäjillä on merkittävä osa koko portaalin onnistumisessa. Laitosten henkilökunta valitsee oman tiimin, ainakin aluksi. Tiimissä jaetaan laitoskohtaiset erikoisosa-alueet, jotka kukin tuottaa portaaliiin. Projektista ei tule raskas ja samalla ryhmä pystyy tukemaan toistaan. On tärkeää, että portaalin sisällön tuottamisen jälkeen päivityksen hoitavat ainakin osittain samat virkamiehet. Tiimin tai pääkäyttäjään kohdistuu tiettyjä vaatimuksia opettaja Niiniskorven (2000) mukaan. Parhaan tuloksen saavutetaan, jos edes yksi pääkäyttäjä on päivityksessä, jolloin normaalioloissa tiedetään, että joku on saatavissa kiinni kiireellisissä tapauksissa. Tehtävien joustava suorittamista helpottaa, jos jollain virkamiehellä tiimistä on sellainen asema, että hän pystyy päättämään käytetystä työajasta. Apulaisjohtaja Heinosen (2010) mukaan aito kiinnostus tehtävään ja halu oppia uutta ovat ne keskeiset ominaisuudet, joita tehtävä edellyttää. Myös normaalien vankeinhoitolaitoksessa käytössä olevien sovellutusohjelmien käytön osaaminen riittää. Henkilöllä tulee olla myös kokemus tekstin tuottamiseen. Apulaisjohtaja Suomi (2010) toi haastattelussa esille, että jollakin ryhmästä on hyvä olla myös tottumusta kouluttamiseen ja tiedottamiseen. Henkilö voi kouluttaa paikallisesti portaalien käyttöön. Koulutusmateriaali kannattaa tehdä valtakunnallisilla koulutuspäivillä ja täydentää itse yksikkökohtaisella tiedolla.

8 Johtopäätökset

Eri näkökulmien kautta tällä työllä on tarkoituksena vastata tutkimuskysymykseen, kuinka Rikosseuraamuslaitoksessa voidaan sähköistä tiedottamista ja perehdyttämistä tehostaa käyttäjälähtöisesti valtakunnallisesti. Tässä työssä se rajattiin koskemaan erityisesti turvallisuus-

tietoon. Rikosseuraamuslaitos julkaisi uuden organisaation turvallisuusstrategian 2010 vuoden puolella. Strategiaa on käytetty keskeisenä tutkimusmateriaalina ja sen sisällöllä on monia yhtymäkohtia portaalin sisällön kanssa. Kuvassa 17 on kuvattu portaalin asemaa turvallisuustiedon viestinnän, erityisesti tiedottamisen välineenä Rikosseuraamusorganisaatiossa karkeasti. Strategiassa on painotettu tiedonkulun ja tiedottamisen merkitystä, koska se nähdään ongelmana, joka korostuu poikkeustilanteissa. Jotta turvallisuuden hallinta toimisi koko organisaation läpi, tulee yhteinen oppiminen organisoida. Portaali tarjoaa benchmarking - tyyppiiseen oppimiseen alustan. Yhteinen asiantuntemus alalta voidaan koota yhteen paikkaan, jossa sitä voidaan tarkastella ja oppia aluksi vankiloiden välisessä turvallisuustiedottamisessa.

Kuva 17: Portaalin rooli porttina turvallisuustietoon Rikosseuraamusalalla.

Jotta portaali saavuttaisi henkilökunnan ja vakiinnuttaisi oman paikkansa käytännössä, tulee sen päivittämiseen ja ylläpitoon kiinnittää huomiota. Ylläpitäjistä tulee kehittää asiantuntijatiimi, jolle tulee resursoida aikaa säännöllisiin työkokouksiin. Tällä varmistetaan se, että portaalin yksikkökohtaiset sivustot kehittyvät samaan suuntaan sekä taataan tiettyjen laadullisten sisältöön kuuluvien asiasisältöjen oikeellisuus. Samalla jokaiselle tulee toivottavasti positiivista painetta huoltaa sivustoja ja kehittää niitä. Kun keskeisin sivustojen huoltaminen ja ylläpito tehdään organisaation sisäisenä toimintana, tullaan säästämään varoja muuhun toimintaan. Lisäsynergiaa voidaan yrittää saada, jos vankiloiden valokuvausjärjestelmän pääkäyttäjät saataisiin rekrytoitua myös portaalin ylläpitoon.

Kyselytutkimuksen perusteella saatiin käsitys portaalin sisältöön liittyvistä tarpeista sekä käytännön ongelmista, joihin haluttiin saada ratkaisuja. Kyselytutkimuksen tulosten perusteella määriteltiin ja ryhmiteltiin portaalin sisältöä yleisen turvallisuusalan asiakokonaisuuksien ja termistöjen alle. Tulosten perusteella voitiin todeta, että turvallisuustiedon sekä toimintaohjeiden päivittämisessä on laitoskohtaisia ongelmia. Tutkimustulosten mukaan tilanne ei ole missään kyselyyn vastanneissa vankiloissa toivoton, mutta parantamisen varaa on. Tiedottamiseen yksikön koolla ei ole välttämättä väliä, jos tiedottaminen tapahtuu yhteisesti sovitulla tavalla ja jonka kaikki tietävät. Kyselyssä kartoitettiin mahdollisuutta käyttää tietokonetta joka on kytketty verkkoon. Kaikissa toimipisteissä ei ollut mahdollisuutta käyttää tietokonetta ja siksi tulosta voi pitää huolestuttavana, jos vankilan infrastruktuuria eikä työtehtäviä tunne. Tulos osoittaa, että sähköinen viestintä ja tiedottaminen eivät toimi tällaisessa toimintaympäristössä. Vankilan henkilökunnan liikkuvasta toiminnasta johtuen kaikkiin toimipisteisiin ei voida asentaa tietokonetta, jossa olisi verkkoyhteys. Jokaisella vankilan vakituksessa työsuhteessa olevalla on mahdollisuus jossain vaiheessa työpäivää käyttää tietokonetta. Tulos osoittaa, että ohjeistusta ei ole kattavasti tehty sähköiseen muotoon. Tämä vahvistaa portaalin tarpeellisuutta toimipistekohtaisen sähköisen ohjeistuksen tallennuspaikkana ja tiedonvälittäjänä. Tutkimustulosten mukaan portaalia ei nähty tarpeelliseksi rakentaa. Täytyy ottaa huomioon eri tekijöitä, joilla voi olla vaikutusta tuloksiin. Eräs tekijä oli samalla suoritettu iso organisaatiomuutos. Osa siitä kohderyhmästä, jolle kysely osoitettiin, eivät tiedä missä tehtävissä ovat 2010 alusta lähtien. Kun portaalia ei ole olemassa, ei sen hyödyllisyyttä osata tarkkaan arvioida. Samoin sanana portaali ei välttämättä ole tuttu. Saattaa olla, että sana on kuultu, mutta sitä ei ole tarkkaan määritelty. Tämä tulee ottaa huomioon henkilökuntaa kouluttaessa. Hanke tulee perustella hyvin henkilökunnalle.

Haastatteluista saatiin tukea ajatukselle, että yksikön oma henkilökunta aina operatiiviseen suorittajaan saa katseluoikeuden pääsivustoon sekä omaan yksikkökohtaiseen sivustoon. Operatiivista johtamista ja sen suunnitteluun liittyvät virkamiehet sekä keskusvirastotason henkilökunta ja RSKK:n opettajat saavat katseluoikeuden myös muiden yksiköiden sivustoihin. Tällä tehostetaan ja tuetaan oppimista sekä sivuston laadullista kehittymistä. Sillä myös halutaan ehkäistä sivustojen ulkoasun sekä sisällön liiallista yksikkökohtaista kehittymistä. Sivustojen pääfunktio on turvallisuustietoisuuden ja sen kulttuurin levittäminen sekä yksikkökohtaisilla sivuilla konkreettisten ohjeistuksen jakaminen operatiivisen toiminnan tueksi.

Ennen varsinaista käyttöönottoa tulee harkita turvallisuustietoportaalille lyhyempää nimeä. Nimen tulee kuvata lyhyesti portaalin sisältöä. Nimenmuutos on tärkeä, jotta se tunnettaisiin omaksi arkipäivän työkaluksi. Nimen pitää kutsua käyttäjää käyttämään palvelua, eikä vierastamaan sitä. Rikosseuraamuslaitoksella on käytössä monia sovellutuksi joiden nimiä ovat esimerkiksi Hertta, Ilona, Tarmo ja Travel. Projektin aikana on korostunut välttämättömyys löy-

tää lyhyempi kuvaava nimi, mutta sopivan nimen löytäminen ei ole helppoa. Ainoita nimiehdotuksia keskustelun pohjaksi ovat lyhyesti TURVA tai TURVATIETO. Rikosseuraamuslaitoksella on omat ammattihenkilöstönsä viestintään, joiden ammattitaitoon toteuttamisprojektin aikana nojaudutaan.

Yhdyskuntaseuraamustoimistot ovat 1.1.2010 kiinteä ja pysyvä osa Rikosseuraamuslaitosta. Siksi on tärkeää, että toimistojen turvallisuustietoisuutta tullaan kehittämään. Kehittämistyölle portaali tulee tarjoamaan oppimis- ja työskentelyalustan. Portaalin tarkoitus on olla valtakunnallinen, keskitetty turvallisuustiedon välittäjä käyttäjilleen. Portaalin toteutus ja käyttöönotto on vaiheistettu ja ensimmäiseksi sen ottavat käyttöön keskushallinto, suljetut sekä avoimet vankilat. Toisessa vaiheessa se otetaan käyttöön myös yhdyskuntaseuraamustoimistoissa. Opinnäytetyöprosessin aikana on noussut useita asioita, jotka puoltavat vaiheistusta. Yhtenä konkreettisenä syynä on juuri toteutettu organisaatiouudistus, jossa Vankeinhoitolaitos ja Kriminaalihuoltolaitos on yhdistetty Rikosseuraamuslaitokseksi. Vankilaympäristössä työskentelevillä virkamiehillä on oman työnsä kautta selkeä turvallisuuskulttuuri ja orientoiminen ja motivoituminen turvallisuuskulttuurin parantamiseen. Entisissä Kriminaalihuoltolaitoksen aluetoimistoissa turvallisuuskulttuurin painotus on ollut erilaista. Siellä työ on ollut pikemmin sosiaalityön kaltaista asiakkaan tarpeista ja toisaalta kriminaalihuoltoa koskevien arvojen pohjalta tehtyä työtä.

Vankiloissa tapahtuvan turvallisuustyön rakenne ja osin ajattelumallitkin poikkeavat entisen Kriminaalihuollon toimintakulttuurista jonkin verran. Portaalin asiakokonaisuudet ovat tuttuja vankilaympäristössä toimivalle henkilökunnalla. Olisi tässä tilanteessa kohtuutonta, että entisen Kriminaalihuoltolaitoksen henkilökunta joutuisi samalla kertaa opettelemaan uuden organisaation toimintatapaa sekä uusia työtehtäviä että sen lisäksi olemaan mukana heti alussa portaalin kehittämistyössä. Portaalin käyttöönoton tehostuu ja savutetaan selkeästi rahallista ja ajallista säästöä, silloin kun kehittäminen ja käyttöönotto tapahtuvat ensin keskusvirastossa ja vankilaympäristössä, jossa laitosturvallisuuden eri osa-alueiden kehittäminen on tuttua. Kun alkuvaiheen kehittämistyössä havaitut puutteet on korjattu ja portaali toimii, laajennetaan se yhdyskuntaseuraamuspuolelle.

Tutkimustulosten suurin anti on se, että sen avulla saatiin konkreettinen sisältö aihealueittain portaaliin. Sekundäärisiä tuloksia ovat vankilaympäristössä käytettävän turvallisuusalan sanaston jäsentely turvallisuusalan yleisesti käytettyjen turvallisuuden eri osa-alueitten alle. Tämä helpottaa uuden henkilökunnan perehdytyksessä. On varsin tavallista, että alalle rekrytoituu yksityiseltä turvallisuusosalta uutta henkilökuntaa. Eräs merkittävä tulos tutkimuksista on portaalin yksikkökohtainen sivusto, joka tarjoaa varsin kattavan perehdytysaineiston. Portaali tarjoaa toteutuessaan aiheita myös jatkotutkimuksille. Eräs jatkotutkimusaihealue voi olla uusi tarvekartoitus ennen portaalin lopullista laajenemista yhdyskuntaseuraamuspuolelle.

Tällöin tulee arvioida uudelleen sisällölliset tarpeet ja erityispiirteet yhdyskuntaseuraamuspuolen yksikkökohtaisille sivustoille. Toimintaympäristö poikkeaa merkittävästi vankilaympäristöstä, vaikka asiakaskunta on yhteinen. Toisena projektina tulevaisuudessa voi olla portaalin sisältöön ja ylläpitoon liittyviä laadullisia mittareita. Tällä tarkoitetaan sisäiseen auditointiin kehitettävää käsikirjaa. Sisäinen auditointijärjestelmä tukevat Rikosseuraamuslaitoksen myöhemmin jalkautettavaa turvallisuuden laatukäsikirjaa. Myöhemmin kun portaalli on jalkautunut koko organisaation yhteiseksi työvälineeksi, voidaan tutkia käyttäjäkokemuksiin perustuen sen käytettävyyttä sähköiseen tiedottamiseen, arvoa ammatillisen kehittymisen apuvälineenä sekä opetuslustana perehdytyksessä.

Omana henkilökohtaisena tavoitteena oli päästä tällä opinnäytetyöllä luomaan jotain uutta konkreettista, jolla olisi erityisesti Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuskulttuuria edistävä piirre. Tutkimuksen ajoittaminen organisaatiouudistuksen keskelle ei välttämättä ole kyselytutkimuksen kannalta hyvä asia. Tämä tuli esille myös kyselytutkimuksessa. Henkilökunnan kiinnostus on tällöin aivan muualla omissa tehtävissä uudessa organisaatiossa. Mielestäni tämä tulee muuttaa haasteeksi, jonka seurauksena sisällöstä hiotaan käyttäjäystävällinen ja tehokas työväline, joka säästää aikaa ja rahaa. Koen, että sain täydennettyä tutkimusmateriaalia haastatteluilla sekä loppuvaiheessa uudella turvallisuusstrategialla. Pidin erittäin tärkeänä koko opinnäytetyön aikana, että tutkimustulokset portaalin sisällöstä toteuttavat asiakkaan turvallisuusstrategiaa. Portaalin sisältö esiteltiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikössä 3.5.2010. Paikalla oli sekä turvallisuuden että viestinnän ammattilaisia. Sieltä portaalin sisällön esittely etenee keskushallintoyksikön järjestämille johdolle suunnattuun turvallisuusstrategiaa koskeville neuvottelupäiville, johon sain kutsun tulla esittelemään opinnäytetyöhanketta. Sen jälkeen tehdään lopullinen virallinen esitys portaalin rakentamiseksi.

Lähteet

- Aaltola, J. & Syrjälä, L. 1999 Tiede, toiminta ja vaikuttaminen. Teoksessa Heikkinen, Hannu L.T. & Huttunen, Rauno & Moilanen, Pentti (toim.) Siinä tutkija missä tekijä - toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena Kustannus.
- Drucker, P. 2002. Druckerin parhaat. Helsinki: WSOY.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita., 13.-14., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hyttinen, V. 2000. Palofysiikka. Helsinki: SPEK.
- Leppänen, J., 2007. Yritysturvallisuuskäytännössä turvallisuusjohtamisen portfolio. Jyväskylä: Talentum.
- Lohtaja, S. & Kaihovirta - Rapo, M. 2007. Tehoa työelämän viestintään - Puhu lukijalle, kirjoita lukijalle. Helsinki: WSOY.
- Metsämäki, M., 2000. Verkkopalvelun suunnitteleminen. Helsinki. Edita.
- Nielsen, J. 2000. WWW - suunnittelu. Jyväskylä: Edita.
- Pohjanoksa, I., Kuokkanen, E. & Raaska, T. 2007. Digitaalisen viestinnän käsikirja - Viesti verkossa. Juva: WS Bookwell.
- Puro, J-P. Onnistu viestinnässä. 2004. Juva: WSOY.
- Silverman, D., 1994. Interpreting qualitative data. Methods for analyzing talk, text and interaction. 2. painos. London: Sage.
- Viitala, R. & Jylhä, E. 2006. Liiketoimintaosaaminen. Helsinki: Edita.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.
- Vilka, H. 2005 Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Painamattomat lähteet

IBM-kotisivut. Mitä portaalit ovat. Viitattu 5.9.2009.

<http://www-01.ibm.com/software/fi/websphere/portal/index.html>

Puhakka, V. 2005. Tutkimusmenetelmät. Viitattu 1.6.2010.

www.tol oulu.fi/kurssit/.../Tutkimusmenetelmat19_9.pdf

Pk - yritysten riskienhallinta. Viitattu 13.2.2010.

<http://www.pk-rh.fi/riskilajit/liikeriskit/liiketoiminnan-nelikenttaanalyysi-swot>.

Lait ja asetukset

HE 92/2009 Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi Rikosseuraamuslaitoksesta sekä kielilain 40 §:n muuttamisesta.2009. Viitattu 3.11.2009. <http://www.edilex.fi/kela/fi/he/20090092>.

Työturvallisuuslaki. 23.8.2002/738. Viitattu 14.11.2009.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Valtioneuvoston asetus vankeudesta 21.6.2006/509. Viitattu 4.11.2009.

Vankeuslaki 23.5.2005/767. Viitattu 15.11.2009.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alku/2005/20050767>

Julkaisemattomat lähteet

Heinonen Jyrki. Apulaisjohtaja. 11.2.2010. Konnunsuon vankila.

Lehtonen Lea. Johtaja 7.3.2010. Konnunsuon vankila

Niiniskorpi Matti. Opettaja.11.2.2010. Rikosseuraamusalan koulutuskeskus.

Räsänen Arto. Apulaisjohtaja.11.2.2010. Mikkelin vankila.

Siltaloppi Jukka. Tarkastaja.11.2.2010. Rikosseuraamuslaitos.

Suomi Jukka. Apulaisjohtaja.11.2.2010. Konnunsuon vankila.

Kuvat

Kuva1: Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio	6
Kuva 2: Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio	7
Kuva 3: Rikosseuraamuslaitoksen toimipaikat ja aluejako	8
Kuva 4: Blueprint-malli portaalin opinnäytetyön rajapinnoista	9
Kuva 5: Kyselytutkimukseen vastanneiden tausta organisaatiossa	16
Kuva 6: Puumainen hierarkkinen malli Metsämäen mukaan	18
Kuva 7: Peräkkäinen eli lineaarinen malli Metsämäen mukaan.....	18
Kuva 8: Web-malli eli matriisirakenne Metsämäen mukaan	19
Kuva 9: Kustannusten jakautuminen suunnittelu- ja toteutusvaiheessa	21
Kuva 10: SWOT- analyysi.....	21
Kuva 11: Portaali toimii porttina palveluihin	22
Kuva 12: Pyramidiesimerkki tekstijulkaisun rakenteesta	24
Kuva 13: Kyselytutkimukseen vastanneiden tausta Rikosseuraamuslaitoksessa	26
Kuva 14: Turvallisuustietoportaalin kivijalat	43
Kuva 15: Esimerkki amfetamiinikätköstä scart-liittimessä	48
Kuva 16: Portaalin rooli porttina turvallisuustietoon Rikosseuraamusalalla	57

Liitteet

LIITE 1 Saatekirje kyselylomakkeeseen	64
LIITE 2 Kyselylomake Rikosseuraamuslaitoksen kohderyhmäksi valituille virkamiehille.	65
LIITE 3 Teemahaastattelun apulomake haastateltavalle.	67

Liite1: Saatekirje kyselylomakkeeseen.

Laurea-ammattikorkeakoulu

Hyvä turvallisuusalan ammattilainen!

Olen vankeinhoitoesimies Vesa Kultanen Konnunsuon vankilasta. Teen tällä hetkellä hankesuunnitelmaa yhteisestä turvallisuustietoportaallista. Hankkeen loppuraportti tulee olemaan samalla oma opinnäytetyöni Laurea-ammattikorkeakoululle. Hankkeen idean antoi turvallisuusinsinööri Ari Pakarinen Rikosseuraamusvirastosta. Ne, jotka olivat kevättälvella Kuopiossa turvallisuusvastaavien päivillä, saattavatkin muistaa kun kävin esittelemässä projektia. Kyselylle ja tutkimukselle on saatu tutkimuslupa Rikosseuraamusvirastolta.

Turvallisuustietoportaalin tarkoituksena on helpottaa turvallisuustiedon hallintaa jokaisessa yksikössä ja työpisteessä. Jokaiselle virkamiehelle ovat tuttuja täydet ilmoitustaulut. Joillekin voi olla tuttua huomata, miten joku ohje on jäänyt päivittämättä tai jopa laitosturvallisuuden kannalta tärkeää tietoa tai ohjeita voi olla esimerkiksi pöydälle unohtuneena. Portaaliin voisi esim. vankilakohtaisesti syöttää jokaisen toimipisteen työohjeet, perehdytysohjelmat ym. En halua tässä vaiheessa ohjata ajatteluanne tämän enempää, koska oheisessa kyselyssä pyydän Sinua ottamaan kantaa, mitkä olisivat juuri oman työsi kannalta helpottavia asioita, joita portaalin tulisi sisältää. Kyselyyn vastaamiseen kuluu aikaa noin 5-15 minuuttia. **Tiedot käsitellään anonyymisti ja luottamuksella.**

Kysely on suunnattu laitosturvallisuudesta vastaaville virkamiehille eri yksiköissä. Vankiloissa kohderyhmänä ovat apulaisjohtajat ja vankeinhoitoesimiehet. Muissa yksiköissä turvallisuuspäälliköt tai muissa erityisasiantuntijatehtävissä toimivat (turvallisuus). **Kysely palautetaan ja lisätietoja annetaan sähköpostiosoitteessa vesa.kultanen@laurea.fi. Viimeinen palautuspäivä on 27.11.2009.**

Kyselyyn liittyviin kysymyksiin vastaa Vesa Kultanen sähköpostin välityksellä [ve-
sa.kultanen@laurea.fi](mailto:vesa.kultanen@laurea.fi)

Kiitos etukäteen!

Vesa Kultanen

Vankeinhoitoesimies/opiskelija

Liite 2: Kyselylomake Rikosseuraamuslaitoksen kohderyhmäksi valituille virkamiehille.

Kuulun ryhmään:	
	Rasti
Olen Rikosseuraamusviraston turvallisuusasiantuntijatehtäviä suorittava virkamies.	
Olen aluevankilan turvallisuusasiantuntijatehtäviä suorittava virkamies.	
Olen laitostasolla (avo) turvallisuusasiantuntijatehtäviä suorittava virkamies.	
Olen laitostasolla (suljettu) turvallisuusasiantuntijatehtäviä suorittava virkamies.	
Muu?	

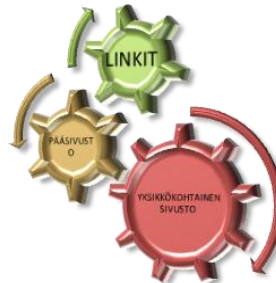
KYSELY TURVALLISUUSTIETOPORTAALIN LUOMISTA VARTEN	1	2	3	4	5
1. Turvallisuustietoja ja ohjeita on usein vaikea pitää ajan tasalla.					
2. En ole varma, onko jokaisessa työpisteessä laadittu ohjeistusta siellä työskentelemisestä.					
3. En tiedä missä eri työpisteissä säilytetään työpisteen ohjeistusta.					
4. Henkilökunta hoitaa eri ohjeiden päivityksen aina tiedon muuttuessa.					
5. Työpaikassamme ei ole todettu ongelmia tiedotuksessa.					
6. Jokaisessa työpisteistämme on tietokone, joka on kytketty verkkoon.					
7. Työpisteen ohjeistukset löytyvät sähköisessä muodossa.					
8. Työpisteen osa ohjeistuksesta löytyy sähköisessä muodossa.					
9. Tietokoneelta pääsee katsomaan toisen työpisteen ohjeistusta.					
10. Työpisteen ohjeet löytyvät helposti ja selkeässä muodossa työpisteen tietokoneelta.					
11. Tiedän kenen kuuluu päivittää toimintaa ohjaava ohjeistus.					
12. Turvallisuustietoportaalin luominen helpottaa uuden henkilökunnan perehdyttämistä .					
13. Turvallisuustietoportaalin luominen voi helpottaa omia työtäni.					
14. Turvallisuustietoportaalin luominen on tarpeellista.					

Liite 2

KYSELY TURVALLISUUSTIETOPORTAALIN SISÄLLÖSTÄ	Kyllä	Ei
Portaalin tulisi olla valtakunnallinen.		
Portaali tulisi palvella Rikosseuraamusvirastoa.		
Portaali tulisi palvella alueorganisaatiota.		
Portaali tulisi palvella suljettuja laitoksia.		
Portaali tulisi palvella avolaitoksia.		
Portaali palvelee RSKK:n opettajia (laitosturvallisuutta opettavat ja harjoittelun ohjaamisesta vastaavat).		
Portaalin tulisi sisältää seuraavia sisältöjä:		
työturvallisuuteen liittyviä asioita/ohjeita		
henkilöturvallisuuteen liittyviä asioita/ohjeita		
turvallisuustekniikkaan liittyvä ohjeistus		
pelastussuunnitelma		
järjestyssääntö		
hallussapitosääntö		
linkit laitosturvallisuutta ohjaaviin säädöksiin		
linkit sidosorganisaation kotisivuille		
ilmoitukset organisaation/laitoksen turvallisuuskoulutuksesta		
koulutusmateriaalit		
sähköinen ilmoitustaulu akuutteja turvallisuustiedotteita varten.		
kuvapankki esim. huumelöydökset		
MITÄ MUUTA TOIVOISIT PORTAALIN SISÄLTÄVÄN?		

Liite 3: Teemahaastattelun apulomake haastateltavalle.

1. Teema: Portaalin rakenne

Pääsivusto on valtakunnallinen ja yleisinformaatiota antava, eikä sidottu erikseen minkään organisaation osan palvelemiseen. Seuraavassa ehdotus portaalin sisältö pääotsikotasolla:

- HENKILÖTURVALLISUUS
- TYÖTURVALLISUUS
- PALO - JA PELASTUSTOIMI
- RIKOSTORJUNTA
- TIETOTURVALLISUUS
- TOIMITILATURVALLISUUS
- TURVALLISUUSKOULUTUS
- KUVAPANKKI
- LINKIT

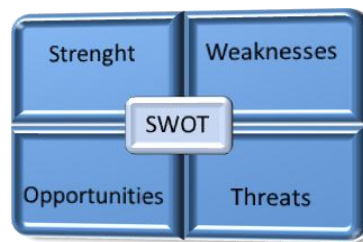
Yksikkökohtaisille sivustoille päästään itse pääsivuston kautta. Näiden sivujen kautta on tarkoituksena antaa yksityiskohtaisempaa tietoa käyttäjälleen. Pääsivusto vastaa paremmin organisaation sisäisen viestinnän tarpeisiin. Yksikkökohtaisten sivujen sisällön on pääpiirteissään tarkoituksena ohjata konkreettisesti juuri kyseisen yksikön turvallisuuskultuuria ja auttaa päivittäisten tehtävien suorittamisessa turvallisuusnäkökohdat huomioiden.

- TYÖPAIKKAOHJEISTUS TOIMIPISTEITTÄIN
- SÄÄDÖKSET JA YLEISOHJEISTUS (ESIM. LAKI, ASETUS, JÄRJESTYSSÄÄNTÖ, TULO - OPAS, HALLUSSAPITO - OHJEISTUS, PÄIVÄJÄRJESTYS)
- SISÄINEN TURVALLISUUSKOULUTUS

- PALO - JA PELASTUSTOIMINTA
 - PEREHDYTYS
 - LINKIT (PAIKALLISIIN YHTEISTYÖKUMPPANEIHIN)
 - KUVAPANKKI
 - SÄHKÖINEN ILMOITUSTAULU (TILA PÄÄNÄKYMÄSSÄ)
- Millaiselta portaalin rakenne vaikuttaa?
 - Haluaisitko lisätä tai jättää jotain pois?
 - Onko rakenne mielestäsi selkeä vai haluaisitko muuttaa sitä?

2. Teema: SWOT -analyysi

Nelikenttäanalyysi (SWOT) on yksinkertainen ja yleisesti käytetty yritystoiminnan analysointimenetelmä. Analyysin avulla voidaan selvittää yrityksen vahvuudet ja heikkoudet sekä tulevaisuuden mahdollisuudet ja uhat. Nelikenttärudukon (Kuva 2) avulla yritys pystyy vaivattomasti arvioimaan omaa toimintaansa Strength = Vahvuus Weakness = Heikkous Opportunity = Mahdollisuus Threat = Uhka (PK-RH.)

- MITÄ VAHVUUKSIA PORTAALI TUO LAITOSTURVALLISUUDEN KENTTÄÄN?
- MITÄ HEIKKOUKSIA PORTAALIN YLLÄPITÄMISESSÄ SAATTAA OLLA?
- MITÄ MAHDOLLISUUKSIA PORTAALI TUO TULEVAISUUTTA SILMÄLLÄ PITÄEN?
- MITÄ UHKIA TURVALISUUSPORTAALIN KEHITTÄMISESSÄ VOI OLLA?

3. Teema: Portaalin ylläpito

- KUINKA PORTAALIN YLLÄPITO TULISI JÄRJESTÄÄ?
- KUKA/KETKÄ VASTAISIVAT SIITÄ?
- MITÄ VALMIUKSIA HENKILÖLLÄ TULISI OLLA?
- MITEN VARMISTETTAISIIN PORTAALIN LAADULLINEN KEHITTYMINEN?

4. Teema: Vapaa sana

- MILLAISIA AJATUKSIA HALUAISIT TUODA VIELÄ JULKI TURVALLISUUTEEN TAI PORTAALIIN LIITTYEN?